

NAFARROAKO
ESKOLA
KONTSEILUA
CONSEJO
ESCOLAR
DE NAVARRA

Monografia

Berrikuntza proiektuak
2017-2018

Nafarroako Gobernua
Gobierno de Navarra

Nafarroako Eskola Kontseilua
Hezkuntzako Batzorde Nagusia
Consejo Escolar de Navarra
Junta Superior de Educación

Titulua

Berrikuntza proiektuak 2017-2018

Kontseiluaren idazkaritza:

Mikel Merlo Arana

Mª Cruz Planchuelo Aranguren

Ana Reclusa Burgui

Lan hau Aitortu – Partekatu Berdin 4.0 Nazioarteko Baimen baten mende dago.

Iturria aipatzeko: Nafarroako Gobernua, Nafarroako Eskola Kontseilua

Azalaren diseinua

Cristina Baigorri

Jardunaldien argazkiak

Leyre Ardanaz, Ezequiel Torres, Sofia Úriz

Maketazioa

José Joaquín Lizaur

Inprimaketa

Ziur Navarra, SA

LG: NA 236-2019

ISBN: 978-84-235-3508-8

Sustapena eta banaketa

Nafarroako Gobernuaren Argitalpen Funtza

Navas de Tolosa k. 21

31001 Iruña

Telefonoa: 848 427 121

fondo.publicaciones@navarra.es

<https://publicaciones.navarra.es>

Aurkibidea

Aurkezpenak

- 9 María Solana Arana. Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Kontseilaria.
- 13 Aitor Etxarte Berezibar. Nafarroako Eskola Kontseiluko Lehendakaria.
- 19 Ramón Andrés. Idazle, saiogile eta itzultzaile.
- 25 Ainhoa Madariaga Rodríguez, Beatriz Agramonte Ochoa. Irakasleentzako Laguntza Zentroen eta Berrikuntza Proiektuen Bulegoa eta Tafallako ILZ.

Ekarpinak

- 29 Leitza urratsez urrats! IES Amazabal BHI, Leitza. Aitziber Lekuona Ansa.
- 35 Askatasuna, ibai bazterreko tximeleta. IES Askatasuna BHI, Burlata. Iraide Ongay Rodríguez.
- 41 ACTIUN. IES Barañain. Luis Alberto Andía Celaya, Marta Fernández González, Miguel Ángel Campo Bescós, Francisco Falcone Lanas, Raquel Sáenz Mendía, Cecilia Wolluschek Perri.
- 51 Bizikidetzan heziz. IES Benjamín de Tudela. Isabel Catalina Turmo Gutiérrez.
- 57 Ikaskuntza aktibozko lukuak. IESO del Camino, Viana. Mª Begoña Yustes López.
- 63 Baratze ekologikoa sortzea. CIP Estella. Judit Cadarso Martínez, Marcelino Beroiz Lazcano, Sergio Caro Díaz, Virginia Gómez Álvarez, Mª Dolores Hernaiz Pérez, Mª Luz Martínez de Morentin Vaquero, Magaria Sáenz Domínguez, Olaya Suarez Barros.
- 69 Pentsamendu konputazionalaren garapena. Colegio Hijas de Jesús, Iruña. David Vesperinas Oroz, María Mendiola Lanao.
- 75 Margolari inpresionistak. Les peintres impressionnistes. CP Juan Bautista Irurzun, Azkoien. María del Rosario Ramos Pardo.
- 81 Bidaia koadernoak. IES Julio Caro Baroja, Iruña. Asun Eslava Vidondo.
- 87 Hezkuntza afektibo-sexualeko planarekin jarraituko dugu. CPEIP Príncipe de Viana, Erriberri. Rubén Crespo Vergara.
- 93 Bakarrik ahanzturan. Colegio Sagrado Corazón, Altsasu-Alsasua. Mª Evangelina Úriz Urrestarazu, Mª Jesús Pérez, Maddi Elorza, Susana Igoa, Adela Sánchez, Izaskun Lobo, José Joaquín Roldán, Beatriz Villota, Aurora Lozano.
- 99 Lankidetzan komunitatearen zerbitzura. CIP FP Sakana LH IIP, Altsasu-Alsasua. Berta de Pablo Gorriz.
- 109 Haurtzaroaren aireko ikuspegia. San Francisco HLHIP, Iruña. Joaquín Escaray Lozano.
- 117 KIDEAK gara / somos CÓMPLICES. CP San Pedro IP, Mutiloa. Idoia Carricas García de la Vega.
- 125 HARMONIAZ. CPEIP Vázquez de Mella-Bayonne, Iruña. Pilar Asurmendi Azcona.

Aurkezpena

María Solana Arana

Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Kontseilaria

Arratsalde on, eta eskerrik asko lehenik beste urte batez ere Eskola Kontseiluak antolatutako jardunaldi hauetara gonbidatzeagatik. Berrikuntza izango da egunotan hizpide nagusi Nafarroako Museoan; berrikuntza hezkuntzan. 22. aldiz antolatu ditu Eskola Kontseiluak jardunaldiok eta, hala ere, beti dago zer azpimarratu; horretan aritzen baitira, Nafarroako Eskola Kontseiluarekin batera, Hezkuntza Departamentuko Ebaluazio, Kalitate, Prestakuntza, Berdintasuna eta Bizikidetzaren Zerbitzua, Irakasleen Prestakuntzarako Zerbitzu-aholkulariak, proiektu berritzaileen talde-koordinatzaileak eta, nola ez, Berrikuntza proiektuak deialdian parte hartzen duten ikastetxeetako irakasleak. Azken batean, ikastetxeak dira protagonistak, ikasle nahi irakasleak. Beste behin ere, hezkuntza metodologiak zein espazioak berritze prozesu etengabea daudela erakusten diguten proiektuak eta esperientziak ezagutzeko aukera aparta dira Jardunaldiok.

Eskola, hezkuntza, modernizatzeko, berritzeko, egungo beharretara egokitzeko nahiak mugiarazten gaitu eta horixe bera du helburu Proiektu Berritzaileen Deialdiak ere. Aurten 80 proiektu aurkeztu dira eta 55 onartu dira. Onartutako 8 zehatzago ezagutzeko aukera eskaintzen dute gaur hasten diren Jardunaldiak; hala ere, nire eskerrona hezkuntza komunitate guztiari luzatu nahi nieke, zuek gabe ezinezkoa bailitzateke egiten ari garen bidean urratsak ematea.

Horren adibide da, esaterako Vazquez de Mella ikastetxearen musikan oinarritutako proiektua; aspaldiko hasitakoa bada ere, beti dago zer berritu; eta horren lekuko izango zarete gaur.

Eskerrik asko guztioi!

Lehenik eta behin, eskerrak eman nahi nizkioke Aitor Etxareri, Eskola Kontseiluko buruari, Nafarroako Foru Komunitatean hezkuntza berrikuntza zabaltzen izan duen inplikazio aktibo bezain kualifikatua dela eta. Esker mila jardunaldi hauetan Nafarroako ikastetxeetako zortzi hezkuntza esperientzia ezagutzera emateagatik. Esperientzia horiek

guztiak Hezkuntza Departamenduaren Hezkuntza Berrikuntzako Proiektuen deialdian parte hartu dutenen artean hautatuak izan dira. Ez dezagun ahanzi deialdi hori ikasturte honetako Irakasleen Prestakuntza Planaren parte dela.

Horrez gain, azpimarratu nahi nuke Eskola Kontseiluaren egitekoa ez dela dibulga-tzailea soilik, baizik eta elkarrizketa dagoela bi erakundeen artean; ikasteko eta hobetzeko aukera ematen digun elkarrekiko elkarlanaren adierazgarri.

Elkarlan honen adibide gisa balio dezala espazioen eta ordutegien berrikusketak, Berrikuntza Proiektuen deialdiko lehentasunezko jarduera ildo gisa; ildo hori beste batzuei gehitu zaie; hala nola pedagogia aktiboen bultzada, eleaniztasunaren sustapena edo hezkuntza inklusiboaren aldeko apustua. Ikasturte honetako hezkuntzako Berrikuntza Proiektuen deialdian eduki garrantzitsutzat espazioa txertatzea Eskola Kontseiluak egin-dako ekarpena izan da, aurtengo martxoan egindako jardunaldi monografikoen ondorio. Jardunaldi horietan hezkuntza espazioen analisisira egokitzen ahal diren jardunbide egokien ereduak definitu ziren eta Nafarroan egindako espazioaren trataerako hezkuntza espe-rientziak partekatu ziren.

Aurreko Jardunaldietan, denok gogoan izanen duzue, hezkuntza eta espazioa izan zela gai nagusia. Espazioak, hezkuntza-lekuak, hezkuntzaren beraren berritzearen giltzarri dira eta horrela ulertu dugu baita Departamentuan ere. Hori dela eta, legegintzaldi honetan hiru lan-lerro garatu ditugu hezkuntza-espazioaren kudeaketari dagokionez: metodologia aktiboetara egokitzeko espazioen birdiseinua, eraikin bioklimatikoen aldeko apustua, efizientzia energetikoa hobetzeko eta isurketa kutsakorrak gutxitzen joateko, eta hezkuntza komunitatearen parte hartzea sustatzea ikastetxeen eraikuntza prozesuan.

Argi daukagu lekuak, espazioak, eraikinak berri egin behar direla, ahalik eta ondoen egokitu daitezen hezkuntzak dituen premietara; are gehiago Interneten garaian, teknologia digitalek geroz eta leku gehiago hartzen duten garaiotan. Gure ikasle guztiek garatu be-harra daukate gaitasun digitala aukera berdintasunean eta eskola publikoa ezin da atzean geratu erronka horretan. Horregatik ari gara ekipamendu eta sarrera-loturak hobetzeko inbertsioak egiten.

Hezkuntza espazioak gako piezak dira hezkuntzaren modernizazioan eta ondorio ho-rrerara iritsi gara Hezkuntza Departamentuan ere. Hori dela eta, gogora ekarri nahi nuke horren kudeaketara hiru jarduera ildo gehitu ditugula legegintzaldi honetan. Lehena es-pazioak berriro diseinatzearen aldeko apustua izan da, metodologia aktiboetara egokitze aldera. Eraikuntza berriko ikastetxeak espazio irekiak dira eta toki ingurunearekiko ko-munikazioa bultzatzen dute. Horietan antolaketa modularra topatuko dugu, ikasleekin garatutako hezkuntza jardueraren edo proiektuaren arabera espazioak ad hoc sortzeko aukera ematen duten trenkada mugikorrekin.

Era berean, gure planetak biziraungo badu berotze globalaren kontrako politikak fun-tsezkoak diren munduan, bigarren jarduera ildoak, eraikuntza bioklimatikoen bultzadak, ezinbesteko garrantzia hartzen du. Administraziook behartuta gaude berotze globala eteteko gure esku dauden neurri guztiak sustatzera. Hori dela eta, Hezkuntza Departa-mentuak Passivhauss irizpideak jarraitzen ditu ikastetxe berrien eraikuntzan. Irizpide

horiei esker energia eraginkortasunean hobera egiten ahal dugu, kontsumoa eta emisio kutsatzaileak murriztuz.

Azken eta hirugarren jarduera ildoan, ikastetxeen eraikuntzaren kudeaketarekin zerikusia duena, eskola komunitateak agirien diseinuan duen partaidetzari buruzkoa da. Bai tokiko erakundeek bai zuzendaritza taldeek ikastetxeko ezaugarriak definitzen aktiboki parte hartzeko aukera dute orain, hartara, espazio fisikoa tokiko testuingurura eta ikastetxeko Hezkuntza Proiektura egokitzen ahal da. Arbizuko eta Abartzuzako eskolak horren adibide dira; horietan, partekatutako kudeaketak eredu tradizionaletik urruntzen diren ikastetxeak diseinatzen lagundu du.

Izan ere, hori da gure departamentuaren helburu nagusia, eskola modernizatzea eta Internet eta teknologia digitalak nonahikoak diren testuingurura egokitzea alegia. Gure ikasle guztiek aukera berdintasunean garatu behar dute gaitasun digitala. Hezkuntza publikoko ikasleek abangoardian egon behar dute. Hori dela eta, konektagarritasunean aurrerapen esanguratsuak egiten ari gara eta inbertsioak ekipamenduetan; monitore interaktiboak, ordenagailu berriak eta ikasleentzako gailuen hornikuntza, kasu. Hori guztia aukera berdintasuna bermatzeko eta Nafarroako ikasleen artean nolanhiko eten digitalak saihesteko.

Espazioak eta hezkuntzako teknologiak eskola modernizatzeko ezinbesteko baliabide materialak dira, baina ez dira nahikoak, horrekin batera irakasleen egitekoa berriro definitu beharra dago.

Urteen joanean, irakasleen lanbidea aldatzen eta eboluzionatzen joan da, gizarteak ere egin duen moduan. Aldaketak gero eta bizkorragoak eta konplexuagoak dira eta irakasleek beren rola ezinbestean egokitu behar dute ikasleek mundu global eta aldakorrean beharrezkoak diren gaitasunak garatu ahal izateko. Horregatik, Hezkuntza Departamentuan ahalegina egiten ari gara irakasleei ikasteko aukerak eskaintzeko, beren beharrei erantzuteko alderdi humanistikoan, zientifikoan, pedagogikoan, didaktikoan eta baita emozionalean ere.

Azken batean, eskola eraldatzeko aurrerapausoak ematen ari gara etengabe aldatzen ari den munduan hezkuntzaren beharretara egokitzeko. Mundu horretan adimen artifizialak, ingeniariak biogenetikoak edo Big Data guztiz zaharkituta uzten dituzte eskola tradizionalaren ereduak, hemeretzigarren mendeko industri arorako diseinatutakoak. Modernizatzeko grina hori da Berrikuntza Proiektuen deialdian ere bilatzen dena. Ikasturte honetan ikastetxe publikoetako eta itunpeko ikastetxeetako 80 proiektu aurkeztu dira eta horietatik 55 izan dira onetsiak, Departamentuko taldeak ebaluazioa eta balorazioa egin ostean.

Jardunaldi hauetan testuinguruan kokatutako 8 hezkuntza proposamen xehetasunean ezagutzeko aukera eta plazera izanen dugu; sozialki esanguratsuak dira eta hezkuntza komunitate guztiaren partaidetza jasotzen dute.

Dagoeneko bada urtebete aipatu nuela, jardunaldi hauen aurreko edizioan, metodologia aktiboak eta berrikuntza zirela une hartan garatzen ari ziren plan estrategikoen izendatzaile komuna; honako hauetan esaterako: Aniztasunari Erantzuteko Plan Estrategikoa, Skolae Hezkidetzeta Programa, Lanbide Heziketako Plan Estrategikoa eta Gaitasun pedagogiko-didaktikoaren gaitasuna hobetzeko programa. Gaur, urtebete geroago,

atsegin handiz esaten ahal dut Departamentuko langileek egindako lan izugarri hori errealitate bilakatzen ari dela gure ikastetxeetan. Errealitate hori ezinen litzateke egi bihurtu zuen guztien inplikaziorik eta laguntzarik gabe, hau da, Nafarroako Eskola Kontseiluaren XXII. Jardunaldi hauen hartzaile den eskola komunitate guztiaren inplikazio eta laguntzarik gabe.

Aurkezpena

Aitor Etxarte Berezibar

Nafarroako Eskola Kontseiluko Lehendakaria

Nafarroako Eskola Kontseiluaren udazkeneko jardunaldiek hezkuntza berrikuntzari buruzko hausnarketa egitea proposatzen dute. Berrikuntza ikastetxeak eta sistema bera hobetzeko hausnarketa prozesu partekatu gisa ulertuta. Horregatik, komenigarria da baieztatzea, jardunaldien noranzkoa merkatuan espazioak sortzeko hain baliagarriak diren hezkuntza modetatik at eta ikastetxeak bereizteko etiketak sortzetik at dagoela.

Hortaz, berrikuntza ez dela erabateko berritasunaren sinonimo ondorioztatzen da. Paul Valéry-k jada azpimarratu zuen “berria denaren superstizio zentzugabea”. Eskola berriaren, edo hezkuntza berrikuntzaren, funtsezko proposamenak duela asko formulatu ziren lehenengo aldiz eta oraindik ere oso berritzaileak izaten jarraitzen dute: haurtzaro eta gaztaroarekiko kontsiderazioa eta errespetua, berdintasunezko bizikidetzeta, inklusioa, jolasaren balioa hazteko eta gozatzeko, pentsamenduaren eta ekintzaren arteko lotura, kideen arteko lankidetzeta, edertasunaren eta arteen balorazioa edo hezkuntza komunitatea osatzen dutenen arteko elkarlana.

Berrikuntza definitzen duten ildo horiek jardunaldietan aurkeztutako proiektuetan ikusten ahal dira. Ez dute deus ikustekorik hezkuntza erakundeen eginkizuna historikoki definitu duten ohiko ideia eta praktikekin, edozein metodoren bitartez haurren ustezko basakeria eta ezjakintasunetik zibilizatzea lortzeko misio zuzentzailearekin alegia.

William Bagley pedagogoak garai zabala markatu zuen “Gelako kudeaketa” liburuarekin. Bere ideia nagusia oso ezaguna da: “Hezkuntza teoria arretaz aztertzen duenak badaki, gelako errutina mekanikoan, indar hezitzaileek poliki-poliki haurra eraldatzen dutela, eta horrela basati txiki izatetik legea eta ordena errespetatzen duen izakia egin arte, gizarte zibilizatuan bizitzeko prestatuz”. Hori izan da urteetan progresoaren muina, hau da, haurtzaroaren balizko basakeria menderatzea.

Baina, aurreratu den bezala, berrikuntza ezin da iruzurra bihurtu, jendartearen zabaltzen den etiketa deigarri eta hutsala. Ezaguna da Grigori Potemkin, Errusiako inperio armadaren

komandanteburuak, Krimea konkistatu ondoren agindua eman zuela herrixkak osatzeko etheen fatxada nagusien sasi-paretak eginez bakarrik. Katalina Nagusia enperatrizak bisitaldia egin aurretik gauzatu zen asmoa. Gerraren sarraskiak eta ondorengo miseria ezkutuan gelditu ziren gorentasunaren eta gortearen begiradetatik.

Potemkin herrixken amarruak funtzionatu zuen. Irudi eta publizitatearen gizartean bizi garela esaten da. Ispilatze edo iruzurren erabilera historian amaigabea izan da eta hezkuntza ez da joera honetatik libre. Jardunaldietan, aldiz, aurkezten ditugun proiektuekin bestelako begirada proposatzen dugu, indar-gunea tokiz-tokiko hezkuntza komunitatearen hobekuntzan jarriz. Horrek, batzuetan, munta handiko erabakiak hartzea suposatuko du: proiektuka lan egitea, irakasle lana partekatzea, espazioen moldaketa edo bestelako eragileekin lankidetzak sareak sortzea. Beste askotan, aldiz, hobekuntzen sorreran egitasmo ustez apalagoak izanen dira, hausnarketa eta kudeaketa egokiarekin garatuko direnak.

Nafarroako Eskola Kontseiluko XXII. Jardunaldiak 2018ko urrian eta azaroan egin dira, ohikoa den moduan, aurreko ikasturtean aurkeztu ziren Berrikuntza proiektuen deialditik aukera eginez. Hezkuntza Departamentuak 2017-2018ko ikasturterako egindako deialdian 55 talde onartu ziren osotara.

Irakaskuntza urrats guztietarako proposamenak jaso ziren, Haur Hezkuntzatik hasi eta Lanbide Heziketa edo Batxilergoa bitarte, eta guztietan lan ildo edo ikuspuntu askotarikoak nabarmentzen da. Lan konplexua, eta zer esanik ez eztabaidagarria, suertatzen da urtero guzti horietatik lagina aukeratzearena. Jardunaldien ardatzetariko bat zuzeneko saioak izanik, zortzi esperientzi hautatzen dira. Talde horiek egindakoa sakontasunez aurkezteko ardura eta aukera dute. Horretarako, aldeztu aurretik egindako memoria beraztertzen dute, komunikazioaren ardatzak definitu eta behar den dokumentazio lana gauzatzeko dute.

Jardunaldiak hezkuntza komunitatetik egindako hausnarketak jasotzen ditu helburu hauek gidari:

- Berrikuntzetan praktiken aldaketa eta hausnarketaren erlazioa landu.
- Nafarroako hezkuntza sisteman diren esperientzia esanguratsuak partekatu.
- Ikerketa taldeen arteko harremanak ahalbidetu.
- Esperientzien ezagutza gizartera zabaldu.

Saioak irakasle, profesional eta familiei zuzentzen dira hezkuntza komunitatea bere osotasunean hartu nahi duelako. Azken Jardunaldiak Tuteran urriaren 22an, 23an, 24an, UHUNeko aretoan, eta Iruñean azaroaren 6an, 7an eta 8an, Nafarroako Museoaren aretoan, egin dira. María Solana Aranak, Hezkuntza Kontseilaria, Iruñeko saioaren irekiera egin zuen eta Roberto Pérez Elorzak, Hezkuntzako Zuzendari Orokorra, Tuterako saioari eman zion hasiera.

Proiektu horiek gako galderak egiteko gaitasunetik sortzen dira, ondo formulatutako problemak baitira enigmak ebazten edo hobekuntzak proposatzen laguntzen ahal dutenak. Horregatik aitortzen da eztabaidatutako, identifikatutako eta partekatuta bereizgarri egindako hasierako kezka bat berrikuntza prozesu orotan gakoa dena. Hemendik aurrera, proposamenen garapen prozesuak Lisa Randall-ek hezkuntzako oinarriko elementuez

adierazitako ideari jarraitu behar lioke: “datu enpirikoak jaso eta ebaluatzen irakastea, probak aztertzea, kalkuluak ulertzea, eskura dauden datuetatik ondorioak ateratzea eta aitortzea gai bat noiz ezin den ebatzi eskuragarri dagoen ebidentzia batetatik”.

Lantaldeek birformulazio honetan egindako hausnarketak amaierako memoria, aurreko ikasturtea amaitzean aurkeztutakoa, gainditzea ahalbidetzen du eta ideia eta proposamen berriak egiteko aukera ematen du. Zehaztasunez dokumentatutako hobekuntza prozesuek (gero eta proiektu gehiagotan jasotzen da ezaugarri hori) ustekabeko bideak zabaltzen dituzte askotan, zenbait talde dagoeneko ikusten ari diren moduan. Ebidentzietan, eta ez soilik pertzepzioetan, oinarritutako elkarrizketa profesionalak ekimen onak eta aldaketak sortzeko aukera ekartzen du.

Eta gardentasuna. Hezkuntza sistemaren erantzukizun soziala egunerokotasunean azpimarratzen da eta, aldi berean, horrek egiten duen ekarpenaren benetako ezagutza partziala eta zalantzaragarria ere bada. Asko dira irudi desitxuratu horri laguntzen dioten faktoreak eta, horietako batzuetan bederen, hezkuntza komunitateak berak eginkizun aktiboa izan behar luke: praktiken hedapena. Eskola bere errealitatea ikusezin egitearekin bat eginda egon da. Konbentzitura eraman du aurrera gizartearekiko bereizitako, hesitutako eta ate itxiko harreman eredua. Zorionez joera aldatzen ari da. Aurkezten diren proiektuak gardentasunaren eta hedapenaren eredu dira. Kasu askotan, gainera, helburu argi bat izaten da inguruko arazoekin bat egiteko eta beste pertsona eta eskolaz gaindiko erakundeekin elkarlanean irtenbideak bilatzen ahalegintzeko. Zalantzarik gabe, ikuspegi proaktibo eta elkarlaneko hori hazten ari da gure hezkuntza sisteman.

Jardunaldietarako hautatutako zortzi proiektuek hezkuntza etapa eta helburu desberdinei erantzuten diete IDEA aldizkariaren argitalpen honetan jasotako artikuluetan irakurtzen ahal den moduan.

Ildo horretatik, Leitzako Amazabal BHI ikastetxeak *Leitza urratsez urrats* ekimenarekin mugikortasunerako alternatibak aztertu, eztatidatu eta proposatzen ditu auto partikularraren erabilera mugagabea eta horrek herrian sortzen dituen arazoetan oinarrituta. Hausnarketa abesti batekin, kalejira batekin eta udalarekin eta herritarrekin akordio bat bilatuta zabalduta du.

Barañaingo BHIk, azken sei urteotan, *Actiun* proiektuaren bitartez, ikaskuntza kooperatiboa, erronken ebazpena eta teknologia digitalak lantzen dihardu DBHko 4. mailako eta batxilergoko 1. mailako ikasleekin eta NUPeko irakasleen elkarlan estuarekin.

Benjamín de Tudela BHIko *Bizikidetzan heziz* proiektuak ikastetxeko egunerokotasuna hobetzea zuen helburu eta horretarako hiru ekimen landu dituzte: tutoretza pertsonalizatuak halakoen beharra duten ikasleentzat, bizikidetzeta gela hausnarketarako gune moduan eta jolasgarai osasuntsuak eta kirolariak ikasleek bultzatuta.

Lizarrako LHI ikastetxeak *Baratze ekologikoak sortzea* programa garatu du Oinarrizko LHko ikasleak klasera joatea bultzatzeko eta haien titulazio maila handitzeko helburuarekin. Xede horretarako proposatu zuen baratze ekologikoa sortzea, birziklapena bultzatzea eta elikadura osasungarria lantzea Remontival HLHIP ikastetxeko Lehen Hezkuntzako ikasleekin elkarlanean.

Bakarrik ahanzturan Altsasuko Sagrado Corazón ikastetxeak eta Josefina Arregui klinikak (dementia edo gaixotasun mentalak dituzten pertsonak artatzen espezializatua)

eta AFAN elkarteak (Asociación de Familiares de enfermos de Alzheimer) elkarlanean garatutako proposamena da. Erakundeen arteko harremanak aurrera egin du bisita eta sentsibilizaziotik hasi eta curriculum trataera sistematikoraino.

Altsasuko Sakana LHlko *Lankidetzan komunitatearen* zerbitzura proiektuak Sakanako beste ikastetxe eta erakunde batzuekin lankidetzara bultzatzen du duela urte askotatik; horiek enkarguak definitzen dituzte eta LHko ikastetxeak proposamen bilakatu eta aurrera eramaten ditu. Harreman horrek, gero eta handiagoa eta estuagoa denak, ikastetxeko ikasleentzat pizgarri moduan jokatzen du.

Kideak gara Mutiloako San Pedro HLHIP ikastetxeko proiektua da; Haur Hezkuntzan dagoeneko txertatuta dagoen giroen metodologiari Lehen Hezkuntzako lehen mailatan jarraipena ematen dio, elkarlana landuz eta inklusioa sustatuz hezkuntza premia bereziak dituzten ikasleekin.

Iruñeko Vázquez de Mella-Bayonne HLHIP ikastetxeak proposamen bat egin du, *Harmoniaz*; musikal bat prestatu eta antzeztu du. Musika irakaskuntza integratuen ikastetxe horrek laugarren musika ikuskizuna garatu du, lan ibilbide luzearen baitan, hauekin guztiekin elkarlanean: ikasleak, familiak, Burlatako Lanbide Heziketako ikastetxea eta Nafarroako Goi Mailako Musika Kontserbatorioa.

Dena dela, jakina den bezala, Berrikuntza Proiektuen deialdian parte hartu duten gainerako talde guztientzat eskaintzen zaie egindakoaren berri ematea IDEA aldzikari digitaallean. Gauzak horrela, bestelako proiektuen berri jasotzen da azken alean.

Burlatako Askatasuna BHI ikastetxeak aurreko jardunaldietan ezagutzera emandako eta aurkeztutako proiektu bat (ikastetxetik gertu dagoen Arga ibaiarekin lotzen duena) zabaldu egin du. Horretarako, ekosistemak, emariaren dinamika eta horren kalitatea aztertzen ditu, baina hauek ere lantzen ditu: artea, emozioak, narrazioa, poesia, historia eta pertsonen Arga ibaiarekin duten harremanari buruzko analisi kritikoak egiten ditu.

Vianako del Camino DBHIK *Ikaskuntza aktibozko lukuak* diziplina anitzeko proiektua proposatzen du, inguruko errealitate ekonomikoa, soziala eta kulturala ezagutzeko eta ingurumenarekiko, bizikidetzarekiko eta aniztasunarekiko erantzukizuna bultzatzeko.

Iruñeko Hijas de Jesús ikastetxeak programazio eta robotikako praktikak Scratch delakoarekin ematen jarraitzen du, DBHn ere murgilduz, pentsamendu eta arrazoiketa logikoaren gaitasuna egituratzeko eta bultzatzeko xedearekin. Horretarako, ikasleei planteatutako erronkez baliatzen da.

Margolari impresionistak Azkoiengo Juan Bautista Irurzun HLHIPko Lehen Hezkuntzako 6. mailan egindako proiektu bat da; diziplinarteko moduan lantzen du Claude Monet eta haren bizitza eta erakusketa eta antzezlan batekin amaitzen da, publikoari irekita.

Iruñeko Julio Caro Baroja BHIko *Bidaia koadernoak* proiektuak DBHko 2. mailako ikasleek bost kontinenteetako bost herrialdeetan zehar egindako bidaia birtuala jaso du. Jatorri ezberdinetako pertsonak biltzen ditu ikastetxeak eta ekimenaren partaide bilakatu nahi izan ditu haien ezagutza pertsonaletatik eta senideen ezagutzatik.

Hezkuntza afektibo-sexuala da Oliteko Príncipe de Viana Ikastetxe Publikoa joan den ikasturtetik DBHn lantzen ari den plana. Sexualitatearen errespetuzko ikuspegitik eta

ezagutzan, prestakuntzan eta aukera askean oinarrituta gazteei beren ongizate emozio-nalean laguntzeko jarrerak, balioak eta jokabideak lantzea da helburua.

Hautzaroaren aireko ikuspegia proiektuarekin Iruñeko San Frantzisko HLHI ikaste-txeak azken urteetan lantzen ari den errotutako proiektua sakontzen du. Haur Hezkuntzan adinak nahastuta dauden testuinguruan, mugikortasun libreak, egituratu gabeko mate-rialekin edo helduen laguntzarekin jolas proiektuak bultzatuko dituzten espazioak eta gi-roak bilatu eta hobetu nahi dira.

Hori egin nahi dugun ibilbidearen adierazgarri da. Berrikuntza gogoetatsuak, partekatuak, epe luzerako pentsatutakoak, Danaideen (Argosko Danao erregearen alabak) sindromea ordeztu behar du; bahe batean ura hartu eta apurtutako ontzietan, edo bertzioaren arabera hondorik gabeko ontzi batean, isurtzera kondenuatuak izan ziren. Kontakizun har-tan, berrogeita hamar alabetatik bakarra libratu zen kondena hartatik. Askotan etortzen zaigu irudi hori gogora, gogotsu sortzen diren eta oroitzapen ona beste aztarnarik utzi gabe desagertzen diren proposamen berritzaileen hauskortasunaz eta ahultasunaz ja-betzen garenean.

Horregatik, azpimarratu behar dugu, zorionez, zenbait kasutan garapen ibilbide luzea egin duten proiektuak jorratzen ditugula eta horrek aukera eman diela birdefinitzeko, egokitzeko eta, azken batean, hobetzeko. Betiere desiragarria izaten da egonkortasuna bermatzea proiektu berritzaileak hazi eta eraginkorrak izan daitezen. Zuzendaritza taldeen lanaren ikuspegia, irakasleen eta gainerako profesionalen konpromisoa, familien esku-hartzea eta eragile sozialen eta hezkuntzako eragileen bultzada, besteak beste, jardunbide egokia ezaugarri sendo bilakatzen lagunduko duten faktoreak dira.

Hezkuntza sistemak egozten zaizkion funtzioei erantzuteko gakoa irakasleek profil berritzailea, dinamikoa eta, gainera, ongi ikusia izatea zela pentsatzen genuen duela ez asko. Ondoren, ikusi genuen beharrezkoa dela ikastetxeek familiekin elkarlan estuan lan egitea proposamen kooperatiboetan. Bihar ulertuko dugu gakoa komunitatearekin lotuta dagoen hezkuntza sistema dela. Esku hartzen duten eragile guztien itxaropen handiak, gaitutako profesional eskuzabalak, familia aktiboak eta ikuspegia duten erakun-deak eta administrazioak behar ditugu.

Jardunaldien sarrera-hitzaldian hezkuntza mundutik kanpo diren pertsona esanguratsuei beraien ekarpena eskatzen diegu. Horrela egin dugu aurreko urteetan Humberto Bustince edo Javier Armentiarekin. Aurtengo hausnarketa Ramón Andrés eskatu diogu. Bere ekarpen sakonak irakurketa patxadatsua behar du. Hor jarri du eztabaidarako, besteak beste, egungo gizartearen nartzisismoa, subjektibitatearen tirania, hautzaroaren mitifi-kazioa eta gaztaroaren haurkeria, lehiakortasunak sortzen duen porrota edo xahubidea eskubide bezala. Eta, testuinguru honetan, eskolaren adostasuna. Beraz, zer hausnartzerik badugu. Nondik hasi?

Jardunaldi hauek pertsona askoren lanaren emaitza dira eta guztioi eskerrak eman nahi dizkiegu. Lehenik eta behin, jakina, gogoan hartu nahi ditut ikastetxeetatik izan di-renak, zuzendaritza taldeetan ari diren lankideak, Eunatek eskaintzen duen babes tekni-koa, itzulpenak bideratu dituzten pertsonak, Corellako Arte Eskolako irakasle eta ikasleak

diseinuaz arduratu direlako, Iruñeko Arte Eskolako kideak dokumentazio grafikoan aritu direlako, Tuterako UHUNeko eta Nafarroako Museoko kide atsegin eta arduratsuak eta, jakina, Hezkuntza Departamentuan ari direnak beraien ardura pean urteroko Berrikuntzarako Proiektuen Deialdia kudeatzen dutelako.

Aurkezpena

Ramón Andrés

Idazle, saiogile eta itzultzaile

Jardunaldi hauen programa aztertzerakoan, interesgarria dena zalantzarik gabe, neure buruari galde egin diot nire partaidetzak duen zentzuari buruz, eta baita nire pentsamendu eta azterketa alorra egokia ote den zuei onestasunez eskaintzeko ere. Nire autoritatea oso erlatiboa da gai pedagogikoei buruz dihardugunean. Dena dela, agian posible izanen da zerbait aipatzea ongizate estatuari eta ondoez estatuari buruz, eta horiek hezkuntza gaietan duten interrelazioari eta eraginari buruz.

Oraingoz zer egoera zailetan gauden pentsatu behar genuke eta erreparatu behar genioke herritar izateari nola utzi diogun (eta ez poliki) bezero bihozberak bihurtzeko. Paradoxa beldurgarria da baina itxuraz soilik gero eta susmo gehiago pizten dituen demokraziaren baitan gertatzea hori ez Espainiaren kasuan soilik, baita European ere eta horrek, tamalez, herritarra edo bezeroa ohartarazten du bere hutsaltasunari buruz eta hautetsontzietara hurbiltzeko eta hauteskundeetan kiroldegiak betetzeko baino behar ez duen sistemak eskaintzen dion jarduteko aukera urriari buruz. Maiz askotan, politikako esperientzia falta, jakina eta zorionez orokorrean hitz eginda, hain da nabaria herritarren kezka nagusietako bat bilakatu dela.

Egiazki, ekintza politikoak XX. mendearen erdialdeaz geroztik batik bat ez du jakin pedagogiaren, irakaskuntzaren, oinarriak errespetatzen, bertan esku hartu baitu modurik okerreanean, hots, ideologizatzen ahaleginduz, agintean zegoen gobernuaren alde betiere. Horrek nahasi eta batez ere ahuldu egin du hezkuntza planek izaten ahal zuten koherentzia guztia. Are gehiago, ikasketa plan sendo, ukiezin eta aldaezina adostea galarazi du.

Hala ere, goazen atalez atal, badira eta arrazoi sendoak, garrantzi handikoak, arratsalde honetan aipatzea merezi dutenak. Inolako zuhurtziaz ezagutzen ez duen politika neoliberal korrosiboaren presentziak zilegitzat eman du Europak bideraezintasunerantz aurrera egitea, kontuak ez direla diruz soilik egiten ahortzi izan bagenu bezala. Ez dizuet esanen Europa, Jan Pato ka filosofoak poetikoki adierazi zuen moduan, *arimaren bilaketatik sortu zela* Greziako jakinduriari eta *psyché*-aren izaerari buruzko bere espekulazioei

egiten zion erreferentzia , baina bai da guztiz egia Europako kultur ehuna hain izan zela berdingabea eta boteretsua nahikoa izan zela kontinente oso bati izaera emateko. Filosofia, artea, literatura, azken finean, hizkuntza bat eta errealtatea eta bertan gertatzen diren giza harremanak ulertzeko modua osatzen zuen guztia interes ekonomikoek suntsitu dituzte.

Gertakarien deriba kontuan hartuz, aipatu beharra dago mundu garaikidean eginiko lan ideologikoa ezin ukatzeko eraginkortasuna izan den estrategia diseinatzeko bideratu dela: banako bakoitzarengan bakarra eta besteengandik desberdina dela dioen ideia sinetsaraztea. Hortik ondorioztatzen den nartzisismoa indibidualismorik zakar eta erradikalenetik sortzen da, eta ez bere garaian Nietzschek aipatutakotik hain zuzen. XX. mendean bigarren erdialdetik aurrera batik bat bilakaeran zehar irakatsitakoak bere subjektibotasunak berak irentsi duen banakoaren sorrera ekarri du. Modernitatearen bereizgarria subjektibotasun horren garaipen eztaba daezina da, hain zuzen ere. Horretan pedagogiak izan du eta badu bere erantzukizuna, txikia ez dena.

Gaur egun guztia inbaditzen duen goraldi nartzisista horretarako beharrezkoa izan da lorratz hegeliarraren atzean, iraganean (XIX. mendean), geratu zela pentsatzen genuen zerbait zabaltzea. Estatu proiektatu zuen paternalismoa esan nahi nuen. Ez da hala izan ordea, edo ez horrela bakarrik, bizirauten duena dagoeneko urruneko prozesuaren ondorio baita, ilustrazio garaian hasitakoa, hasiera-hasieratik bilatu zuena bere biztanleak mugatzea adingabeak izatera, lehen mailako ikasle izatera, haur eta heldugabe izatera eta endemiko bilakatu dena eta, beraz, oso problematikoa. Uztardura logiko horretatik sortu dira alferrikako eta garaiko objektuen erreka batean ikusten diren masa alderrai eta atseginez autobetetzen direnak, jolas informatikoak eta asperdurarako eta aisiarako ezin imajinatuzko (den handiagatik) tresneria, pixkanaka gaizki ordaindutako lana bezain ergel bilakatu direnak.

Gizarte (edo nahi bezala dei genezake) honetako jatetxeetako sukaldeetan dekonstrukzioaz dihardute, asebetetako biztanleria, batez ere okupatua eta esanekoa, bideragarri egiteko hegaldi merkeen gizartean bizi gara, maketa eskalan, bere proportzioa erraldoia dela sinetsarazten zaion arren. Gizarte honetan bizikide dira diru-xahuketa eta udal jantokitarako bonoak. Itxuraz hain kontraesanekoa dirudien hori guztia komunikabideek programatutako desinformazioaren erdian gertatzen da; komunikabideek korrosibo moduan jokatzeko dute herritarren adimenean eta moralean. Urtean pertsonako 165 kilogramo janari zaborretara botatzen dituen Europar Batasunean gertatzen da aipatzen dugun hori.

Aipatu berri dugun subjektibotasunaren tirania hori bultzatzen bideratutako politikak, ia Europako herrialde guztietan, eragin duen etsipen handi hori ez al zuen Hegelek esan etsitzen ikasi behar genuela? nola aprobetxatu den pentsatzera gonbit egin nahi dizuet. Subjektibotasun horrek norberaren kontzientzia autorreferentzialtasun soil eta estu batetara murrizten du «mundua nik ikusten dudana bezala da», «hau nik esaten dudana bezala da» ; gutariko bakoitza hor giltzaperatuak izan gara, horretan heziak, gainerakoan dagoeneko desberdin izateko behar aseezinean batez ere laurogeita hamarrek hamar-kadaz geroztiko gazteak . Desberdintasunaren bilaketa horrek, erabateko uniformetasunaren sistema baten baitan bada ere, patu tragikora behartzen du, Peter Sloterdijk-ek al-

darrikatutako moduan: norbera dena baino gehiago izatea. Lehiaketa eta erronka moduan bizitzea esan nahi du horrek. Gizaki izan baino lehen, betebeharrak bat gara jada. «Zuk egin dezakezu», «zu gai zara», «nahi izatea ahal izatea da» eta halako mezuak denongan errepikatzen diren lehenak dira, baina jada ez diete erreferentzia egiten norberaren hobekuntza edo gaintze osasungarriari; horren ordez atsedenaldirik gabeko lehia ekartzen dute, psikosia, eta gaizki interpretatutako indibidualismoaren abusua. Jarduteko modu hori gure bizimoduan nagusitu da eta dauden ideologietan sartu da; izan neoliberala edo libertarioa, izan errepublikanoa edo monarkikoa, izan nazionalista edo antinazionalista, izan ekologista ala ez, izan demokrata edo estalinista; zerbait esatearren. Lehia egoera orokor eta errukirik gabeko horrek hezkuntza sistemaren muina hondatu du eta irakasleei zein ikasleei eragin die, eta horrek ez du erresumina zabaldu baino egiten, hau da, porrota, gutxi batzuk baino ez baitira irabazten dutenak.

«Norbera dena baino gehiago izateko» anbizio kaltegarri horretan oinarritu dira historikoki totalitarismoak, denok ikusten ahal dugun moduan berriro ere badatozenak, eta ez motel gainera. Okerrera da hizkuntza demokratikoak, jardun politiko oso prekarioaren zordunak, ez duela jakin ez duela ahal izan nola berriro eta zalantzarik gabe ez da nahikoa bazter guztietatik datorren basakeriari aurre egiteko. Europa zeharkatu zuten eta zeharkatzen duten diktadoreak, oraindik ere gogoan ditugunak, alderdi batekoak zein besteak, konbentziturak zeuden eta daude herritarren kritika galarazten duena erosotasuna, ziurtasuna, segurtasuna, konforta eta gauza *personalekiko* eta norberaren ueste osoekiko kultura direla. Inoiz ez da izan orain bezain erraza borondatea erostea.

Hori burutu ahal izateko plan bat finkatu zen, izaera bereko izakiak sortzean datzana; gizakien hazkuntza burutzen duten etxaldeetako kideak, *Giza parkerako arauak* lanean dioten moduan. Demografiaren gorabeherak eta estatuak gobernatzen dituzten interes ekonomikoak aztertzeak argi eta garbi erakusten du gizarte kamutsaren azken profila, hauen bitartez leundua: gerrak eta prekarietatezko mehatxuak, nahita ezorduan etendako gaixotasunak, emigrazioak eta immigrazioak eta politika sukurtsal txiki bilakatu duen erakunde batetatik, hots, Nazioarteko Diru Funtsetik, etorritako bortxaketak, bere burua irekia eta anitza dela jotzen duen panorama soziala sortu duen «biopolitika absolutista», baina egiatan lineala dena, izkinarik gabekoa, proposatzen zaion simulakro handia onartzeko prest dagoena.

Zuen baimenarekin, pedagogia kolaborazionista estua izan da une askotan belaunaldien ohiz kanpoko haur izate horretara eraman duen prozesu honetan, pixkanaka, urtez urte, heldugabetasun maila handiagoa erakutsiz. Maisuak eta irakasleak daude karguan, baina, zoritxarrez beren eginkizunetan ordeztu dituzte eta rol berri baten hartzaile bilakatu dituzte: animatzaile, laguntzaile, "ni" a bere lekutik bota eta egoak ezabatu ere egin duen identitatean gatibu bizi den ikasle bakoitzaren indibidualismoa, eta ez indibidualtasuna, onartu eta gaintu behar duena. Jean-François Mattéi-k beste modu batera adierazi du *La barbarie intérieure* lanean: maisuak, mundu modernoan, uko egin behar izan die bere ezagutzei lainezaz beteriko eta gehiegi babestutako ikasleen apetari bidea libre uzteko xedearekin. Pentsarazi egin behar gintuzke zergatik diren ikasleak, gazteak, oro har, biolentoak erregelak izan beharrean.

Egia da presio bikoitzaren ondorioz politikoa eta ekonomikoa eskola jasanbera bilakatu dela eta, beraz, gatazkaren konplize. Diziplina bezalako balio bat ezartzeko beldurrak edo ezgaitasunak, erantzukizuna inposatzeko beldurra esatea bezainbeste denak, funtzionamendu gaizto baten gatibu den hezkuntza sistema geldiarazi du. Esatekoa izanen da, eta arrazoiarekin, baldintzak beti ez direla egokiak eta maisuak irakaskuntza osotasunean burutzea oztopatzen duten ikasleen beharretara egokitu behar direla; dela jatorria atzeratutako klase batean dutelako, dela desegituratutako familia bateko kide izateagatik eratortzen diren arazoak dituztelako. Hori horrela da baina, eta gero eta gehiago gainera, hasieran aipatu dugun politika neoliberalaren ondorioz; izan ere, horren ekintza harrapakariak laneko biziraupena eta familiako egonkortasuna oztopatzen ditu. Horrek esan nahi du maisuaren egitekoa ezagutza transmititzeari uko egitera mugatzen dela eta ikasle kopuru handi bat bazterkeriatik salbatzearekin konformatzera, ez dena gutxi.

Erantzukizunaz hitz egin dugu, norberaren erantzukizunaz; erabiltzen ez den hitza da, baina aldi berean ezinbestekoa eros ez gaitzaten eta existitzeko eginkizuna nolabaiteko duintasunarekin eta probetxuarekin, ez soilik pertsonala, baita kolektiboa ere, betetzeko. Hans Jonas-ek liburu aparta (*Erantzukizunaren printzipioa*) eskaini zuen erantzukizunaren balio ordezkazinari buruzko hausnarketa egitera, hots, hain faltan den frogarri buruzkoa. Jonas, Heidegger-en dizipulu oso kritikoa eta Hannah Arendt-en adiskide izan zena, konbentzituta zegoen muturreko erantzukizunak bereziki ideologia hertsagarri guztietatik at eta politika interesatu orotik at soilik ematen ahal diola bideragarritasuna «gizadiak existentziarekiko duen baldintzarik gabeko betebeharrari». Erantzukizuna eta greziarrek *koinè aisthèsis* esaten zutena, hau da, zentzu komuna, dira edo izan behar li-rateke proiektu sozial orenen bi ardatz nagusiak.

Berez zaila den egoera horri txikia ez den beste arazo bat gehitu behar zaio: irakasleei utzitako materiala. Zoritzarrez hondatutako ondare heteroklito baten hartzaile dira eta beste aukerarik ezean halabeharrez bideratuta daude tradizio klerikaletatik nahiz utopismo sozialistetatik sortutako oinarriaren hondarrak ematera, nola bere baitan bildutako kontserbadurismoarenak, hala oraindik ere 68ko maiatzarekin eta haren aldaerekin amets egiten duten eta faltsuki aurrerakoiak diren zenbait mugimendurenak.

Eskola da, garai humanistaz geroztik, mundua aldatzeko anbizioaren palanka mugitzen duena, Pizkunde garaiko korrante utopistek xaloki uste izan zuten moduan. Belaunaldi haiek, Tomas Moro eta Tommaso Campanellarenak, eta ondorengoak, Francis Baconenak, *Atlantida berria* lanarekin, ezin zuten imajinatu beren ondorengoek oztoporik okerrenak topatuko zituztela. «Tranpa» dei diezaiegun. Bat aipatzearen, pentsa dezagun hizkuntzan, gero eta laburragoa, pobregoa, eufemismoz eta errepikakorrak bezain zalantzarriak diren formulez adabakitua. «Unibertsal» terminoaren esanahia aldatu egin da, esku-joko batean bezala, «global» terminoak esan nahi duenarekin. Hitz horrek, definizioz, hurbilekoa ezabatzen eta espazioak sortzen jotzen du, jada ez urruneko leku geografikotzat hartuta, merkataritzako eremu arrunt moduan baizik, geografia anekdota bihurtzen deneko transakzio lekuak. «Merkataritzako geografia» hori osatzen duten herrialdeak esklabotzatik gertuko eskulanetik bizi dira, oro har, eta hori horrela da Europan beharretutako prezioetan saldu ahal izateko saltoki handietan. Mundua dagoeneko kutxa erregistratzaile bat da.

Ideologia ez ezik eskubide ere bilakatu den xahutzearen parte da hori guztia. Funtzionamendu hori da hain zuzen ere, beste gauza askoren artean, proiektu politikoen ahultasun eta inkoherentziaren ondoriozko nahasmendu sozialaren arrazoietakoa bat, politika hauts bihurtu delako hau da, hauteskunde gorabehera, onartzea gogorra bada ere. Hori horrela, erraz ikusten ahal da telebistako programetako koloretako argiek estalitako fatalismoak nihilismo mota ezberdinen sorrera eta garaipena ekarriko duela, orainagatiko gaitzespena adierazi dutenena, gertakizuntzat baino hartzen ez duten oraina, dagoeneko bizi dugula uste dugun etorkizunaren hondarra. Eskolak eragotzi egin behar luke, kosta ahala kosta, ikaslea uharte batean eraikitzea, hau da, ez dadila galdu bere autoerreferentzialtasunean eta ahalegindu dadila bere prestakuntza tresna morala, zentzutasunerako tresna eta «bestekin» harremantzeko tresna izan dadin, horrela, Sloterdijk-ek esan bezala, agintzen gaituzten makro-egoismoen jatorri diren mikro-egoismoak loratzea eragozteko.

Aurkezpena

Ainhoa Madariaga Rodríguez, Beatriz Agramonte Ochoa
Irakasleentzako Laguntza Zentroen eta Berrikuntza
Proiektuen Bulegoa eta Tafallako ILZ

Erakusketa baterako margolanak

Berrikuntzari buruz hitz egiten dugunean, sormenari buruz ari gara. Arte garaikidean, lan baten sortze prozesuaren aurretik dator zerbait aldatzeko nahia, esanahi ugari izanzen dituen ekoizpen bat diseinatzekoa, ikusleengana iristekoa, haiek galderak egiteko beren buruei, eta hipotesiak sortu eta erantzunak lor ditzaten.

Gure irakaskuntza jardueran ere antzeko zerbait gertatzen zaigu. Aldatzeko nahia dugu, hobetzekoa. Galderak egiten dizkiogu gure buruari, erantzuten zailak diren galderak, askotan, eta egunez egun sortzen zaizkigun erronkei aurre egiteko irtenbideak aurkitzen saiatzen gara.

Joana Vasconcelos artista portugaldarraren adibideari erreparatuz gero, ikusiko dugu haren hainbat lanek, haiei urrunetik behatzen diegunean, galderak eragiten dizkigutela, eta esanahia ematen diogula gure ustez ikusten ari garen horri. *Marilyn* (Marilyn) lanean, takoidun zapata erraldoi eta sofistikuak erakusten dizkigu. Hurbildutakoan, aldiz, lapikoz eginda daudela ikusten dugu. Pertsona bakoitzak artistak zer esan nahi izan digun interpretatuko du, edo, hobe esanda, zer galdera eragin nahi izan digun. Edonola ere, eskalaren faktorearekin jokatu du. Irakasle garen heinean, eskala birpentsatzen badugu, eta gure jarduera eta ikastetxearen funtzionamendua, orotara, distantzia jakin batetik ikusteko gai bagara, hobetzen lagunduko diguten zenbait alderditara gerturatuko gara ziurrenik.

A *Noiva* (Ezkongaia) obra, lehen begiratuan, kristalezko lanpara handi bat da, baina, benetan, tanpoiz eginda dago –eguneroko bizitzako objektu izanda ere, ez da haiei buruz hitz egiten, eta are gutxiago, jendaurrean erakutsi–. Errealitatearen eta itxuraren arteko talka agertzen da, beraz. Aurkakoak aztertuz, hainbat esanahi geruza topatzen ditugu. Garrantzitsuena da distantzia hartzea, zer ikusten dugun aztertzea, zer hobetzen ahal

Marilyn (AP), 2011

Altzairu herdoilgaitzezko eltzeak eta estalkiak, hormigoia. Artistaren bilduma

dugun antzematea, eta urrats txikitan gerturatuz joatea, espazioetan, edukietan, metodologietan, denboretan eta abarretan, esate baterako.

Aldaketa horiek, batzuetan, huskeria badirudite ere, pizgarri garrantzitsuak dira gure ikasleekin lortu nahi ditugun hainbat helburu lortzeko bidean, egindako proiektu berritzaile askotan ikusten ahal izan dugun eran. Baratze batean lan egitea, adibidez, itxuraz oso berritzailea ez den antzinako lana, oso motibagarria izaten ahal da ikasleentzat, eta haien inplikazioa lortzen laguntzen ahal digu, eta horrek ikaskuntza errazten du hainbat alderditan, proiektu hauek erakusten ari diren eran.

Artista portugaldarrak antzinako teknikak ere erabiltzen ditu, hala nola zeramika eta kakorraz lana, baina garrantzitsuena da bere lanari esanahi berriak emateko gai dela, eta ekoizpen orijinalak eta eraldatzaileak sortzeko gai. Ildo horretatik, berdin gertatzen da ikastetxeetan; ez dugu pentsatu behar berrikuntza teknologia berrien eskutik etorriko dela beti, izan ere, beste esanahi batzuk ematen ahal dizkiegu lehendik ezagutzen ditugun tresnei, hala nola xakeari, antzerkiari, mintegiei eta musikari. Hobetzeko zer aukera ematen diguten hartu behar dugu kontuan, hori baita funtsezkoena.

Eu serei o teu espelho (Zure ispilua izanen naiz) obran, Vasconcelos egileak veneziar maskara erraldoi bat eraiki du, era askotako islak proiektatzen dituzten ispiluekin. Era berean, jakintza zatiak batuz jakintza bateratu baliotsuago bat eraikitzen laguntzen duten berrikuntza proiektuek ikuspegi aberasgarriagoa dakarte. Hori horrela, gure irakaskuntza jardunari buruzko gogoetatik sortzen diren hezkuntza proiektu askok ikastetxeari esanahia eta balioa ematen dioten ideia global bat sorrarazten dute. Maskarako ispiluek errealitatearen hainbat isla sortzen dituzte; gogoeta absolutuak zalantzan jartzeko modu bat da

A Noiva [Emaztegaia], 2001-2005
OB tanpoiak, altzairu herdoilgaitza, kotoi-haria,
altzairu-kableak.
Elvasko Museu de Arte Contemporânea. António
Cachola bilduma

hori, baliozko errealitate ugari daudela azpimarratzeko modu bat. Hortaz, irakasleok gure hezkuntza jardunari buruz gogoeta egingen dugunean, kontuan hartu behar dugu era askotako aldaketa ikuspegiak eta aukerak daudela. Halaber, beste ikastetxe batzuen jarduerak baliatu behar ditugu, esperientziak partekatu, eta pentsatu zer nahi dugun eta zerk garamatzen honi guztiari buruz pentsatzera.

Gainera, mundu hau etengabe eraldatzen denez, ziurtasunak urriak dira, eta askotan zaila izaten da jakitea zer gaitasun edo eduki barneratu beharko lituzketen gure ikasleek. Jakin badakigu aldaketei aurre egin beharko dietela, eta aldaketa horiek kudeatzeko tresnak eskuratzen lagundu behar diegula. Hori horrela, era askotako bideak, hainbat ikuspegitatik aztertutakoak, hartu dira argitalpen honetan aurkeztzen ari garen berrikuntza proiektuei hasiera emateko, eta esperientziaren eta zenbait diziplinatako ikerketa zientifikoaren bidez egiaztatutako jakintzak ematen dizkiote haiek eskola komunitateari. Hortaz, berrikuntza proiektuek kon-tuan hartzen dituzte hezkuntzaren alorreko

ikerketaren ekarpenak, “ebidentzian oinarritutako kultura”.

Horregatik guztiagatik, Hezkuntza Departamentuak hezkuntza berrikuntzarako proiektuen alorrean egindako deialdiaren xedea da proposamen pedagogiko berrien baliozko-tasuna aztertzeko eta haiek ezartzeko esparru bat sortzea, Departamentuaren jarduera ildoekin bat, betiere. Ildo horiek pedagogia aktiboak bultzatzea dute xede, eta komunikazioaren teknologiak baliatzea, gizarte eta emozio gaitasuna sendotzea, komunikazio eta informazio gaitasuna hobetzea eta aniztasuna eta hezkidetzaren zaintzea. Proiektuek hobetu nahi den alderdiaren aldaketa planifikatua proposatzen dute, eta ikerketarako metodo zientifiko bati jarraitzen diote; hots, hipotesi bat formulatzen dute eta, proiektua garatu bitartean, hipotesia egiaztatzen. Aldi berean, aldaketa gainerako ikastetxeetara eramateko aukera ere sustatzen da.

2017-2018 ikasturteko deialdian, 80 proiektu aurkeztu ziren (69 ikastetxe publikoenak, eta 11, itunduenak), eta, hasierako balorazioa eginik, 55 onetsi ziren (47 ikastetxe publikoenak, eta 8, itunduenak). 468 irakaslek parte hartu zuten; eskerrak eman behar dizkiegu ekimen horiek guztiak aurrera ateratzeko egindako ahaleginagatik eta erakutsitako konpromisoagatik. Halaber, eskerrak eman nahi dizkiegu proiektuak gauzatzen lagundu duten familiei, irakaskuntzakoak ez diren langileei eta erakunde ugariei, haien laguntzagatik eta inplikazioagatik.

I'll Be Your Mirror, 2018
Brontzea, ispiluak. Artistaren bilduma

Hau guztia ez zen posible izanen Hezkuntza Departamentuko irakasleen prestakuntza sarearen laguntzarik gabe; berrikuntza prozesu osoan laguntzen du, irakasleen laguntzarako bost zentroyen (Lizarra, Lekaroz, Iruña, Tafalla eta Tuter) sarea jarriz irakasleen zerbitzura. Zentro horiek Nafarroan zehar banatuta daude, eta, erreferentziatzko aholkularitza zerbitzuekin batera, modu koherentean helarazten dituzte Berrikuntza Proiektuen deialdiaren jarduera ildoak ikastetxe guztietara, eta prozesu osoan laguntzen diete. Sareari esker, guztiok ikasten dugu, eta esperientziak aberasgarriak dira hezkuntza komunitate osoarentzat.

Azkenik, eskerrak eman nahi dizkiegu ikastetxeei, haien lana eskuzabaltasunez ezaugarazteagatik eta eskaintzeagatik, eta oraindik berrikuntzaren biderei ekin ez dioten ikastetxean animatzen ditugu proiektuak haien prestakuntza planetan sartzera, eta, horrela, ikastetxe berritzaileen komunitatearekin bat egitera.

Fundación Vasconcelosek utzitako irudiak.

Leitza urratsez urrats!

IES Amazabal BHI, Leitza
Aitziber Lekuona Ansa. Geografia eta Historiako irakaslea
iesleitz@educacion.navarra.es

Leitzako herritarrak herriko irisgarritasun gabeziez jabetzen saiatzea eta kontzientziazio kanpaina egitea izan dira proiektuaren ardatz; hala nola, kotxeek daramaten abiadura (ikasleek egunero gurutzatzen dute errepidea eraikin batetik bestera), espaloi enegoera... Ikastetxe nahiz herriari begirako proiektua izan da. Horretarako jarduera desberdinak egin ziren ikastetxean eta amaitutakoan aurkezpen batekin herriari plazaratu zitzaizkion burututako ekintza guztiak.

Gako-hitzak: Leitzarrak, mugikortasuna, irisgarritasuna, kontzientziazioa.

*Leitza!
Hemen gatoz gu denok batera
Nafarroako mendien artera
tipi tapa bagoaz aurrera
urratsez urrats heldu gara gu Leitzara*

*Herrirka hontan jendea ugari
leku falta nunbait da nabari
kotxeak asko ta espaloi gutxi
herria ezin enegoera hontan utzi*

*Haurrak aske uzteko zalantza
arrisku asko omen dago antza
ezinduak badatoz honantza
koska artean egiten dute balantza*

*Denok batera behar dugu jardun
elkar gaitezen senide eta lagun
Leitza hobe bat da gure helburu
ea guztiok herria aldatzen dugun!*

Letra: Aiora Irastorza eta Alaitz Olano, Amazabal BHIko ikasleak
Musika: Huntza "Iñundik iñoare"

Zergatik proiektu hau?

Leitzako Amazabal ikastetxea bi eraikinetan banatuta dago eta Donezteberantz doan errepidea (NA-170) eraikinen erditik pasatzen da. Ikasleek egunean zehar askotan zeharkatu behar dute errepide hau (polikiroldegira joateko, musika gelara, informatika gelak, etab.) horrek dakarren arriskuekin.

Baina hau Leitzako adibide bat besterik ez da. Herrian irisgarritasun gabezi handiak daude. Horregatik, leitzarrak bertako irisgarritasun gabeziez jabetzeko eta oinezkoentzako herri baten alde egiteko jarduera desberdinak burutu ziren, betiere helburu nagusi batekin: leitzarrak kontzientziaztea.

Helburuak

Hauk dira berrikuntza proiektu honen helburuak:

1. Ikasleak Leitzako irisgarritasun gabeziez kontzientzia hartzea.
2. Ikasleak proiektuaren protagonista eta egileak izatea.
3. Talde lanean jardutea.

4. Ikasleek oinarrizko gaitasunak garatzea, bereziki ekimen pertsonala eta gaitasun soziala.
5. Leitzako beste eragileekin harremanak izatea: Udala, Erleta eskola, Okille, Itzaire haur eskola, jubilatua eta Alke kultur taldea.
6. Ahozko aurkezpenak lantzea, gelan nahiz ez ohiko inguru batean (Karrape Irratian, Udalan).

Jarduerak arloka

Ikasgai eta ikasmaita desberdinetan jarduera ugari burutu ditugu:

Leitzako mugikortasun eta irisgarritasun gabezien inguruko ikerketa txostena. *Nafarroako geografia eta historia*

1. eta 2. Batxilergoko ikasleak. Leitzako irisgarritasun eta mugikortasun gabezien inguruko txostena osatu zuten, grafiko, estatistika eta oztopoen konponbide desberdinez osatua.

Zenbat ibilgailu, hainbat arazo. *Matematika*

1. DBHko ikasleak galdera bati erantzuten saiatu ziren: "Zenbat auto pasatzen dira Leitzatik?". Herriko puntu estrategiko desberdinetan kokatu eta kontaketa egin ostean, bildutako datuekin grafikoak osatu eta ondorio interesgarriak plazaratu zizkiguten; adibidez, ikastetxe eremuan egunero 350 ibilgailuren joan-etorria jasan behar izaten dute.

Abiadura neurtzen. *Fisika*

2. DBHko ikasleek NA-170 errepidean autoek zeramaten abiadura neurtu zuten. Galdera bati erantzun nahi zioten: "Abiadura handiz gidatzen ote da Leitzan?" Kanpora irten eta 20 kotxeren abiadura neurtu zuten. Emaizta guztiak jaso ondoren hauek izan ziren lortutako ondorio nagusienak: 20 kotxetik 9k, hau da, %45ak 40 Km/orduko abiadura baino altuagoa zeraman eta abiadura altuena zeramanak 53 km/ordukoan egin zuen.

Radarra. *Teknologia industrial*

Kontziente al dira herritarrek autoarekin zein abiaduran ari diren? 1. Batxilergoko ikasleek radar kutxa soil bat sortu zuten eta gidariak hausnarketara bideratu nahi izan zituzten: "Zigorra behar al dugu abiadura mantsotzeko?" Izan ere, egiaztatu zen gidariak "radarrarekin" abiadura izugarri mantsotu zutela.

Logoa. *Marrazketa*

3. DBHko ikasleek gure proiektuko leloan oinarrituz logoa eratu zuten.

Diptikoak. *Euskara eta Gizarte, Frantsesa, Gaztelera, Ingelesa*

3. eta 4. DBHn eta 1. eta 2. Batxilergoan herritarrentzako zein Leitzara hurbiltzen diren turistentzako diptikoak sortu ziren. Herrian mugitzea erraza dela adierazi nahi izan genuen eta ez dela beharrezkoa kotxea hartzea distantzia motzetarako. Dena den, zenbait zailtasun ere topatzen direla jakinarazi genuen irisgarritasuna ez delako betetzen herriko puntu askotan. 4 izan ziren diptiko aukeratuak, hizkuntza bakoitzetik bana eta, gaur egun, Leitzako turismo bulegoan eskuragarri daude.

Sare sozialak, Instagram. *Ingelesa*

3. DBHko ikasleek herrian zehar topatzen zituzten arazoak (mugikortasun eta irisgarritasun gabeziak) salatzeko erabili zuten Instagrama. Kontu ofizial bat ireki zuten irakaslearen laguntzaz eta "Post"ak ingelesez, euskaraz eta gaztelaniaz idatzi zituzten.

"Ikusmiran" dokumentala. *Gizarte*

Herritarrak dira dokumentalaren protagonistak eta egunerokotasunean mugitzeko zer nolako zailtasunak topatzen dituzten kontatzen digute. 3. DBHko ikasleek egindako dokumentala izan da.

Eskutitzak. *Euskara*

1. Batxilergoko ikasleek eskutitzak nola egiten ziren landu zuten gelan eta ondoren, praktikan jarriz, Kalejirarako gonbidapen eskutitzak egin zituzten (horietako bat izan zen aukeratua).

Haur eta Lehen Hezkuntzako Erleta eskola. *Hainbat ekintza*

Erleta eskolak ere bat egin zuen gure proiektuarekin eta geletan nahiz kalean ekintza ugari burutu zituzten ikasmila desberdinetan. Kalejira herrikoian ere parte hartu zuten.

Kalejira

Kalejira eguna girotzeko Amazabal institutuko ikasleek tailerrak antolatu zituzten Erleta eskolako haurrentzat. Tailerrak gaiarekin loturikoak izan ziren: itsuaren gisan ibilbide bat osatu, logoarekin txapak margotu, kartelak mezuekin idatzi, etab. Horren ostean, kalejira burutu zen eta herriko plazan sortutako abestiarekin batera koreografia dantzatu zen. Amaitzeko institutuko ikasleek kontzertua eskaini zuten. Gure aldarrikapena oinezko herri irisgarri eta eroso bat izan zen.

Aurkezpen ekitaldia: hitzaldia

Leitzako kultur aroarekin bat eginez, maiatzak 4an Leitzako udaletxeko batzar aretoan ikasleek hitzaldia eskaini zuten orain arte azaldutako jarduera guztiak agertuz.

Baliabideak

Honakoak izan dira proiektuan zehar erabili ditugun baliabideak:

Jarduerak	Baliabideak
1. Txostena	Google dokumentuak aplikazioa txostena idazteko. Mugikorra herriko oztopoen argazkiak ateratzeko.
2. Ibilgailuak	Kontaketa taulak fotokopia, Calc programa grafikoak egiteko.
3. Abiadura	Zinta metrikoa, mugikorra, kronometroa abiadura neurtzeko.
4. Radarra	Soldatzeko makina eta materiala.
5. Logoa	Arkatza eta margoak.
6. Diptikoak	Mugikorra argazkiak ateratzeko eta Google marrazkiak aplikazioa diptikoa diseinatzeke.
7. Instagram	Mugikorra argazkiak ateratzeko eta Instagram aplikazioa.
8. Dokumentala	Argazki kamera, tripodea, mikrofonoa eta bideoa editatzeko aplikazioa.
9. Eskutitzak	Google dokumentuak aplikazioa.
10. Kalejira	Tailerretarako materiala: papera eta margoak, guraizeak, txapak eta txapen makina, sokatirarako soka, begiak estaltzeko painelua, marrazkien fotokopiak, globoak, aurpegia margotzeko pintura, soinetako materiala (itsuaren ibilbidea). Txistulari, albokari eta trikitilariak (ikasle, irakasle eta herritarrek). Musika ekipoa plazan jartzeko. Musika ekipoa kontzerturako. Musika tresnak.
11. Aurkezpen ekitaldia	Ordenagailua eta proiektorea.

Parte hartzea

Proiektua Amazabal institutuan garatu den arren (osotara 242 ikasle eta 14 irakasle proiektua antolatzen), Lehen eta Haur Hezkuntzako Erleta eskolak ere (321 ikasle eta irakasle bat proiektuan) parte hartu du. Beraz ikastetxe eremuko 593 ikaslek hartu dute parte egitasmoan.

Horrez gain, harreman estua izan dugu herriko eragile anitzekin eta proiektuari babesa eskaini diote: Udalaren ordezkari diren alkate eta zinegotziak, Guraso Elkarteak, Okille talde okupazionala, Karrape irratia, liburuzaina, jubilatua, Gizarte Zerbitzuak, Alke kultur taldea, Itzaire Haur eskola eta herritar ugari.

Ebaluazioa

Proiektuaren balorazio orokorra oso positiboa izan da. Ikasleak oso gustura aritu dira eta %87,1ek berriro horrelako proiektuak errepikatu nahi dituela adierazi zuen galdetegian. Proiektuko irakasle taldea ere oso gustura aritu da eta lortutako emaitzak oso ontzat baloratu ditu. Beraz, ezarritako helburu guztiak lortu direla ondorioztatu dugu.

Eraginak

Herrian somatu da egindakoa eta gure aldarrikapenek eragin zuzena izan dute. Izan ere, Udalak zenbait neurri hartu ditu gai honen inguruan:

- 3 pertsona kontratatu ditu oztopo arkitektonikoei aurre egiteko eta irisgarritasuna hobetzeko asmoz.
- Gaizki aparkatutako ibilgailuei abisuak eta, behar bada, isunak jarriko zaizkie hemendik aurrera.
- Leitzako plaza ekainean betirako oinezko bihurtu zen, ibilgailuentzat sarrera debekaturik dagoelarik.
- Traba egiten zuten zenbait zuhaitz kendu dira eta espaloiak hobetu.
- NA-170 errepidean gure ikastetxe eremuko zuhaitzak kendu dituzte, baden bat egin eta abiadura neurtzen duen panela jarriko da zebra-bide inguruan.

Ondorioak

Irakasle zein ikasleek gustura burutu ditugu jarduerak eta aberasgarria izan da egunero-kotasunetik ateratzeko eta egindako jarduerak eragin zuzena izan dutela ikusteko ere. Ikasleek euren gaztetasunetik ez dituzte hain erraz ikusten herriko irisgarritasun eta mugikortasun arazoak. Baina proiektu honi esker, beste herritarren lekuan jarri dira, eta enpatizatzea lortu dute.

Eta beste urrats bat gehiago ematen ari gara, irakurle, gure proiektua ilusioz azaltzen eta, modu honetan, gure kontzientziario lanak aurrera jarraitzen du.

Ibai bazterreko tximeleta, plazara!

IES Askatasuna BHI, Burlada

Iraide Ongay Rodriguez. Biologia eta Geologia irakaslea
iongayro@educacion.navarra.es

Askatasuna ikastetxea harreman estua ereiten ari da Arga ibaiarekin, ibaiaren bazterrak guri begira jarri dugu oraingoan. Ibaiak badu berezko bizitza, eta bere inguruan dabilen mota guztietako jendea ezagutzeko aukera ematen du. Gizarteak ibaiarekin duen harremanak gizarte horren naturarekiko jarrera zein gizarteko kideen arteko erlazioak islatzen ditu. Gogoeta hori izan zen Askatasuna BHIk abiapuntutzat hartu genuena orain dela bi urte, berrikuntza proiektu hau martxan jartzeko.

Gako-hitzak: Elkarlana, aniztasuna, zeharkakoktasuna, natura, jasangarritasuna.

Lan honetan Askatasuna BHIko ikasleek "Askatasuna, ibai bazterreko tximeleta" proiektuaren barruan sortutako lanak aurkeztuko dituzte.

Adierazpen artistikoa eta emozionala: Marrazketa artistikoa Batxilergo 1. maila

Murala

Pertsona bakoitzak ibaiarekiko bi bizipen desberdin ditu.

Alde batetik ibaiarekiko sentimendu positiboak ditugu, azken batean ibaiaren ondoan hezi eta elkarrekin harremana dugulako.

Beste aldetik, ohartu gabe, gure pentsamenduak sentimendu horiek baztertzen ditu eta ibaiari soilik gertaera kaltegarriak lotzen dizkiogu.

Mural honetan, pertsonaren bi alderdi hoiak irudikatu dira, ikuslea horretaz ohar dadin.

Azken finean, bi alderdi hauek bateragarriak dira.

Zain dezagun, txikitatik hainbat bizipen eskaini dizkiguna, gure pertsonaren eta gure oroitzapenen parte dena. Zain dezagun ibaia. Estima dezagun gure herriari bizia ematen dion hori.

Ibai ertzez blaituriko sormena

DBH 2. mailako Arte Hezkuntzan, ibai bazterrera hurbildu ziren forma eta ehundura ezberdineko aztarna naturalen bila, zuhaitz ezberdinen hostoak esaterako. Estantpazioaren teknika ikasi dute, positiboak eta negatiboak artelan ederrak eraikiz.

DBHko 3. mailan ibai urak erabiliz akuarela artelan abstraktoak zintzilik dakusagu zapaitik lurrera euri-tantak bailiran. Horrela jarri zen bukaeran egindako erakusketan.

Ibaiak zibilizazioen bilakaeran

DBHko 4. mailan, gaztelaniako irakasgaien ibaiak zibilizazioen sorreran eta bilakaeran duen garrantziari buruz ikertu dute, kurtso osoko ibilbide batean zehar. Horrela, honako edukiak landu dituzte:

- 1. Ebaluazioan: Mesopotamia
Bi ibaien inguruan zibilizazio handi baten sorrera eta ibaiarekin loturiko lehenengo aurrerapauso teknologikoak ikertu dituzte: presak, dikeak eta ubideak.
- 2. Ebaluazioa: Egipto eta Erroma
Mesopotamiaren ildotik, bi zibilizazio hauen ekarpenak: putzuak, dikeak, ubideak, eskusak, termak, akueduktuak, iturriak eta estoldak.
- 3. Ebaluazioa: Arga eta Iruñerriko Ibai Parkea
Ibaiari buruzko informazioa ikasi ondoren hasi ziren Iruñerriko Ibai Parkea aztertzen.
Mancoeducac eskeinutako bibliografian zentratuak KAHOOT bat egitera animatu ziren. Galderak eta erantzunak aukeratzeaz gain, erantzun faltsu baina sinesgarriak asmatu behar izan zituzten ere.
Ibaira bertaratzea ezinbestekoa izan zen argazkiak egitera, lekuei buruzko galderak egiteko. Galderak bikoteka aukeratu ondoren, teknologiek eskeintzen dizkiguten aukerak probestuz, jolas interaktiboa egin zuten: Kahoot-a.
Bukatzean, egindako lana gozamenek bizipen bilakatu eta klasean jolastu zuten. Erakusketarako, Trivial analogikoan bilakatu zuten, galdera-irudiak eta erantzunak txarteletan islatuz.

Hizkuntza emozioen adierazpenean, artearen balioak

Euskara ikasgaiaren eginiko argazki sekuentziatuak, astez-aste eta urtaroz-urtaro leku beretik argazkia ateratzera abiatu ziren 3. mailako talde txikian.

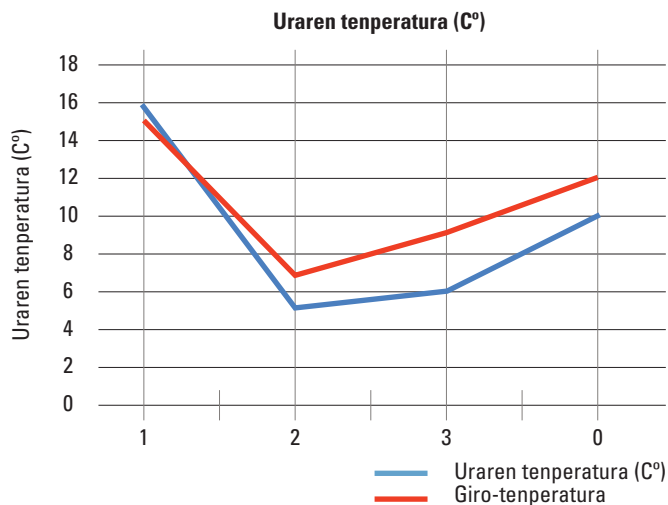
Ibaiaren paisaiaren aldaketak eta hezkuntza emozionala lotu zituzten gero Bataneko erakusketan. Introspektiorako eta ibaiaren paisaiak pizten dizkigun sententzioak gogora ekarri zituzten. Olerkigintzarako tarreak ere izan zirelarik.

Ibai-ekosistemaren osasunaren bilakaera

Metodo zientifikoa aritu ziren 2. eta 4. mailako ikasleak. Urtaroz-urtaroko ibaiaren analisi kimikoa eta ibaian ageri ziren ornogabeak Argaren osasuna ikertzeko bidea iza da. Datuok matematika irakasgaiaren grafika bilakatu ziren, bueltako bidean ikasleen interpretazio eta ondorio ezberdinei bide emanek. Ikerkuntzaren metodologia bizi eta emozionatzen gaituenek soilik barneratzen delako!

Estazio meteorologikoa

Institutuko estazio meteorologikoak ere izan du txokoa eginiko erakusketan. Ibai-ekosistema barruan eta ekosistema hortatik kanpo baina hurbil, parametro meteorologikoak ze alde duten agerian geratu da. Ibai-ekosistemaren berezotasuna (temperatura, hezetasuna, haizea...) berau osatzen duten osagaiak definitzen dute, ibaiaren geomorfologia, ibai-ondoko landarediaren itzala eta uraren presentzia etengabea, dena dago lotuta. Sistema bera osatzen dute.

Datuak matematikako 3. mailako ikasleek hartu dituzte eta estatistika egiteko aukera izan dute.

Ibaiko hegaztiak urtaroz-urtaro

Biologia eta Geologiako 4. mailako ikasleak, Uharteko ibaiertzean hegazti populazioen dinamikaren ikerketan murgildu ziren. Hegaztiak pisatu, neurtu, gantz erretserbak kontrolatu, datuak bildu eta eraztunak jarri zizkieten haien migrazio-dinamika eta biziraupena eta ezagutzeko asmoarekin. Bizi komunitatearentzako, eta bereziki hezgatientzako ibai-inguruak duen garrantzia berebizikoa izanik, ez soilik bertan bizi direnizat baizik eta bidaiari direnizat atsedeen-lekua baita. Ingurumen-hezkuntza egin ezezik, datu zientifikoak hartu dituzte Europa osoan egiten den laginketa-programan parte hartuz.

Horrela ere, ekosistemak defendatzearen aldeko jarrera sustatu da; ibai bazterreko sasiak, zuhaitz zaharrak eta abar txorien txoko ekologiko gisa balioetsiz.

Bestalde, animalia basatien hurbiltasuna lortzea oso aberasgarria izan da, bukaerako erakusketan, ikasleek argazki honetan bititakoa azaltzen dute bai eta hori egiten ikasitakoak eta sentitutakoak ere.

Ekosistemen kudeaketa modu hau Mancoeducako programan uztarturiko Ornitolan kudeaketa enpresaren elkarlanaz egin da.

Sare Japoniarrak deritzanak jartzen dira eguzkia atera baino lehen. Egunero leku zehatzetan kokatzen dituzte eta txoriak orduro hartzen dituzte.

Txori bakoitzari eraztun bat jartzen diote (zenbaki batekin, NAN-a bezalakoa) eta bere datuak taula batean idazten dute: pisua, sexua, adina, neurriak (hegoak, mokoa, buztana, tarsoa), giharra, gantza eta bestelakoak. Eraztuna hau 2017. urtean ezkerreko hankan jarri zaie eta 2018. eskuinekoan.

Askotarikoak izan dira ikusitako txoriak. Adibide batzuk:

- Gerri txoria (Agateador). Enborra inguratzen du janaria bilatzeko, hortik izena. Erregitratzen dira: markatzerako zen ordua, sexua, adina, tamaina, koipea, moko luzera eta zabalera, hanka mota, eta abar. Adina jakiteko batzuetan erabiltzen da lumen luzera.
- Txantxangorria (Erithacus rubecula). Izena hartzerakoan idazten dute: ERI RUB. Kasu honetan luma guztiak aldatu ez dituzenez, iazko txoria dela ondorioztatzen dugu. Iberiar penintsulan negua pasatzen dute.
- Zozo arrunta (Turdus merula). Moko begiratu eta bistan da intsektu jalea dela. Estres egoeran lumak galtzen ditu. Arrek moko laranja dute eta emeek mokoan oinarria bakarrik eta lumak ez dira hain beltzak. 3-4 urte bizi dira. Ur kalitatearen adierazle onak dira trikopteroak (makroornogabeak) jaten dituztelako. Uraren kalitatearen jardueretan ikasi bezala, espezie filtratzaile hau balio ekologiko handikoa da. Ur azpian sartzen dira, luma potente eta elkartuak dituzte.
- Martin arrantzalea (Alcedo atthis). Habiak ibai ertzean egiten ditu. Emeak moko azpian laranja kolorea du. Arrautzak esferikoak dira ebolutiboki hobe delako. Adibidez fiordoetako beste txori batzuk hiruki formadunak dute. Buruak 360° biratzen du. Ehiza egin ondoren arrainaren burua kanpora gelditzen bada txitoentzako elikagaia izango da; burura eztarrian balego berak jango du. Hiru behatz ditu hanka bakoitzean.

Irakasgaien arteko uztarketa naturala

Ibai amandrearen solasaldia: hitzekin jolas-solasean

Ibai zikina, gaixotua. Plastikoz eta baineraz hornitua, telebista zahar bat eta eserlekua. Ibai tristea, iluna.

Ibai garbia, osasuntsua, bizi iturri, ornogabeak, igaraba, karramarro eta martin arrantzalea. Ibai alaia, argia, koloretsua.

Bi aurpegiak adierazi dituzte 1. Batxilergoko marrazketa artistikoko ikasleek ibai-amandrearen muralean. Irudiak eta sormena ordea ez da honetara mugatu. Euskara sarkontzeneko ikasleak ere hitzekin solas-jolasean aritu dira, irudizko adierak hitzetan deskodetzeko. Zoragarria izan da!

Ibaiaren negar-malkoak zaborren artean ikustezin

Ibai garbiketan aritu ziren 3. mailakoak matematika ikasgaiari. Zaborra bildu, sailkatu eta estatistika egin zuten gure ikasleek. Harridura sortu zitzaion ibaiaren topaturiko zaborra, kezka kritikara eraman zituen ikasleak. Plastikako ikasgaiari eskultura edo konposizio kritikoa egitea erabaki zuten.

Zaborrak furgonetara, erakusketako gunea aukeratu eta bertan egin zuten ikasleek artelana, bapatekotasunaren freskotasunean eta irakasleen prestutasun osoarekin.

Adierazgarria izan zen jendea ondotik pasatzen zenean, jartzen zuten sinesgaitzaren aurpegia, eta bai, bai, zer esan behar, han ikusten zen guztia ibaiaren topatua zen.

Erakusketa zaplasteko galanta zen gizartearen arduragabekeriari.

Gizartea naturan eta natura gizartearen

Etika irakasgaiari, 2. DBHko ikasleek ibai, bizitza, oreka eta enpatiaren inguruko hausnarketa sakona burutu zuten. Sistemaren parte garena erakutsi zigun kortometraia egiten, gizarte balorea eta erantzunkizuna euren gain hartuz heldutasun handiz, lan pertsonal zein kolektibo honetan eredu emanez.

Etorkizun oparora: emari amaigabea

Mankooedukarekin ibaiaren ikuspegi ezberdinak eskeintzeko jardueren diseinua programatuta daukagu, honetan ibaiaren kalitatearekin batera Geomorfologiari buruz, espezie ibasoreei buruz, sendabelarrei buruz jarduteko ekintzen oinarri teorikoa eta jardueren didaktika prestatuko dugu.

Marrazketa mintegia proiektu berri batean mungiltzear dago, bertan Arte Terapia Ibaian landuko dute.

Bestalde matematika mintegitik Ibai bazterreko zaborren kudeaketan Udalarekin elkarlana bultzatu nahi du, garbiketa sistematizatuak, zaborraren sailkapena, estatistika e.a. Gerora plastikako irakasgaiari bolumenak eta eskultura-erakusketak lantzeraren jasotako materialak eraldatuko dituzte.

Egitasmoak aurrera darrai, oinarritzko berrikuntza proiektua etengabe berrituz, ibai artea emozioak eta zientzia esperimentalen arteko amaraun sarea itxuratuz, naturarekiko harremana estutuz.

Azken finean ibai-amandarearen ur-emariak elikatzen baikaitu izaki oro.

ACTIUN

IES Barañáin

Luis Alberto Andía Celaya eta Marta Fernández González, Barañaingo BHI ikastetxeko irakasleak. Miguel Ángel Campo Bescós, Francisco Falcone Lanas, Raquel Sáenz Mendía eta Cecilia Wolluschek Perri, NUPeko irakasleak

ACTIUN proiektuan, informazio-teknologiak pedagogia aktiboetan oinarritutako ikas-ingurune bati aplikatzen saiatzen da; pedagogia hauek, arazoak konpontzeko eredu konstruktibistetan eta unibertsitatearekin lotzen diren erronketan funtsatzen dira.

Gako-hitzak: elkarlaneko ikasketa, iktak, unibertsitatea.

Testuingurua

2011-2012 ikasturtean zuzendaritza taldea aldatu zen Barañaingo BHI ikastetxean. Ikastetxe barruko funtzionamendua egokia zen aurreko zuzendaritzek egindako lanari esker. Aldeko egoera hura aprobetxatzea erabaki genuen institutuan berrikuntza metodologikoa txertatzeko eta ikasleen ikuspegi intelektuala eta gizatiarra zabaltzeko. Horrez gain, ikastetxeak beharra zuen kanpora begirako proiektzioa areagotzeko eta ordura arte garatutako jardunbide egokien berri emateko.

Irakasleek beren eskolen orientazioa aldatzeko arrazoi eta pizgarri bat izatea nahi genuen, ikaskuntza ikasleengan bideratzeko Web 2.0 tresnak eta metodologia aktiboak erabiliz. Gainera, beharrezkotzat jo genuen ikasleei –bereziki azken ikasturteetan– modu desberdinetan lan egiteko aukerak erakustea, laster beren bizitza akademikoetan bizitu behar izanen dituzten testuinguruetan. Horretarako ezinbestekoa zen unibertsitatearen babesa.

Interes horietan oinarrituta jaio zen ACTIUN proiektua. Honako hauen gaztelaniazko formak elkartuta sortu zen izena: elkarlaneko ikaskuntza, informazioaren eta komunikazioaren teknologiak eta unibertsitatea. Proiektua lehenbailehen abian jartzea izan zen gure helburua. Hezkuntza Departamentuko Zuzendaritza Nagusiari azaldu genion ideia eta proiektu berritzaile gisa aurkeztera bultzatu gintuen xede horretarako urtero egiten den deialdian. Unibertsitatearekin lankidetzat egiteko, berriz, Nafarroako Unibertsitate

Publikoarekin jarri ginen harremanetan eta hark errektoreordetzaren bitartez unibertsitateko irakasleei jakinarazi ziren gure ikastetxearekin lankidetzaren egiteko eskaera. Garai hartan laguntzeko prest azaldu ziren irakasleekin gure institutuan egin zen lehen bileran *hiri adimendunak* gaian zentratzea eta saioak beti metodologia parte-hartzailean oinarrituta proposatzea erabaki genuen.

Orduraz geroztik, urte bakoitzeko gaiak erabaki dira bilera horietan: 2013-2014 eta 2014-2015 urteak Smart Cities - Energia eta Garraio Iraunkorrak; 2015-2016 urtea Energia berriztagarriak; 2016-2017 urtea Konektatutako ibilgailua eta Auto elektrikoa; 2017-2018 urtea 4.0 Industria (3D fabrikazioa, Big Data, Errealitate areagotua, IoT Internet of Things); eta 2018-2019 urtea 4.0 Industria (Big Data).

Aurten ere dagoeneko jarri dugu abian VI. ACTIUN Berrikuntza Proiektua; proiektuak luzaroz irautea nahiko genuke egun duen osasun on berberarekin.

Helburuak

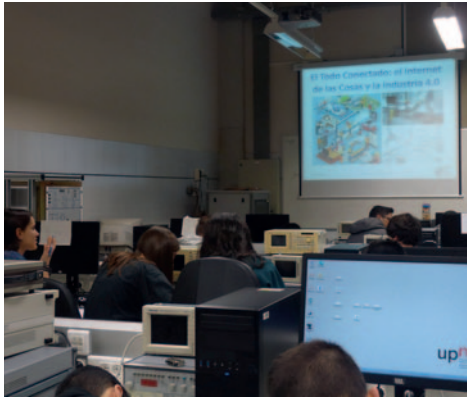
2018-2019rako ACTIUN aurreko urteetako proiektuen jarraipen gisa planteatu denez, aurreko jardura ildoekin bat egiten duten helburuak finkatu dira eta kontuan hartu dira urtero egiten diren memoriaren jasotako hobekuntza neurriak, antzemandako premia berrien harira lehenetsuneko helburuak finkatzeko. Horrez gain, helburu berri bat ezarri da, 2018-2019 ikasturteko deialdian ezarritako jardura ildoekin bat egiten duena.

1. Pedagogia aktiboak bultzatzea, gako-gaitasunak garatzeko: programazioa, proposamenaren ikasgelara eramatea eta proposamenaren ebaluazioa.
 - Gizartean jarduteko gaitasuna eta gaitasun emozionala indartzea nolanhiko jarduren prebenitzeko Laguntza Programako metodologiaren bidez eta errealitate birtualera estrapolatuta.

- Ikasleengan ekimenerako sena eta izaera ekintzailea piztea ikerketarako eta mundu akademikorako interesa sustatuz eta haien aukera akademikoak eta profesionalak zabalduz.
2. Berrikuntza metodologikoa eta IKTen erabilera orokorra ikaskuntza prozesuan.
 - Lankidetzan eta elkarlaneko proiektuetan oinarritutako ikaskuntza teknikak modu eraginkorrean orokortzea ikastetxean eta ikasleak trebatzea Web 2.0k berezkoak dituen tresnen erabileran. 2016-2017 ikasturtean ikasleek irakasleek bidalitako lanak egiteko ...@educacion.navarra.es helbide orokorra erabiltzea lortzeko zailtasunak topatu ziren eta 2017-2018 ikasturtean erabilera apur bat hobetu bazen ere, lehentasunezko helburutzat finkatuta dago ikasle guztiak irakasleekin online harremanetan jartzea helbide horren bitartez.
 - Ikasleak teknologia berrien erabilera desegokitik babesteko neurriak hartzea, batez ere, bigarren eten digitalari aurre egiten laguntzea hauei aurka eginez: sexting-a, grooming-a eta cyberbullying-a.
 - Neskak IKTen erabileran ahalduntzea eta teknologia berrien erabilerari buruzko generozko estereotipoak apurtzea.
 3. Irakasleen hausnarketa metodologikoa sustatzea.
 4. Ikastetxean eleaniztasuna eta atzerriko hizkuntzetako ahozko gaitasuna sustatzea.

NUPen Bigarren Hezkuntzako ikasleentzat egokitutako asmo egokiak finkatu dira:

1. Osasun Zientziak, helburu nagusitzat; osasuna sustatzeko eta gaixotasunak prebenitzeko gaitasunak garatu nahi dira, hiri adimendunetako baliabide soziosanitarioak erabilia. 2017-2018 ikasturtean errealitate areagotuak simulazio klinikoan duen aplikagarritasuna frogatu zen ikaskuntza errazteko, Osasun Zientzien alorreko titulazioetan prozedura inbaditzaileak egitean.
2. Ingeniaritza Elektrikoa (IEEC): proiektuan parte hartzen duten ikasleei zientziaren eta ingeniariaren alorrean berezkoak diren kontzeptuak eta laneko metodologiak hurbiltzea planteatzen da. Hori horrela, aintzat hartzen da hastapena egitea teknologia ezberdinetara eta haien aplikazioetara, ikerketa eta garapen baliabideetara (laborategiak eta software eta hardware motako tresnak), baita garapen metodologikora (talde lana sustatzea, baliabideak erabiltzea; hala nola canvas formatua eta abar) ere. 2017-2018 ikasturtean Gauzen Internetekin eta Sistema Ziberfisikoekin lotutako oinarritzako kontzeptuak aurkeztu ziren; tresna horiek biak funtsezkoak izanik garapen produktibo industrialaren barnean hurrengo bilakaeraren garapenerako, hots, 4.0 Industriarako.
3. Nekazaritza Ingeniariaren Goi Mailako Eskola Teknikoa: urte hauetan zehar hainbat gai jorratu dira; hala nola automatismoen erabilera uraren erabilera eraginkorrean, eta irudien erabilera nekazaritzan satelitez ikusita laboreen osasunaren berri izateko, Sentinel eta Landsat tresnak erabilia, besteak beste. El Sario Praktiketarako Etxaldean laboreak bisitatuta osatu dira eduki horiek.

Sekuentziak

Proiektuko zereginen segidak ondorengo taulan adierazitako eredu jarraitu du:

Jarduere eta faseen deskribapena	Ira.	Urr.	Aza.	Abe.	Urt.	Ots.	Mar.	Api.	Mai.
Irakasle interesatuekiko ikastaroaren planaren hasierako bilera esplikatiboa									
Koordinatzailearen prestakuntza, ILZk									
Web 2.0ren tresnetan prestakuntza-ikastaro azkarra									
Kolaboratibo-jarduere programazioetan barneratzea, irakasle parte-hartzaileen aldetik									
NUPeo irakasleekin bilera, jarduera-lerroak jartzeko									
NUPeo saioetan parte-hartzeko izena emateko epea eta ikasleen aukeraketa (24 ikasle espediente akademikoaz)									
Zentroaren e-Twinning proiektua									
1. bilera, NUP									
2. bilera, NUP									
3. bilera, NUP									
4. bilera, NUP									
Barañain BHIko irakasleek emandako banakako memoriak									

Metodologia

Barañaingo BHI ikastetxeko irakasleak pixkanaka-pixkanaka joan dira txertatzen *flipped classroom* eredu eta gamifikazioa, proiektuaren hasieratik. ACTIUN proiektuaren hasierako urteetan Raúl Santiago irakaslearen –eredu horren txertaketan erreferentea Espainian– laguntza izan genuen. Gure irakasleek online erremintak erabiltzeko ohitura hartzen joan ziren ikasgelan jolasteko (*Kahoot*, *Quizizz* eta abar), bideoak aberasteko bestelako tresnak eta ikasleen jarduera etxean kontrolatzen laguntzeko, *Edpuzzle* kasu.

Elkarlaneko ikaskuntza ere adierazle argia izan da urte hauetan, NUPeko hainbat departamenturekin batera (Zuzenbidea, Agronomia Ingeniaritza, Ingeniaritza Elektrikoa, Osasun Zientziak eta abar) hainbat ikuspegitatik bideratutako saio teoriko praktikoetan. Ildo horretatik, ikasleak hiri adimendunetan sartu dira hauen berri dutela: arrisku sistema eraginkorragoak, herritarren eskubideak, mugikortasun iraunkorreko gailuak, sentsoreen garapena edo larrialdietan eta hondamendietan geolokalizaziorako sistemen identifikazioa, besteak beste.

NUPeko irakasle elkartu, kontsultari industrial eta doktore Cecilia Wolluschek-ek aukeratutako metodologia *Design Thinking* da; pertsonetan oinarritutako berrikuntza du helburu eta lente bat eskaintzen du zeinarekin behatzen ahal diren erronkak, beharrak antzeman eta, azkenik, horiek ebatzi. 2013-2014 ikasturtean lehen edizioa egin zenetik *Design Thinking* erabiltzen du Cecilia Wolluschek-ek ACTIUN proiektuko saioetarako. Metodologiaren arrakasta urtero frogatu ahal izan da ikasleek saioez egindako balorazio onen bitartez. Dena dela, urtetik urtera parte hartzaileen iradokizunak eta iritziak baloratu eta kontuan hartu dira hurrengo urteari begira hobetzeko.

Metodologia horren aukeraketa bermatzen duten arrazoiak gaur egun hartaz egiten den erabilera zabalarekin lotuta daude, batik bat ekintzaileen eta berrikuntzako eragileen artean egiten den erabilerekin; izan ere, prototipoak egiteko aukera ematen du, hau da, ikusizko baliabide bat erabiltzea parte hartzaile guztiek kontzeptu berak ulertzen dituztela bermatzeko, puntu kritikoak edo konpondu beharreko erronkak aditzera emateaz gain.

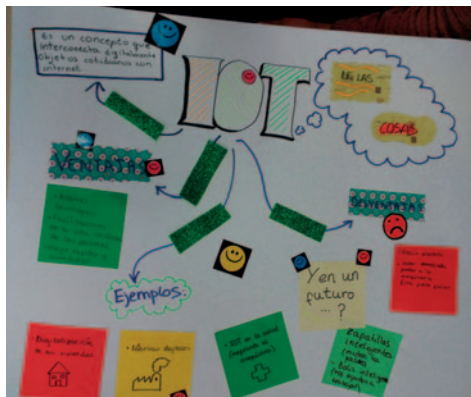
Design Thinking-eko saio bakoitza ikasle taldeek lau fasetan lan egiteko moduan prestatzen da:

- Banakako prestaketa: material bat bakarka irakurri eta aztertu behar dute. Horretarako, ikasleei saio bakoitzerako deialdia egitean material bat adieraziko zaie taldeka eta gaiaren arabera blogetarako estekak, literatura Interneten edo azalpen bideoak izaten ahal dira.
- Bateratze-lana: talde bakoitzak bakarka landutako materialarekin eginen du.
- Prestatutako materialaren ikusizko laburpenaren prestaketa: laburpen ahalik eta bisualena egiteko eskatuko zaie denbora tarte mugatuan, 20 minutu gehienez. Material hauek emanen zaizkie: kartoi mehea eta material erakargarria, hala nola plastilina, koloretako paperak, zotzak, artilea, markagailuak eta kolak.
- Ahozko adierazpena saioko gainerako parte hartzaileen aurrean: azkenik, talde bakoitzak bere lanaren aurkezpena eginen du bere diseinuan oinarrituta.

Entregatutako materiala oso erakargarria da ikasleentzat; izan ere, aukera ematen du ideiak bultzatzeko eta prototipoak egiteko, eta ideien eta mapa mentalen arteko

loturak erakusteko ikusizko eta ukipenezko zentzumenak erabilia. Aukera interesgarri horrek, laburpenak prestatzeko denbora urriarekin batera, ikasleak oso motibatuta sentiarazten ditu diseinuak prestatu eta gainerakoan aurrean aurkezpena egiteko; hala erakusten du Design Thinking-eko saioei emandako nota altuak.

Aurrez azaldutako faseen adibideak ikusten ahal dira irudietan:

Baliabideak

1. Pertsonak: Barañaingo BHIko eta NUPeko ikasleak eta irakasleak.
2. Baliabide materialak:
 - Barañaingo BHIko ekipamendu informatikoa, pantailak eta proiektagailuak dituzten ikasgelak, eta ikus-entzunezko eta informatikako ikasgelak.
 - NUPeko instalazioak eta ekipoak:
 - Osasun Zientziak: ikasgelak, NUPeko ikasgelategi birtuala, laborategiak, simulaziorako manikiak eta errealitate areagotuko betaurrekoak.
 - Agronomia Ingeniaritza: praktikak laborategian eta Nekazaritza Ikerketa eta Praktiketarako Etxaldean. Azken hori Arrosadia Campusean dago, El Sario eraikinaren atzealdean, eta 300.000 metro koadrotik gora ditu.

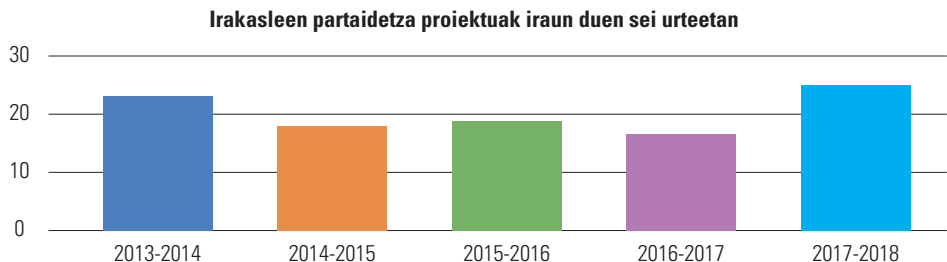
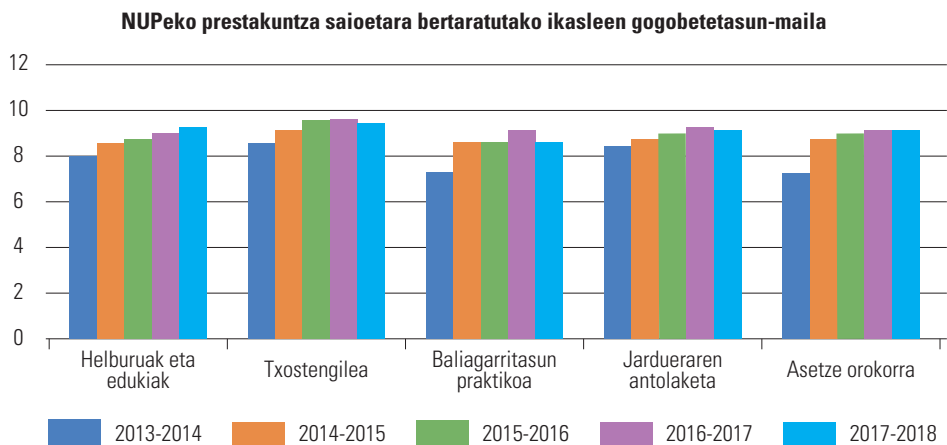
- Ingeriaritza Elektrikoa (IEEC): Luis Mercader laborategia, irрати-komunikazioko, antenetako eta mikrouhinetakoko postuetan oinarritzen da. Sentsoreak garatzeko kitak eta hodeian urruneko konexioa egiteko kitak. PPT formatuko aurkezpena edukiak modu deskriptiboan garatzeko, ikasleen ezagutza maila jakiteko hasierako galdetegiak eta dagokien saioen canvas espezifikoen garapena taldean.
3. Hezkuntzako tresnak. Asko dira proiektuak iraun duen bost urteetan erabilitakoak. Hemen horietako batzuk baino ez ditugu aipatuko:
- Moodle plataforma, ikasgela birtuala:
<http://iesbaran.educacion.navarra.es/moodle/course/view.php?id=39>
 - Classroom plataforma: mota guztietako zereginak egitea, ikasgelan zein etxean; morfologia, itzulpena, hiztegia eta etimologia Gaztelaniako arloan.
 - Bizikidetzako weba: <http://iesbaran.educacion.navarra.es/convivencia.php>
 - Bizikidetzako blogak: <http://www.wauepitoigrillo.blogspot.com.es/> , <http://aupepitotgrilloigual.blogspot.com.es/>.
 - Zereginak egin eta entregatzeko Google Drive-eko tresnak erabili dira.
 - Quizizz gamifikazio tresna: unitate didaktikoen azterketa.
 - Hainbat plataformatan jasotako abestiak.
 - Edpuzzle-rekin aberastutako bideoak:
<https://edpuzzle.com/classes/57e003779ac3806b3eaf5859>
 - Wiki erreferentziarako ikasgela moduan: <http://eticabaranain.wikispaces.com/home>
 - Guárdate de los Idus irakurketaren kontrol-inprimakia, ikasturteko nahitaezko irakurgaiak. – Ikasturteko wikia: <http://baranlatin.wikispaces.com/>
 - Blogger: <https://www.blogger.com/>
 - Google Maps , Google Doc , Google drive
 - Padlet erreminta taulak/oholak egiteko: <http://padlet.com/>
 - <https://padlet.com/mfernan11/iu6aewmdp2he>
 - Infografiak: Canvas, Visme ...https://www.canva.com/es_es/ , <https://www.visme.co>
 - Genial.ly aurkezpenetarako: <https://www.genial.ly>
 - Kahoot: <https://create.kahoot.it/#user/2d606e1b-2299-45b8-8ded>
 - Edmodo: <https://www.edmodo.com/home>
 - Eureka.in: <https://www.youtube.com/watch?v=aJvXzuVFWn4>
 - <https://www.designmate.com/product.aspx>
 - Flipped classroom: <https://www.theflippedclassroom.es/>

Proiektuaren eragina

Unibertsitateko ingurune fisikora hurbiltzeak aukera eman die Barañaingo BHIko ikasleei erakunde hori aurrez aurre ezagutzeko eta beste hezkuntza testuinguru baten berri izateko. Testuinguru horrek ezagutza ikasgeletatik haratago eramaten du, alor praktikora hain zuzen ere, laborategietara, praktiketarako etxaldeetara, zentro laguntzaileetara bisitak egitera eta abar. Institutuaren eta NUPen arteko lankidetzak gure komunitateko hezkuntza mailen artean sortzen diren sinergiak adierazle da; IKTak gaur egungo gazteen

egunerokotasunera hurbiltzearen alde egiten du alor akademikoan ikasteko eta berritzeko tresna den aldetik.

Ondorengo grafikoetan gogobetetasun-mailaren zenbait adierazle eta horiek denboran zehar izandako bilakaera ikusten ahal dira.

Ondorioak

Gure ACTIUN proiektuak balorazio ona jaso du deialdi desberdinetan parte hartu duten Barañaingo BHIko irakasleen zein irakasleen aldetik eta hala jasota geratu da urteko memorietan. NUPeko irakasleek ere kontent daudela adierazi dute eta urtero baieztatzen dute parte hartuko dutela unibertsitatean antolatzen diren prestakuntza saioetan.

Hezkuntza komunitatearen balorazio positibo horiek urte hauetan egindako bidean aurrera egitera bultzatzen gaituzte eta horregatik etorkizunerako gure helburuek 2013-2014ko lehen ACTIUN proiektu hartako hasierako helburuei eusten diete. Gogoan izanik gure ikasleak testuinguru teknologiko batean bizi eta jarduten dutela, ikaskuntza proze-

suan erreminta teknologikoen erabilera eskatzen duten metodologia berriak txertatzen jarraituko dugu; izan ere, badakigu hori beharrezkoa dela ikasleengan alor akademikoarekiko interes handiagoa lortzeko.

Horrez gain, ikasleen aldetik ekintza maila handiagoa eskatzen duten metodologiak bultzatuko dira ikasgelan, ikasleak beren ikaskuntza prozesuaren eragile bilakatuz. Irakaslea gidari izanen da prozesu horretan; erronkak aurkeztuko dizkio ikasleari, erronka horien aurrean aukera desberdinak erakutsiko dizkio, irtenbideen bilaketa bideratuko du eta abar. Hori guztia ikasleei estrategiak garatzen laguntzeko, behin Bigarren Hezkuntza amaituta heltzen direnean, pertsona autonomo eta arduratsu eginen dituzten gaitasunak eskuratu ahal izateko. Azkenik, gure ikasleei unibertsitate mundura leiho bat zabaltzen jarraituko dugu, a priori beren testuinguruaz oso bestelakoa den testuinguru akademikora. NUPeko irakasle laguntzaileen profesionaltasunak testuinguru hori hurbilagoa egiten du, gure ikasleei aurrez bururaturako ideiak apurtzen lagunduz eta benetako jarduera kolaboratzaileak bultzatuz.

Bizikidetzan heziz

IES Benjamín de Tudela

Isabel Catalina Turmo Gutiérrez.

Benjamín de Tudela BHIko matematikako irakaslea

iturmogu@educacion.navarra.es

Berrikuntza proiektu bat zeinen helbururik nagusia, ikastetxeko espazio desberdinetan bizikidetasuna hobetzea baita. Hau, hiru jarduera-bideen bitartez: bizikidetasunerako edo beste eremuetan arazoak dituzten ikasleen bereizitako segimendua; jarrerak hobetzeko eta birgizatze, gogoetaren bidez, bizikidetasunerako gela eta kirol eta osasungarri jolasaldiak edo jolasaldi dibertigarriak.

Gako-hitzak: banakako tutoretza, bizikidetzarako gela, jostaldiak.

Ikastetxeko bizikidetzaren hobetzea

Ikastetxeko bizikidetzaren hobetzeak bultzatu gintuen hasiera batetik berrikuntza proiektu hau garatzera; bizikidetzaren batzordea osatzen dugunon artean sortu zen ideia. Zenbait urte jokabideari buruzko txostenak izapidetzen eman ondoren, zerbait gehiago egiteko premia antzeman genuen gure ikasleen jokabide disruptiboak edo problematikoak aldatzen laguntzeko.

Alde batetik, familiaren alorreko, alor sozialeko edo berezko ezaugarri pertsonalen faktoreekin zerikusia duten jokabide problematikoak direla eta, modu sistematiakoan edo aldian behin, norbait beraietaz arduratzea behar duten ikasleei erreparatu genien. Hortik sortu zen banan-banako jarraipenak egiteko proposamena; horrek tutore pertsonalaren laguntza eskaintzen dio ikasleari, laguntza bat ikastetxe barruan; bere jokabideez, arazoez edo errendimendu akademikoaz arduratzen den norbait eta prozesu horretan jarraitzen duena ikasle bakoitzari jomuga espezifikoak ezarri.

Bestetik, arreta hain jarraitua behar ez duen ikasle kopurua handiagoa zela ikusi genuen; une jakinetan zenbait jokabideri buruz hausnartzeko beharra baino ez dutenak. Bizikidetzaren gela izeneko gune bat sortzea pentsatu genuen; bertan ikasleak jokabide jakin

batzuei buruz, bakarka, hausnartzeko aukera izanen du irakasle batekin. Jokabide horiek berriro ez errepikatzen laguntzeko auto-hausnarketarako une bat sortu dugu horrela.

Azkenik, jolasgaraian ikasleen artean gatazkak sortzen zirela ikusita, tarte horietarako jarduerak proposatzea pentsatu genuen eta, hartara, liskarrak gutxituko zirela. Bestalde, gogoan genituen harremanak egiteko zailtasunak dituzten ikasleak eta tarte horietan jolastokian baino babestuagoak sentitzea bilatzen dutenak. Horregatik pentsatu genuen kirol jardueraz gain bestelako jolas proposamenak ere egitea, azken ikasle horiek parte hartu ahal izateko, seguru eta eroso sentituz eta pertsonen arteko harremanak bultzatuz.

Proposatutako helburuak

Hauek izan dira:

- Ikastetxeko bizikidetzaren hobetzea hiru jardueraren bitartez:
 - Hainbat faktore direla medio (sozialak, sozioekonomikoak, familiarak, pertsonalak) zailtasun handienak dituzten ikasleek izaten ahal dituzten arazoak prebenitzea, banan-banako jarraipenak eginda.
 - Bizikidetzaren aurkako jokabideak dituzten ikasleen jokabideak eta jarrerak hobetzea eta bideratzea, bizikidetzaren gelan hausnarketa eginez.
 - Jolasgaraian sortzen diren gatazkak gutxitzea, modu osasuntsuan eta gainbegiraturata jolastuz ongi pasatzeko aukera emanen dieten jarduerak proposatuz tarte horietarako. Harremanak izateko zailtasunak dituzten ikasleen sozializazioa eta integrazioa hobetzea.
- Proiektu honen bitartez bizikidetzaren hobetzeko ikastetxeko ahalik eta irakasle gehien inplikatzeko.

Deskripzioa

Hasteko, ikastetxean garatu nahi genuen berrikuntza proiektuaren berri eman genuen klaustroan. Bizikidetzat gelak izaten ahal zuen funtzionamendua azaldu zen; bertara Bizikidetzat Batzordeak bideratutako ikasleak soilik joanen ziren; hau da, ez zen kanporatutako ikasleentzako gela bilakatuko.

Egun batzuk beranduago lehen bilera egin genuen eta proiektuan parte hartzeko interesa zuten irakasle guztiak bertaratu ziren. Xehetasunean azaldu ziren hiru jarduera ildoak eta jolasgaraietan egiten ahal diren jarduerak proposatzen hasi ziren. Irakasleek izena eman zuten, beren interesen arabera, jarduera ildo batean edo gehiagotan parte hartzeko eta beren ordutegiaren berri eman ziguten, bizikidetzat gelan egoteko nahiz jolasgaraietako jarduerak garatzeko.

Horri esker, zenbat irakaslek hartuko zuten parte jakin ahal izan genuen proiektuko arduradunok (koordinatzailea, ikasketaburua, orientatzailea eta bizikidetzako arduraduna) eta horren arabera banatu genituen irakasleak hautatutako jarduera ildoetan. Informazio horrekin bizikidetzat gelarako ordutegi bat finkatu genuen eta beste bat jolasgaraietarako.

Banan-banako jarraipenak

- **Ikasleak hautatzea eta irakasleak esleitzea**

Banan-banako jarraipenekin hasteko, Bizikidetzat Batzordeak aukera hori eskainiko zitzaien ikasleak aukeratu zituen, aintzat harturik zenbat irakasle zeuden eta premia gehien zuten ikasleak zein ziren. Ikasle bakoitzari irakasle bat esleitu zitzaion, hark hobekien eginen zuela pentsatuta.

- **Ikasleen tutoreei eta familiei informatzea**

Burutzak horren berri eman zion hautatutako ikasleari zegokion taldeko tutoreari eta, era berean, tutore bakoitza harremanetan jarri zen familiarekin beren seme-alabari eginen zitzaion jarraipenaren berri emateko eta beren onspena emateko, egoki irizten bazioten.

- **Materialak eta hautatutako ikasleari buruzko informazioa prestatzea**

Burutzaren eta Orientazio sailaren artean jarraipenak egiteko beharrezko materialak prestatu genituen (lehen elkarrizketarako jarraibideen fitxa, egindako elkarrizketak jasotzeko beste fitxa bat, banakako konpromisoak jasotzeko beste bat...) eta ikaslearen datu orokorrak jasotzen dituen fitxa bete genuen informazio honekin: datu pertsonalak, datu akademikoak, diziplinarekin lotutakoak, familiaren egoera, ezaugarri pertsonalak eta jarraipeneko irakasleari laguntzen ahal dion beste edozein informazio.

- **Ikasleari esleitutako irakasle bakoitzari informatzea, orientatzea eta prestatzea**

Burutzak eta Orientazio sailak elkarrizketa izan zuten jarraipena eginen duen irakasle bakoitzarekin (irakasle-gidaria) eta esleitutako ikaslearen berri eman zien, aukeraketarako arrazoiak azalduz. Horrez gain, ikasleari buruzko informazioa eman zien, jarraipena ikaslearen beharren arabera bideratzeko orientazioa eman zien eta jarraipena egin ahal izateko gainerako material lagungarria eman zien. Oro har, jarraipena egiteko aldian behin (astero) elkarrizketak egin dira ikasleekin, elkar ezagutzeko, eta irakaslea epe laburrera helburuak ezartzen joan da (helburu akademikoak, jokabidezkoak eta antolaketakoak izaten ahal dira).

Irakasle-gidariak ikasleari dagokion taldeko tutorearekin ere izanen ditu elkarrizketak eta informazioa partekatuko dute, bai orain, bai ikasturtean zehar.

- **Tutoretzapeko ikaslea informatzea eta banan-banako jarraipenari ekitea**
Azkenik, burutzak banan-banako jarraipena eginen zaion ikasleari horren berri emanen dio eta jarraipena eginen dion irakasle-gidaria aurkeztuko dio. Bi horien artean elkar ezagutzeko lehen elkarrizketa eginen dute eta aldian behingo bilerak noiz egitea komeni zaien adostuko dute. Horrela hasiko da jarraipena; irakasleak landutako gaiak eta lortutako akordioak jasoko ditu.

Bizikidetza gela

- **Materialak prestatzea**
Bizikidetza Batzordeko kideen eta proiektuan parte hartzen duten hainbat irakasleren artean bi material mota prestatu genituen:
 - Ikasleari bizikidetza gelara zer egun eta ordutan joan behar duen adierazteko fitxa bat eta irakasleak ikaslearekin egindakoa (haren jokabidea edo hartutako konpromisoak) jaso ahal izateko beste fitxa bat.
 - Ikaslearekin hausnarketa egiteko gai hauei buruzko fitxak: auto-hausnarketa, errespetua, ikasgelako jokabideak...

- **Irakasleen prestakuntza**

Orientazio saila eta burutza bizikidetzaren gelan parte hartzeko interesa duten irakasleekin elkartu zen, horren funtzionamenduaren berri eman zieten eta informazioa nola koordinatu azaldu zieten (e-mail bidez eta irakasleen kutxatilatzearen bitartez).

Irakasleen hausnarketa bultzatzeko jarraibideak eta bizikidetzaren gelan praktikan jartzen laguntzeko materialak eman zizkien orientatzaileak.

- **Abian jartzea**

Bizikidetzaren Batzordeak lehen espedienteak izapidetzen dituenean, ikaslea bizikidetzaren gelara bideratzen da eta ikaslearen bakarkako hausnarketak hasten dira dagokion irakaslearekin. Azkenik, irakasleak erregistro orria bete (jorrotutako gaiak, akordioak, jarrera...) eta burutzari emanen dio hark berrikusi eta gorde dezan.

Jolasgarai osasuntsuak eta kirolariak

- **Koordinazio bilerak**

Proiektuan parte hartuko duten irakasle guztiekin izandako lehen bilera jada taldeak osatu ziren jolasgaraitarako proposatutako zenbait jarduerak garatzeko. Ildo horretatik, jarduerak hauetarako irakasle taldeak osatu ziren: xakea, dantza (zumba), papiroflexia, kirol jarduerak (Gorputz Hezkuntzako irakasleak beste irakasle batzuekin batera). Plastikaren Hezkuntzako eta beste zenbait espezialitateetako hainbat irakasle sormenezko jardueren lantegi bat egitea proposatu zuten, hainbat efemerideren ospakizuna prestatzeko: *Emakumearen aurkako indarkeria desagerrarazteko nazioarteko eguna*, *Indarkeriaren aurkako eta bakearen aldeko eskola eguna*, *Emakume langilearen nazioarteko eguna eta abar*.

Bizikidetzaren Batzordeak, burutzarekin batera, proposatutako jarduerak horien egoitasuna aztertu zuen eta denak ere egokiak iruditu zitzaizkion. Beste jarduerak bat bakarrik gehitu genuen, Mahai-jokoak delakoa.

Hortik aurrera osatutako talde guztiekin elkartu ginen proposatutako jarduerak bakoitzari buruzko alderdi guztiak zehaztu eta erabakitzeko: datak, tokiak, beharrezko materialak...

- **Materialak prestatzea**

Talde bakoitza arduratu zen publizitatea prestatzeaz ikasleei jakinarazteko ekintza, data eta jarduerak garatzeko lekua (kartelak, tutoreentzako informazioa, ikastetxeko web orria...). Xake eta Baloia preso txapelketak ere antolatu zituzten eta jolasaren arauak idatzi zituzten. Bizikidetzaren Batzordeak jarduerak bakoitza garatzeko beharrezko materialak prestatu zituen.

- **Jarduerak abian jartzea**

Urriaren xake jarduerari hasiera eman zitzaion bi mailatan (hastapena eta lehiaketa), diziplina horretan trebetasun handia duten batxilergoko bi ikaslearen laguntzarekin. Apirilean eskaintza zabaldu zen xake partida lasterrekin. Sormenezko jardueren lantegia ere abian jarri zen. "Indarkeriaren aurkako zuhaitza" egiten hasi ziren *Emakumearen aurkako indarkeria desagerrarazteko nazioarteko eguna* (azaroak 25) ospatzeko eta lantegiak ikasturte guztian zehar jarraitu zuten lanean hainbat efemerideren ospakizunak prestatzeko.

Azaroan Baloia preso txapelketa hasi zen DBHko 1. eta 2. mailetako ikasleen artean; horri saskibaloiarekin lotutako jarduerak eta rokodromoko jarduerak jarraitu diote. Kirol jarduera horietan DBHko 4. mailako eta batxilergoko ikasleek hartu zuten parte.

Abenduan dantza jarduerari ekin zitzaion (zumba eta hip-hop); bi ikasleek dantza irakasle lanak egin dituzte. Gela bat prestatu da Mahai-jokoan jarduerarako.

Amaitzeko, apirilean papiroflexia lantegia egin zen.

Baliabideak

Berrikuntza proiektuan parte hartu duen irakasleen taldea 45 lagunek osatu dute (DBHko 1. mailatik 4. maila arteko tutoreak) eta, horrez gain, ikasle laguntzaileek ere hartu dute parte.

Baliabide materialak askotarikoak izan dira: paper materiala, mahai-jokoak, xake-taulak eta -erlojuak, kirol materiala, ikastetxeko web orria hedapenerako baliabide gisa (www.iesbenjamin.es), ikastetxeko Berdintasunaren bloga eta proposamenak ezagutarazteko ikastetxeko hainbat gune.

Ebaluazioa eta ondorioak

Ikasturte guztian zehar eta azkenik maiatzean jarduera ildoetan parte hartu duten irakasleekin elkartu gara emaitzak baloratzeko. Emaitzak nahiko onak izan direla adostu dugu. Aipatzekoa da egindako banan-banako jarraipenetako bitan soilik ez dela hobekuntzarik nabaritu, irakasle-gidariak eta Bizikidetza Batzordeak ahaleginak egin dituzten arren.

Tutoreak eta beste irakasleek bereziki aipatu zituzten iritzia ematerakoan Bizikidetza gela eta jolasgaraietan garatutako jarduerak, ikastetxeko bizikidetzaren hobekuntzan izan duten eragin positiboa dela eta. Hori guztia dela-eta hurrengo ikasturtean hiru jarduera ildo horiekin jarraitzea erabaki da.

Amaitzeko eskerrak eman nahi dizkiet berrikuntza proiektu honetan parte hartu duten irakasle guztiei beren inplikazio eta laguntzagatik.

Ikaskuntza aktibozko lukuak

IESO del Camino
Mª Begoña Yustes López
Vianako del Camino DBHiko teknologia irakaslea
DBHInmyustesl@educacion.navarra.es

2017-2018 ikasturtean, del Camino DBHIn garatutako proiektuak, ikasketa aktibo moduko diziplina anitzeko esperientzia anizkunak burutu ditu, zeintzuek mahatsondoarekin lotuta dauden Vianako industri eta nekazari inguruko kultura soziala eta ekonomikoa ezagutzea utzi baitute; halaber, ingurumen, bizikidetasun eta aniztasunarekiko ardura indartu du.

Gako-hitzak: Ikasketa aktiboa, informazio-eskumena, bizikidetasuna, ingurumena, tokiko kultura.

Testuingurua

Proiektu honen bidez, irakaskuntza-ikaskuntza prozesuei aurre egiteko modua aldatu nahi izan dugu, eta ikasleen ikaskuntza aktiboa eta irakasleen lankidetzat eskatzen duten jardunbide edo eskema berriak sortu; hori guztia curriculumean beti finkatu izan den irakaskaien zatiketa hauste aldera, horiek guztiak batuz, edukiak modu globalean eta diziplinartekoan barneratu ahal izateko.

Proiektuak atea ireki die hezkuntza komunitateari eta tokiko gizarte eragileei. Hain zuzen ere, herriko populazioaren ehuneko handi baten bizimodua nekazaritzan eta mahastizaintza oinarritu izan da. Orain arte, sektoreak bilakaera handia bizi izan du, baina, edonola ere, oso sustraituta dago Vianako testuinguru sozioekonomikoan.

Proiektuaren helburuak

Hona hemen proiektuaren helburuak:

1. Ikaskuntza aktiboko esperientzietan oinarritutako metodologia bat finkatzea, ikasleek ikaskuntza esanguratsuagoa egin dezaten.
2. Jarduerak diziplina aniztasunez lantzea, proiektua zeharka lantzeko institutuko maila guztietan eta arlo gehienetan.

3. Mahastiekin eta mahatsez egindako produktuekin lotutako nekazaritzak eta industria jarduerak dakarten errealitate ekonomikoa eta kulturala hobeki ezagutzea.
4. Mahastien ingurunearen eragin ekonomikoa aztertzea, Viana hartuta testuinguru gisa, eta Nafarroa osoarekin alderatuta.
5. Mahastiekin, mahatsarekin eta harekin egindako produktuekin lotutako errealitate kulturala, historikoa, narratiboa eta artistikoa hobeki ezagutzea.
6. Ikastetxeko ikasleen eta irakasleen arteko bizikidetza sustatzea, jarduerak eginez.
7. Genero berdintasuna sustatzea, ardurak berdintasunez banatuz proiektua osatzen duten jardueretan.
8. Komunikazio eta informazio gaitasuna hobetzea, honela:
 - Egindako jardueri buruzko informazioa jasotzen duten erakusketa panelak eginenez.
 - Informazioa beste zenbait hizkuntzatan ere banatuz: ingelesez, frantsesez eta euskaraz.
9. Gaitasun digitala hobetuz, egindako esperientzia guztiak biltzen dituen bloga kudeatuz eta eguneratuz.

Edukiak eta jarduerak

“Ikaskuntza aktibozko lukuak” proiektuaren xede nagusia da ikasleek aktiboki parte hartzea irakaskuntza-ikaskuntza prozesuan, eta, hortik abiatuta, esperientziak proposatu dira irakasgai guztietatik: ikerketa, kalkuluak, literatura sortzea, marrazketa eta margolaritza, eraikuntza eta sukaldaritza. Bestalde, ikasleek mahatsa bildu eta zapaldu dute, bai eta prentsatu eta ontziz aldatu ere, amaierako produktuak lortu arte, nekazaritza eta ekonomia kultura tradizionalari jarraikiz.

Azpmarratzekoa da komunikazio hizkuntza gisa erabili ditugula gaztelania, euskara, ingelesa eta frantsesa. Azalpen panelen bidez, horma irudiak egin ditugu mahastizaintzarekin eta ardogintzarekin lotutako historia, ohiturak eta hiztegia azaltzeko, zenbait hizkuntzatan. Hizkuntzen erabilerari dagokionez, frantsesezko ikasle trukean parte hartzen dutenek proiektuarekin lotutako zenbait bisita egin zituzten Frantziara: upeltegi batera, zenbait bodegatar eta edari fabrika batera.

Gaitasun digitala ere landu dute ikasleek, jarduera jakin bat proposatzen duten irakasgaietan informazio bilaketak eginez, datuak bilduz, argazki muntaketak eginez eta proiektuarekin lotutako blog bat editatuz. Azken horretan, talde bakoitzak izandako esperientziak bildu dira:

<http://iesodelcamino.educacion.navarra.es/blogs/innovacion/>

Ikastetxeak ateak ireki dizkie adituei, haien esperientzia eta jakintza parteka zezaten ikasleekin: Eduardo Sáinzen eskutik, modu praktikoan hurbildu gara nekazaritzara, mahastizaintzara eta ozpingintzara eta ardogintzara. Félix Cariñanosek tailer bat egin du DBHko 1. mailan, inguruko kanta tipikoei buruz. Igancio Garciak, Amarin taldeko Viktor&Amarin enpresaren zuzendariak, hitzalditxo bat eman zuen. Haren enpresa liderra da artelazkiaren ekoizpenean Espainian eta Portugalen, eta artelazkiak industrian eta ekosistema iberiarretan duen garrantziari buruz hitz egin zuen.

Proiektuari amaiera emateko, erakusketa bat egin zen Vianako Kultura Aretoan, ikasleek egindako lan guztiak erakusteko; horrela, herrira hurbiltzen da ikastetxeak egindako lana.

Hezkuntza komunitatearen parte hartzea

Irakasleak

Gure ikastetxeko irakasgai guztietako irakasleek parte hartu dute berrikuntza proiektuan proposatutako esperientzietan. Hori ezinbestekoa izan da, proiektua gauzatzean lortu nahi zen osotasuna bermatu ahal izateko.

Ikasleak

Gure ikastetxeko ikasle guztiek parte hartu dute “Ikaskuntza aktibozko lukuak” berrikuntza proiektuan, Bideko DBHko Bigarren Hezkuntzako 1. mailatik 4.era bitartekoek zein CBU eta HBH arloetakoek. Hori horrela, adin, ezaugarri eta ikaskuntza erritmo guztietara ego- kitutako jarduerak proposatu dira, hori gure ikastetxearen funtsezko ezaugarria baita.

Hezkuntza komunitateko beste eragile batzuk

Bideko DBHlri behar-beharrezkoa iruditu zitzaion proiektua gauatzeko prozesuan hezkuntza komunitate osoari atea irekitzea eta parte hartzeko bidea ematea, zenbait modutan:

- Mahastizaintzan eta mahatsetik deribatutako produktuen ekoizpenean esperientzia duten pertsonak gonbidatuz ikastetxera (nekazariak, arloko enpresetako langileak...).
- Mahastiak dituzten ikasleen familiekin lankidetzan jardunez; haiei esker, ikasleek landareak zaintzeko eta mahatsa biltzeko eta prozesatzeko lanak egiteko aukera izan dute.
- Nekazaritzari, mahats bilketari eta tokiko ohiturei buruzko hitzaldiak antolatuz: kon-dairak, narratiba, ohiturak...
- Artelazkiaren industriako enpresari batek bisita eta hitzaldia eginez.
- Hezkuntzakoak ez diren langileen parte hartzea baliatuz; beren lanbide eremuari bu-ruzko azalpenak eman dizkiete ikasleei, eta haietan esperimintatzeko aukera eman diete.
- Félix Cariñanos gonbidatuz, mahastizaintzarekin eta produktu deribatuen ekoizpena-rekin lotutako ohiturak eta abestiak azaltzeko ikasleei.
- Udalaren laguntzaz, proiektuan sortutako materialak ikusgai jarri baitira Vianako Kultura Aretuan.

Baliabideak

Proiektua gauatzeko, baliabide hauek behar zirela iritzi zen:

- Erakusketa panelak egiteko materialak: luma kartoia, plastikozko euskarri panelak, argazkien eta testuen neurri handiko inpresioa.
- Mapak eta etiketak egiteko materialak: kartoi meheak, margoak, bulegoko mate-riala.
- Alderdi artistikoak lantzeko materialak: mihiseak, tenperak, pintzelak, argizariak, akri-likoak.
- Mahatsaren deribatuak ekoizteko: bidoiak eta laborategiko materiala.
- Antzerkia: zurak, listoiak, kola, ehunak, margoa, makillajea, argiztapena.
- Poteak, artelazkiak, botilak, etiketak.
- Bideo kamera eta ordenagailua, proiektuarekin lotutako jardueren bideoa grabatzeko.

Sortutako materialak

Material hauek sortu ditugu:

- Irakasgai bakoitzean egindako esperientzien erakusketa panelak, Vianako Kultura Aretoko erakusketarako.
- Ikasturtean zehar proiektuarekin lotuta egin diren ikaskuntza aktiboko esperientzien bideoa.
- Mahatsaren produktu deribatueterako (muztioa, kosmetikoak, ardoa, ozpina) etiketak egitea.
- Konposizio artistikoak, zenbait teknika baliatuz: collagea, argizariak, tenperak, estan-pazioa.

- Mahatsaren laborantzaren eta prozesatzearen mapa konparatiboak.
- Muztioa eta beste produktu deribatu batzuk (kosmetikoak, ardoa, ozpina...) aurkeztea.
- Proiektuaren bloga; ikastetxearen webgunean dago lotura: <http://iesodelcamino.educacion.navarra.es/blogs/innovacion/>

Ebaluazioa eta ondorioak

Proiektuaren ebaluazioa oso positiboa izan da, lana barneratzailea eta diziplina anitzekoa izan baita nabarmen. Horri esker, era askotako ikuspegiak eta jarduerak sortu ditugu gure inguruko berezko kulturaren gainean. Ikasleek gogoeta egin dute udalerriko ohituren eta oinarri ekonomikoaren garrantziari buruz, eta nekazaritzaren eta harekin lotutako industria ekoizpenaren alorretako lanak egin dituzte.

Ikasleek, gainera, ikusi dute oso garrantzitsua dela naturaren eta gizakien jardueren arteko lotura, eta ohartu dira ustiapenek ingurumenarentzat iraunkorrak izan behar dutela.

Ikasleen parte hartzea ikaskuntza aniztasunean oinarritu da, eta, gainera, lanak hezikidetzaren bidetik egin dira, era guztietako lanak partekatuz, eta berdintasuna gizartearen funtsezko balioztat jotat.

Oso garrantzitsua iruditzen zaigu, baita ere, ikasleek espezialistengandik eta proiektuarekin lotutako prozesuak eta jakintzak menderatzen dituztenengandik ikasi ahal izatea zuzenean hainbat jardueratan.

Baratze ekologikoa sortzea

CIP Estella

Judit Cadarso Martínez, Lizarrako LHIko irakaslea. Marcelino Beroiz Lazcano, Sergio Caro Díaz, Virginia Gómez Álvarez, Mª Dolores Hernaiz Pérez, Mª Luz Martínez de Morentin Vaquero, Magaria Sáenz Domínguez, Olaya Suarez Barros
jcadarso@educacion.navarra.es

Baratze ekologikoko sorrera, eskola-sistema aspaldi utzi zuten ikasleei zuzendutako gizartean sartzeko proiektu bat izaten saiatu da. Honekin, aipatutako ikasleek jarduera desberdinetan kontrola eraman dezaten, haiengan konfiantza berreskuratzeko eta beraien ahalmena ikus dezaten. Agerikoa da, ikasle mota honentzako irakaskuntza, hainbeste urtez huts egin eta gero, beste bat izan behar dela.

Gako-hitzak: ekologia, jendartea, integrazioa.

Testuingurua

Baratze ekologikoaren proiektua Lizarrako LHI Politeknikoan garatu da sukaldaritzako oinarritzko LHko bi mailetako ikasleekin. 23 ikaslek hartu dute parte guztira; horietatik 5 Curriculum Egokituko Programatik (CEP) datoz eta bizikidetza arazo larriak dituzte eta beste 3 ikaslek curriculum atzerapen handia dute. Ikasle guztiek ere lanerako ohitura onak falta dituzte.

Proiektuaren justifikazioa

Eskola egokitzapen arazoak dituzten eta hezkuntza sistema inolako prestakuntza titulurik gabe uztekotan diren ikasleekin lan egiteko modua aldatzeko premiaren aurrean sortu zen proiektua.

Proiektuaren helburuak

Bitan banatuko ditugu proiektu honen helburuak:

- Curriculum helburuak: talde lana garatzeko jarduerak lantzen dira, teknologia berriak ikasten dira eta jarduera komun bitartez ikasgai desberdinetako edukiak lantzen dira.

- Helburu pertsonalak: horiek izan ziren proiektu guztiaren ardatz. Gutxitu egin nahi genuen ikasle horiek izan ohi duten klasera ez joate eta jokabide parte kopurua.

Deskripzioa

Proiektuaren izena “Creación de huerto ecológico” (Baratze ekologikoa sortzea) bazen ere, egiatan baratzea proiektuaren muineko zati txiki bat baino ez zen; proiektuak elikadura osasuntsuari buruz lanean hasteko aukera eman zigun eta, era berean, birziklapena lantzeko atea zabaldu zigun.

Garapena

Kanpoko arrazoiak direla eta, proiektuak denbora behar izan zuen abian jartzeko. Bigarren mailako ikasleekin hasi ginen lanean, aurreko urtetik jada ezagutzen baikenituen. Perretxikoak eta txanpiñoiak landatzen hasi ginen kooperatiba txiki bat sortzeko asmoz.

Inbertsioa berreskuratzeko gai izan ziren, baina aldi berean merkatuan lehiakorak izateko zailtasunak daudela ikasi zuten eta lanordubati prezioa jartzea zer zaila den ikusi zuten. Prozesu horretan araudiarekin bat egiten duten etiketak sortu zituzten, ikasgai batetako edukien harira, eta merkatuko marka propioa sortu zuten: “Green Style”.

Gaur egun ikastetxean landatzeko eremua handitu egin da eta ikusteko dago ea gai izanen diren ekimenaren kudeaketan irabazi marjina handitzeko.

Horrez gain, sukaldean egin ohi duten lanaren ondorioz olio asko sortzen da hondakin moduan eta Gaztelako xaboi moduan birziklatzea erabaki zen. Hala ere, norberaren erabilerara mugatu zen ez baikenuen nahi prestakuntza bereziko beste talde batekin lehiatu, beren diru sarreren zati bat produktu horren salmentan oinarritzen baitute ikasketa bidaia finantzatzeko.

Gaur egun produktu naturalak egiten ari dira, irakasleen eta ikastetxean irakasle ez diren langileen artean aldez aurretik erosle izaten ahal direnen azterketa estatistikoa eginda.

Une horretatik aurrera argi genuen nola lan egin lehen mailako ikasleekin eta baratze ekologikoari ekin genion. Landatzeko toki falta zela eta, parterreak erosi ziren eta ikastetxeko terrazarik argitsuenean jarri ziren. Landatzeko toki txikia aprobetxatzea lortu zuten eta landatutako guztia aurrera atera zuten. Azpimarratzekoa da jokabide parte eta hutsegite gehien zituzten ikasleak izan zirela parte hartze handiena izan zutenak. Lehen mailako ikasleak paletak birziklatuta jardinerak egitekotan dira, horrela landatzeko azalera handituko da.

Azkenik, elikaduran ohitura osasungarriak izateko prestakuntzaren harira gosari osasungarriaren jarduera planteatu zen Lizarrako Remontival Ikastetxe Publikoko Lehen Hezkuntzako 1. mailako ikasleekin egiteko. Oinarrizko Lanbide Heziketako ikasleek elikadura piramide handiak eraiki zituzten jolas modura eta Powerpoint aurkezpenen bitartez prestakuntza eskaini zieten txikienei.

Gosari osasungarria eskaini zieten: oloz eta platanoz egindako galletak, sagar konpotaz betetako croissantak, askotariko irabiakiak eta fruta freskoa. Elkarrekin partekatu zuten.

Beren gosaria prestatzen ere lagundu zieten gero etxera eramateko. Oinarrizko LHko ikasleek komunikazio eta gizarte moduluan aldez aurretik lehiaketa eginda prestatutako errezetak eman zizkieten.

Balorazio orokorra

Irakasleak

Oinarrizko LHko Sukaldaritzako irakasle taldearen kohesioa ahalbidetu zuen proiektuak. Partaide guztiek taldean lan egiteko jarrera positiboa izan zuten eta, kasuren batean hasieratik izan ez bazen ere, denborarekin lan egiteko modu horrek dituen abantailak ikusi ziren eta ez zen inor kanpoan geratu. Ez zen erraza izan jarduerak antolatzea; izan ere, taldearen koordinaziorako ordu bete bideratuta zegoen arren, eguneroko arazoak eta zenbait kidek ordu liberrik ez izateagatik bilera horietara ezin joateak jolasgaraitan biltzera edo e-mail bidez komunikatzera behartzen zuen. Irakasleek proiektuaz egindako balorazio orokorrean aipatzekoa da proiektua txertatu zenetik jokabide parteak nabarmen jaitsi direla, baita faltak ere.

Egoeraren analisia. Proiektuaren eragina ikusten ahal da, kontuan izanda urtarilaren 12an jarri zela abian.

Sukaldaritz 1. maila	Jokaera parteak	Justifikatu gabeko faltak
Lehen hiru hilekoa	54 (30)	264 (176)
Bigarren hiru hilekoa	29 (13)	398 (128)
Hirugarren hiru hilekoa	22 (8)	289 (78)

Jokabide parteetan, zein justifikatu gabeko faltetan bi balio ageri dira. Bigarren balioa parte eta justifikatu gabeko falta kopuru handia duten 2 ikasleri dagokio.

Sukaldaritza 2. maila	Jokaera parteak	Justifikatu gabeko faltak
Lehen hiruhilekoa	7	256
Bigarren hiruhilekoa	0	54
Hirugarren hiruhilekoa	0	Praktikak

Elektrizitatea 1. maila	Jokaera parteak	Justifikatu gabeko faltak
Lehen hiruhilekoa	42	459 (319)
Bigarren hiruhilekoa	18	550
Hirugarren hiruhilekoa	18	727 (490)

Ziklo honetan ez zen proiekturik garatu.

Ikasleak

Proiektua bi fasetan garatu zen. Lehen fasean bigarren mailako ikasleek (apirilean ikastetxea utzi eta praktikak egitera joanen zirenek) hartu zuten parte. Ikasle kopurua eta haien jarrera kontuan izanik, erraza izan zen haiekin lanean hastea. Denbora horretan zehar, lehen mailako ikasleak egokitzapen aldian zeuden.

Ikasle guztiek egindako balorazioaren arabera, beren burua gai ikusten dute edukiak ukitzeko moduan azaltzen zaizkienean eta, batez ere, irakasleek klaseak beste modu batera, modu erakargarriagoan, emateko egindako ahalegina baloratu zuten.

Eskola erkidegoa

Gosari osasungarrien bitartez gure ikasleek beste ikasle gazteagoei prestakuntza eskaintzeko ardura hartzea nahi izan genuen eta jarduerak prestaketa handia eskatu zuen arren, ilusio handiz egin zuten. Lizarrako Remontival Ikastetxe Publikoarekin zuzeneko elkarlanean aritu ginen eta elkarlan hori gure mendekotasun ziklora egiten diren bisitetara zabaltzea espero dugu.

Lehen Hezkuntzako ikasleek jarduerari buruzko balorazio oso positiboa egin zuten eta harrera bereziki ona izan zuen familietan; izan ere, neska-mutilek adierazi zuten beren bizitzan egin duten irteerarik onenetakoa izan dela.

Ondorioak

Ikasle zailekin lan egiteko modurik bada, hau da sekretu txikia: hezkuntza mailan dena galdurik duenari lagundu ahal izateko zeregina ilusioz betetako esperientzia gisa bizitzea. Hori nola egin? Ikasle mota horrek bizi duen edo bizitu dituen askotariko egoerekin eta egoera zailekin enpatia izanda eta gure egoera parekoa izan balitz ez ginatkeela gaur egun garena izanen jabetuz.

Pentsamendu konputazionalaren garapena

Hijas de Jesús ikastetxea, Iruña

David Vesperinas Oroz eta María Mendiola Lanao,

DBHko eta batxilergoko irakasleak

david.vesperinas@jesuitinaspamplona.org

maria.mendiola@jesuitinaspamplona.org

Lehen Hezkuntzako 4., 5. eta 6. mailetan, Scratch programaziorako astean ordu bat ezarri eta gero, DBHra pasatu gara, Teknologia arloko Robotikaren ordu batekin astean, Makeblock enpresaren mBot robota baliatuz.

Gako-hitzak: Pentsamendu konputazionala, elkarlana, erabaki-hartzea, STEM ezagueraren garapena.

Testuingurua

Pentsamendu autonomia garatzeko gai diren pertsonak prestatu nahi ditugu, irizpidea dutenak, munduari begiratzeko begiak zabaltzeko gai direnak eta gizarteak planteatzen ahal dituen arazoei irtenbide eraginkorrak, praktikoak eta sormenezkoak bilatzeko gai direnak.

Azken aldian Hijas de Jesús ikastetxea hezkuntza berrikuntzan ibilbide bat egiten ari da ikasleen inplikazioa areagotzeko ikaskuntza prozesuan, beren heltze prozesu pertsonalaren protagonista eta arduradun izan daitezen. Robotikaren azterketak planteatutako helburu pedagogikoak erdiesten laguntzen ahal digula uste dugu, bereziki, gogoan izanik gure asmoa ez dela ingeniariak sortzea, pentsatzeko eta logikoki arrazoitzeko duten gaitasuna egituratzea eta indartzea baizik.

Helburuak

Ikasleei zientzia eta teknologia modu ludiko eta entretenigarrian hurbiltzea da helburu orokorra. Helburu horiek nesken artean indartzea bereziki interesgarria dela uste dugu; izan ere, historikoki askoz ere proportzio txikiagoan jotzen dute diziplina mota horiek ikastera aurreragoko ikasketetan.

- Matematikarekin zerikusia duten helburuak:
 - Hizkuntza aljebraikoa modu praktikoan erabiltzea, programatzeko beharrezkoak diren aldagaietan eta sentsoreek emandakoetan oinarrituta.
 - Ausazko zenbakien balio praktikoa ulertzea, robotak erantzun irekiak eman ditzan laguntzeko.
 - Handiagoa, txikiagoa eta berdina kontzeptuak lantzea erabakiak hartzean aplikatzeko.
- Fisikarekin zerikusia duten helburuak:
 - Fisika aplikatuko ezagutzak ulertzea eta praktikan jartzea; hala nola indarra, abiadura, azelerazioa, marruskadura eta engranajeak.
- Pentsamenduarekin zerikusia duten helburuak, pertsona autonomoak eta ekintzaileak sortzeko balio dutenak.
 - Ikasleen autonomia bultzatzea eta beren ikaskuntza prozesuko protagonista bilakatzea.
 - Erabakiak hartzea bultzatzea pentsamendu konputazionalaren eta "adarkatze logikoen" garapenaren bitartez.
 - Egitura beraren iterazio bidez problemak ebazteko gai izatea.
 - Hasiera batean desberdinak diren egoerak analogotzat jotzea eta horientzat gutzientzat egokitutako irtenbide dinamikoa bilatzea.
 - Problema egitura arruntagoetan eta ikasleentzat irisgarriagoak direnetan zatitzeko gai izatea.
 - Emaizten analisia bultzatzea eta lortutakoaren arabera nahi den emaitza lortu arte metodologia hobetzeko beharraz jabetzea.
 - Sormena bultzatzea irtenbideen bilaketan, irtenbidea ez dela bakarria sinestaraziz.
 - Ikasleen artean elkarlana sustatzea.

Robotaren aukeraketa

Ikasgai horiek ematea gure ikasleen garapen kognitiborako zer komenigarria den jabetu ondoren, gure helburuak betetzeko balioko duten gailuen eskaintza aztertze beharra sortzen da. Merkatuak eskaintzen dizkigun aukeren abantailak eta desabantailak aztertu ostean, MakeBlock enpresak fabrikatutako mBot ereduak aukeratu dugu.

- Robot sendoa da, aluminioz egina, eta piezak erraztasun handiz muntatzeko aukera ematen duen diseinu arrunta du.
- Open source Arduino mikrokontrolagailuan oinarritzen da MakeBlock eta, gainera, Scratch ingurune grafikoarekin programatzen ahal da.
- Merkatuko beste aukera batzuekin alderatuta, prezioa egokiagoa da, 95 € ingurukoa.

Ezaugarri horiengatik aukeratu dugu hori eta ez besteak; izan ere, Lehen Hezkuntzako ikasleak dagoeneko lantzen ari diren Scratch delakoaren ezagutzak lotzen ahal dira Arduino plaken eta haien sentsore eta eragingailuen aldakortasunarekin, azterketa sekuentziatzea eta antolatzea erraza bilakatuz. Programazio kodea Arduinora itzulita ikusteko aukera ematen du softwareak, horrela, maila ezberdinetako programazio hizkuntzak alderatzen eta lantzen ahal dira.

Horrez gain, hiru modutara konektatzen ahal da robota ordenagailura: kable bidez, bluetooth bidez eta 2.4G bidez. Azken bi aukera horiek bakoitza bere aldetik inplementatzen dira dagokion *motxila* plakari ezarrita. 2.4G aukera erabili dugu. Bluetooth-ak robota gailu mugikorretatik (esaterako, tableta edo telefono mugikorra) kontrolatzeko aukera ematen duen arren, interferentziak saihesteko eta aldi berean hainbat roboten erabilera errazteko hobea da 2.4G.

Robotaren funtzioak aldatzeko hainbat pieza diseinatzea eta manipulatzeko oso interesgarria izaten ahal dela pentsatzen dugu. Astean ordubete baino ez daukagunez, ordea, ikasturte osoan robotaren egitura finko mantentzea nahiago izan dugu pentsamendu logikoa indartze aldera. Hala ere, hurrengo ikasturteetan horren aldakortasuna areagotuko duten aldaketak egiten jarraituko dugu.

Metodologia

Lan dinamika ikasgelan

Lan egiteko moduak aldaketak jasan zituen hasieran klaseko dinamika eta ikaskuntza prozesua errealitatera egokitzen joateko, bereziki kontuan izanda jarduera berria dela, eta ez ikasleentzat bakarrik. Bikoteka egin dugu lan, bikote bakoitzak robot batekin. Lehen ebaluazioan sentsoreen eta eragingailuen erabileran murgildu ginen (argi sentsorea, ultrasoinuen sentsorea, infragorrien sentsorea, plakaren botoia, burrunbagailua eta led-ak).

Horietako bakoitza lantzeko bi tutorial sortu genituen YouTubean, classroom batean jasota; bata, erabiltzen ikasteko beharrezko informazioarekin eta bestea egin beharrekotako jardueraren azalpenarekin. Gure asmoa ikasleak ahalik eta autonomoenak izatea eta talde bakoitzak bere erritmoan lan egitea zen, irakasleen ahalik eta laguntza txikiarekin eta iraupen laburreko bideo horien jarraibideekin.

Aurrez ikusten ahal zen moduan, errealitatea oso bestelakoa izan zen. Denek ez dituzte gaitasun eta interes berak, horregatik, saioaren hasieran jada aldeak handiak ziren taldeen artean; ikasle batzuk proposatutako erronkari irtenbidea bilatzen zentratuta zeu-

den bitartean, besteak oraindik ez zituzten azalpen teorikoak entzun ere egin. Egoera hori konpontzeko azalpen teorikoaren atala ikasgelan egitea erabaki genuen, irakasleok prestatutako tutorialak elkarrekin ikusiz, ondoren robotika gelara joan eta proposatutako praktika egiteko.

Berriro ere, aniztasunaren errealitatea nagusitu zitzaion guk pentsatutakoari. Taldeek jarraibide berekin lortutako emaitzak oso desberdinak izan ziren. Robotak guk nahi duguna egitea lortzea oso motibagarria da, baina robota programatzea lortzen ez dutenengan, interes faltagatik edo arrazoitzeko zailtasunak dituztelako, frustrazioa nagusitzen da. Egoera horri aurre egiteko, praktika guztiek bi atal izanen zituztela erabaki genuen: lehenengoan egin beharreko programazioa idatzita emanen zitzaien eta bigarrena aurrekoaren osagarri izanen zen, hau da, aurrez egindako lana hobetzeko programatu egin beharko zuten. Dinamika horrekin ziurtatuta geratzen da ikasle guztiek, beren interesa eta gaitasuna edozein izanda ere, egin ahal izanen dutela lana eta agindutako eragiketak egiteagatik ondo sentitu eta, bestalde, gaitasun handiak dituzten taldeek programatzeko eta arrazonomendu logikoa erabiltzeko gaitasuna garatzen jarraitu ahal izanen dute.

Erabili dugun ebaluazio tresna nagusia egunez egun egindako lanaren behaketa eta jarraibideei jarraiki robotak funtzionatzen duen ala ez ikustea izan da.

Erronken adibideak

Robotari buruzko oinarriko ezagutzak eskuratu ondoren, ariketa zailagoak egin genituen, txapelketa modukoak, kasu; hala nola *sumo borrokak*. Ariketa horietan, ikasleek egindako programazioen funtzionamendua aztertzeaz gain, beren diseinuaren eraginkortasuna ikusten ahal zuten beste taldeenekin alderatuta.

Lan konplexuen adibide bat testu eta jarraibide hauekin aurkeztuta zectorren:

“Marteko ordokian galdutako gure robot txikiaren bateriak duela asko agortu ziren... eskuratu dituen datu zientifiko baliotsuak igortzeko aukera bakarra eguzki panelen bitartez kargatzea da eta horretarako lekurik eguzkitsuen zain den topatu behar du...”

Xede hori betetzeko robota eginkizun hauetarako programatu beharko dugu:

- Ausaz aurrera egiteko. Bira egin eta noranzkoa aldatuko du ausaz, argi gehien duen tokia bilatzen ahalegintzeko.
- Oztopo batekin topo eginez gero, gelditu egingen da, argi gorriak piztuko ditu 1 segundoz, bira erdia eman eta bidea egingen jarraituko du.
- Argi askoko eremu bat topatzen duenean gelditu egingen da eta soinu bat igorriko du helburua lortu duela jakinarazteko.

Ikasleei egindako galdeketaren analisisa

Google docs-eko formulario baten bitartez galdeketa txiki bat egin zitzaion ikasleei informazioa biltzeko eta 215 ikaslek erantzun zuten, guztizkoaren %90ak. Hauek dira galdeketatik ateratako zenbait ondorio:

- Ikasgaiak onespenez ona izan du ikasleen artean; izan ere, %70,6k dio *nahiko/asko* gustatu zaiola ikasgaia eta bat ere ez zaiela gustatu diotenak, aldez, %6,16 izan dira.

- Ikaskuntza mailari dagokionez oso pertzepzio positiboa dute; %67,77k *nahiko/asko* ikasi duela baitio. %3,79k soilik dio ez duela ezer ikasi.
- Ikasleen %56,87k dio taldean hobeto lan egiten ikasteko balio izan diola.
- %55,45ak dio orain informatika *asko/nahiko* gustatzen zaiola.
- Ikasgaiak pentsatzen ikasteko gaitasuna hobetzeko duen baliagarritasunari dagokionez ikasleek duten pertzepzioa oso positiboa da; %65,87k *nahiko/asko* balio diola dio. %4,26k soilik dio ez diola ezertarako balio izan.
- Harrituta geratu gara erantzunen %48,34k izaera teknikoko ikasketak gustuko dituela adierazi duelako.
- Gure helburuetako bat denez nesken artean teknologia gustuko izatea, bereziki garrantzitsua iruditu zaigu nesken eta mutilen erantzunak berezita aztertzea.

	% ikasketa teknikoak aukeratzen ditu	% dio ikasgaiak etorkizunean zer ikasi erabakitzeke balio izan diola	Ikasketa teknikoak aukeratu dituztenen % dio ikasgaiak etorkizunean zer ikasi erabakitzeke balio izan diola
Guztiak	%48,34	%37,10	%43,13
Mutilen %	%54,94	%48,35	%54,00
Nesken %	%43,33	%28,33	%32,69

Askok dira azterketa arrunt hori egiterakoan aintzat hartu ez ditugun faktoreak, eta horrek ateratzen ahal ditugun ondorioei balioa kentzen dio, baina argi dagoena zera da, ikasleen sexuak argi eta garbi aldatzen dituela erantzunak. Harritu egin gaitu neska askok adierazi dutela ikasketa teknikoak egiteko interesa (%43,33), kopuru hori ez baitator bat gure batxilergoko ikasleen proportzioarekin, esaterako. Kopuru hori handia izan bada ere, ikasketa mota horretan interesa duen mutil kopurua ia %12 handiagoa da, %54,94koa, hain zuzen.

Deigarria da neska-mutilen artean dagoen aldea ikasgaiak etorkizunean lanbide teknikoak ikastea erabakitzerakoan izan duen eragina baloratzerakoan ere; mutilen %48,35ak dio eragina izan duela, nesken artean, aldiz, %28,33k dio hori bera. Emaitza horren analisisa egitea zaila da. Ikasgai horrek gutxiago eragiten al die neskei? Argiago al dute beren etorkizuna?

Ikasketa teknikoak aukeratu dituztenen artean ere ikasgaiak etorkizunean zer ikasi erabakitzeke balio izan dielako diotenen portzentajea ere aldeak daude: mutilen %54 eta nesken %32,69.

Ondorioak

Proiektuak emaitza onak izan ditu, bai ikasleentzat bai parte hartu duten irakasleentzat. Hortaz, robotikako ordu hori eskaintzen jarraituko dugu DBHko 1. eta 2. mailetan.

Hau izan da atera dugun beste ondorio nagusi bat: aukeratutako robotak ezin hobeki erantzuten die planteatutako helburuei eta laneko dinamika ere egokia da.

Neska-mutilen artean robotikarekiko iritzia eta gustua desberdina dela argi dago. Bitxia bada ere, neskek batez beste interes txikiagoa dutela diote, baina mutilek baino errendimendu handiagoa izan dute. Ondorio horrek aurrerago egin behar izanen dugun azterketa sakonagoa eskatzen du.

Margolari inpresionistak. Les peintres impressionnistes

CP Juan Bautista Irurzun, Azkoien

María del Rosario Ramos Pardo, frantseseko irakaslea

mramosp@educacion.navarra.es

Proiektuan, LHko 6. mailan, Frantses, Gaztelania, Gizarte Zientziak eta Plastika arloetan, Frantziako mugimendu inpresionista eta bere Europa osoaren gaineko eragina landu da modu interdiziplinar batez. Bukatzeko, inpresionismoari buruzko erakusketa artistiko bat eta Moneten bizitzaren inguruko antzezpen bat egin dira herriko Kultura Etxean. Bi jarduerak publikoari irekita izan dira, familien eta ikastetxeko ikasleen parte-hartzea nabarmenduz.

Gako-hitzak: POI, lan kooperatiboa, erakusketa artistikoa, eskola-antzerkia, frantsesa.

Testuingurua

Azken urteotan, Lehen Hezkuntzako 6. mailako ikasleek interesa adierazi dute errealis-moaz bestelako korrante eta pintura teknikekiko. Dena den, ohikoa da Lehen Hezkuntzaren amaierako etapara heltzea historiako korrante artistiko esanguratsuenak ezagutu gabe.

Arrazoi horregatik pentsatu genuen curriculumeko lau alorretan diziplinarteko proiektu bat garatzeko abiapuntu egokia izanen litzatekeela gai hori lantzea: artista inpresionistak, haien pintura eta eskultura lanak, testuinguru historikoa eta garai hartako gizartean eta egun izan duten eragina.

Horrez gain, taldean lan egitea eta *kideekin eta haiengandik* ikastea beti da lagungarri ikaskuntzan eta hori bultzatu behar dugu ikastetxean.

Lanak zabaltzea, eskola ingurunean ohikoa ez dena, eta ikasleak izatea jendaurrean azaltzen dutenak erronka da irakasleentzat, baina bereziki ikasleentzat.

Proiektuko azken lana margolari inpresionistek buruzko erakusketa bat abian jartzea izan da. Ikasleek prestatu, antolatu eta azaldu dute erakusketa. Proiektuari amaiera emateko Claude Monet margolariaren bizitzari buruzko antzezlanaren antzeztuko da frantsesez

eta gaztelaniaz Azkoiengo Kultur Etxean. Azken batean, hezkuntza komunitatea, udala eta herritarrak proiektuan bildu dira.

Proposatutako helburuak

- Inpresionismoaren ezaugarriak eta horren ordezkari nagusien lanak ezagutzea.
- Inpresionismoaren teknika piktorikoak eta eskultorikoak aztertzea.
- Elkarlanean margolanak egitea inpresionismoan ohikoak diren argi eta kolore teknikak erabilia.
- Literatura mugimendu inpresionistaren ezaugarriak ezagutzea eta elkarlanean testu sortzaileak idaztea.
- Inpresionismoaren historia eta gizartean izan zuen eragina ezagutzea eta ikastea.
- Museo garrantzitsuetara bisita birtualak egitea.
- Gidatutako erakusketa antolatzea benetako artelanekin eta ikasleek sortutako beste batzuekin.
- Claude Monet margolariari buruzko antzezlanaren prestatzea eta antzeztea.

Jardueraren deskribapena

Proiektuari hasiera emateko, inpresionismoko ordezkari nagusien pintura lanak aztertu genituen. Talde bat sortu genuen Edmodo plataforman eta bertan informazio ugari partekatu genuen eta ICTak erabiliz informazioa bilatu eta aztertzeke jarduerak egin genituen. Ondoren, erodei jarraituta obra artistikoak sortu genituen eta ikastetxearen zati bat egindako lanekin apaindu genuen. Bisita birtualak egin genituen museoetara, galdeketa landu genituen eta lanak balioetsi genituen.

- Gizarte Zientzien arloan, margolan inpresionistak oinarri hartuta, XIX. mendeko historia aztertu genuen, lerro kronologiko interaktiboa sortu genuen eta eskemak egin geni-

tuen Mindomo tresna erabilita. Gaztelaniako arloan autore inpresionistak irakurri genituen eta haien ereduari jarraikiz testu kooperatiboak sortu genituen.

- Frantseseko ikasgaien autore nagusien biografiak eta haien pintura lanak landu genituen.

Erakusketa bat antolatu genuen eta ikasleek eman zituzten azalpenak pintura lanak eta haien testuinguruak erraz ulertu ahal izateko. Amaitzeko, proiektua laburbiltzen duen bideoa jarri genuen eta Claude Monet margolariari buruzko antzezlanaz antzestu genuen frantsesez eta gaztelaniaz kultur etxean.

Erabilitako baliabideak

Seigarren mailako tutoretzak eta ikastetxeko frantseseko adituak egin dugu lan proiektuan. Ikastetxeko gainerako irakasleek, administrazio-langileek eta kultur etxeko koordinatzaileak ere lagundu dute.

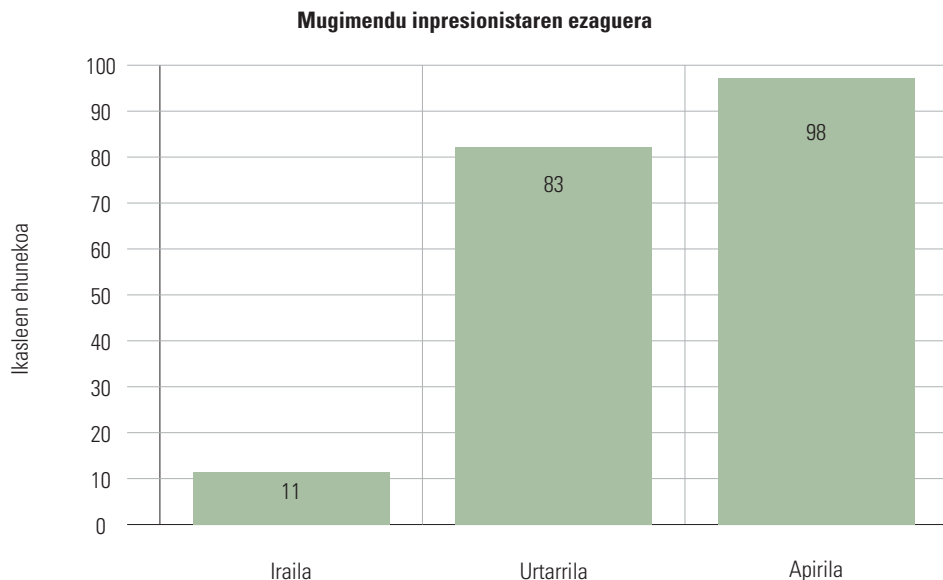
Ikastetxeko instalazioak (ikasgelak, liburutegia, ordenagailu gela) eta Azkoiengo Udalak utzitako Kultur Etxeko instalazioak erabili ditugu proiektua garatzeko.

Teknologia berrien erabilera funtsezkoa izan da proiektua lantzeko eta garatzeko. Talde bat sortu genuen Edmodo aplikazioan; materialak, baliabideak eta zereginak partekatzeko klase birtuala, alegia. Onlineko <https://www.edmodo.com/> plataformak ikasleen lanari jarraipena egiteko aukera eman du.

Infografiak eta kartelak egiteko onlineko editore grafikoak erabili ditugu, Genially kasu. <https://www.genial.genial.ly/es>

Bisita birtualak egin ditugu hainbat museo inpresionistetara; hala nola Musée d'Orsay museora, <http://www.musee-orsay.fr/> edo Fondation Claude Monet fundaziora. <http://fondation-monet.com/>

Lan guztiak ikastetxeko blogean eta web orrian argitaratu dira. <http://cpperalta.educacion.navarra.es/>

Prestatutako materialak

Proiektuan zehar prestatutako materialak bost taldetan banatu ditugu:

- Aztertutako pintura lanak eta horien azalpena. DIN-A3 formatuan aurkeztu ziren.
- Elkarlanean sortutako lanak. DIN-A3 formatuan aurkeztu ziren horiek ere.
- Infografiak, taldean zein ikastetxeko web orrian argitaratu ziren.
- Testuak, taldean zein ikastetxeko web orrian argitaratu ziren.
- Erakusketa artistikoa Azkoiengo Kultur Etxean apirilaren 23tik 26ra; proiektuaren aurkezpena eta ostegunean, hilaren 26an, Monet margolariaren bizitzari buruzko antzezlanaren amaiera emateko.

Ebaluazioa

Proiektua ebaluatzeko prozesua galdeketa batean oinarritu da. Proiektuan esku hartu duten guztiek hartu dute parte: ikasleak, irakasleak, familiak eta kanpo eragileak.

Proposatutako jardueren buruzko autoebaluazio eta balorazio galdeketa erantzun dituzte ikasleak. Galdeketa horietan baloratu dira: eskuratutako ezagutzak, egindako prozesuak eta lanak, eta eragileen partaidetza eta inplikazioa.

Irakasleek ere jardueren jarraipen fitxa bat bete dute, ebaluatzen ahal diren estandarrekin eta hobetzeko proposamenekin.

Familiak zein kanpo eragileak gogobetetasun-inkesta bete dute erakusketako bisita gidatua amaitzean.

Ondorioak

Balorazioa oso positiboa izan da. Aurrez ikusitako planteamenduari jarraikiz burutu da proiektua.

Gizarte Zientzietan, emaitza akademikoak nabarmen hobetu dira bigarren ebaluazioan, lehen ebaluazioarekin eta aurreko urtekoekin alderatuta. Historiaren irakaskuntza antzeko proiektuen bitartez egiteko proposamena jaso zen UPOren memorian. Beste mugimendu artistiko eta pintura lan batzuk ezagutzeko interesa oso nabarmena izan da.

Hizkuntza gaitasunean zailtasunak zituzten ikasleek hobekuntza handia egin dute. Pintura lanen erakusketako azalpenengatik eta antzezlanarengatik jasotako zorion hitzek beren autokontzeptua hobetzen lagundu die.

Metodologia aktiboen bitartez egindako irakaskuntza-ikaskuntza prozesuari eta emaitza akademikoei buruzko ikasleen balorazio orokorra oso ona izan da. Familiek eta jardueretako partaideek balorazio bikaina eman diote proiektuari.

Hezkuntza komunitate osoaren laguntzak, beste maila batzuen partaidetzak ikastetxean antolatutako pintura lehiaketan eta kultur etxean izandako bisita kopuru handiak erreferente bilakatu dute proiektua etorkizunari begira.

Bidaia koaderno

Bidaia birtuala munduan zehar. Bost kontinente, bost herrialde.

IES Julio Caro Baroja, Iruña
Asun Eslava Vidondo, ikastetxeko Marrazketa Departamentuko burua
aeslavav@educacion.navarra.es

Bost kontinenteetako bost herrialdeen, Australia, Aljeria, Dominikar Errepublika, Nepal eta Errumania, ibilbide birtual baten bidez, herrialde bakoitzaren lekua munduan; kultur, natural eta gizarte ezaugarriak eta, zehatzago modu batean, elementu artistiko nabar-mengarrienak, ezagutu ahal izan dugu. Proiektua, 2017-2018 ikasturtean zehar garatzen da, Julio Caro Baroja BHIko DBHko 2. mailako ikasleekin, Iruñean.

Gako-hitzak: Artea, ikuste-kultura, bidaia, pentazitetea.

Aurkezten dugun berrikuntza proiektua Julio Caro Baroja BHIko Plastika, Ikus eta Ikus-entzunezko Hezkuntza Departamentutik planteatu da, ikastetxeko ikasleen beharrei erantzun nahian, curriculuma haien ezaugarrietara egokituz. DBHko 2. mailako ikasleekin garatu da proiektua.

Nazionalitate eta etnia desberdinetako ikasle ugari biltzen ditu Julio Caro Baroja BHI ikastetxeak. Ezaugarri hori ikasgaia ikasleei hurbiltzeko gako delako uste dugu, beren ezagutza pertsonalen bitartez proiektuko partaide bilakatuz, alegia. 2017-2018 ikasturtean zehar garatu zen proiektua. Ikasleak neurri handiagoan edo txikiagoan parte hartzen joan ziren bisitatutako herrialdearen eta kontinentearen arabera.

Planteatutako helburuak curriculumean bertan jasotakoak izan dira. Beste ikasgai batzuk zeharka lantzeak eta pentazitete programako helburuek proiektua aberasten dute eta zentzu zabalagoa ematen diote. Horrek ikasleei laguntzen die ikasgaia ikuspegi zabalagoarekin ikusten.

Proiektua praktikan jartzeko erabili ditugun baliabideak askotarikoak izan dira, horien artean hauek dira aipagarriak: herrialde bakoitzeko bidaia koaderno bat eta dokumentu karpeta bat fisikoa eta bestea digitala (classroom-a) informazioarekin, jardurekin eta egindako ikerketekin.

Jardueraren deskribapena

- Emozioz eta informazioz betetako mailetak. Herrialde bakoitzerako bidaia herrialde horretako objektuz eta bitxikeriaz betetako maleta batekin eta bidaia lehen pertsonan egin duten lagun eta senideen ekarpenekin hasi genuen.
- Herrialde bakoitzaren aurkezpena. Irakasleok aurkezpenak prestatu ditugu bisitatu beharreko herrialdeetako elementuak ikusteko: kokapen geografikoa, natura, kondairak, bitxikeriak eta, modu berezian, herrialde bakoitzeko artea eta ikusizko kultura.
- Curriculumekeko elementu espezifikoaren aurkezpena. Ikasleei eskainitako informazioa osatzeko curriculumean berezkoak diren aurkezpenak garatu ditugu.
- Ikasleen aurkezpenak. Jatorria bisitatutako herrialdean duten ikasleen aurkezpen hunkigarriak eta zirrargarriak. Historia pertsonalak eta familiakoak, eta jantziak, dantzak, herrialdeko jakiak eta ohiturak eszenaratzea.
- Bidaia koadernoak gurekin izan genituen ikasturte osoan zehar. Bost bidaia koaderno egin genituen, herrialde bakoitzeko bat. Egunkari batean egiten den moduan, marraztu, idatzi eta egindako jardueren nolanhiko erreferentziak itsatsi ditugu bertan.

- Dokumentu karpeta egindako lanekin eta ikerketekin. Lana jaso eta antolatzeko formatu horrekin, herrialdeetan egindako aurrerapenak ikusten ahal ziren. Edozein informazio edo material osagarri gordetzen ahal zen aurrerago esku hartzeko.
- Lehenik eta behin, herrialdeko mapa eraikitzen zen eta horren gainean egiten zen lan. Herrialdea mapamundian kokatu ondoren maparen irudiaren gainean egiten zen lan herrialdeko alderdi esanguratsuenak grafikoki irudikatuz: leku interesgarriak, fauna eta flora motak, kirolak, janaria, ohiturak...
- Mapa handiak ikasgelen kanpoaldean. Material osagarri honek, jolastokiko moduluetako hormetan marraztutako mapamundi handiak, taldean lan egiteko aukera eman zigun eta egiten ari ginen lana ikastetxeko gainerako langileek ikusteko moduan jarri ahal izan genuen.
- Lan espezifikoak: horietan praktikan jarri ditugu curriculumeko edukiak, bisitatutako herrialdea baliabidez erabilia betiere.
- Kaxa-dukiontzia: bidaia koadernoak eta ikasturtean zehar egindako objektuak jasotzeko. Besteak beste liburuaren egunerako egindako orri-markatzaileak, Nepal bisitatuz egindako eskultura txikia edo gure bidaiaren bisitatutako azken herrialdean, Errumanian, landutako Constantin Brancusi artistaren lan baten erreplika.
- Goizeko lehen, laugarren eta seigarren orduetan egiten den erlaxazio garaian herrialdeetako ipuinak eta kondairak irakurtzen ziren.

Parte-hartzea eta laguntza

Ikastetxeko Frantses, Ingeles eta Geografia eta Historiako departamentuek lantzen ari ginen zenbait alderdi sakontzen lagundu dute. Frantseseko departamentuak egindako lana bideoan jasota geratu da. Ikasleek aurkezpenak egin zituzten gelan bidaia koadernoak oinarri hartuta. Oso lan interesgarria izan da, plastikan aldi berean bidaia koadernoak egin baitituzte eta gramatikako gaiak, herrialdeetako bitxikeriak, marrazkiak, abestiak... jaso dituzte. Kontinente bakoitzean herrialde frankofonoak izendatu dituzte eta talde bakoitzak bat aukeratu ahal izan du.

Ingeleseko departamentuak, hasiera batean proiektuan parte hartzen ez zuen arren, plastikan egindako bidaia koadernoak erabili ditu aurkezpenak ingelesez egiteko. Hori horrela, egindako lanak beste proiektio bat izan du.

Humetxea auzo elkarteak kanpo eragile moduan hartu du parte, nerabeekin egindako lana bateratzeko asmoz, eskolako lanak egiten laguntzeko guneak eta dinamikak sortuz eta aisia osasungarriagoa bultzatuz. Elkarlan horrek bidaiaren proiektua kalera eta gure ingurunera eramateko balio izan digu. Bi asteko elkarlan puntuala izan da, baina oso bizia eta produktiboa, proiektu baten barruko beste proiektu baten moduan hartzen ahal dena.

Arte Garaikideko Huarte Zentroak DBHko 2. mailako ikasle guztiekin (100 ikasle inguru) proiektuari amaiera emateko beharrezko estaldura eta azpiegitura eman zigun. Ikasturtean zehar egindako lanaren aurkezpena egin genuen irakasleok ikasleen eta kolaboratzaileen materialarekin. Ondoren, institutuan pertsonalizatu ahal izan genituen kaxetan sartuta zeramaten egindako lana elkarri erakutsi zioten talde txikitik. Bukatzeko,

mapamundia erakusten zuen olatu handi bat egin genuen eta horrekin bost kontinentetan zehar egindako bidaiari amaiera eman genion.

Ebaluazioa

Jarduera hauek ebaluatu ditugu: dokumentu karpetak, bidaia koadernoak, ikerketak, banakako eta taldekako aurkezpenak, banakako lanak (mapak eta irudi orriak, esaterako) eta partaidetza. Hauek izan dira ebaluatzeko erabilitako tresnak: behaketa, balioespen eskala, bukaerak, autoebaluazioak eta taldekako ebaluazioak.

Ondorioak

Bidaia honen emaitzak ezin hobeak dira. Proiektua ilusio handiz jarri da abian, ikasleak hura ulertzen eta pixkanaka ilusioz betetzen eta parte hartzen joan baitira. Hasiera batean mapak zertarako ziren galdetzen zuten, harridura sortzen zien objektuen, musikaren, erreferentzia arkitektonikoen, pertsonaien... presentziak, baina gerora beren tartetxoa topatu dute protagonistak izateko beren esperientzia pertsonalekin eta Interneten topatutako informazioarekin.

Herrialde bakoitzeko bidaia amaitzean, jarduera artistiko bat egin nahi genuen ikasle guztien partaidetzarekin eta herrialdeko arteari erreferentzia egin. Lehen bidaiarekin soilik egin genuen, Australiarekin; izan ere, egutegiaren arabera ezin genituela jarduera gehiago egin ikusi genuen. Bidaiak horrela amaitzeari uko egin behar izan genion eta taldean egindako bidaia koadernoaren aurkezpenetara mugatu.

Bisitaturako herrialde bakoitzeko historiaurreko artearen adierazpen esanguratsuenak, artista garaikideak eta tokiko folklore eta kultura adierazpenak ezagutu ditugu eta hori izan dugu abiapuntu ikasgelan jarduerak eta gaiaren edukiak lantzerakoan.

Bidaia-idea oso interesgarria izan da pertsona bakoitzak bere bidaia, baita bidaia birtualean ere, interesatzen zaizkion gaiak bilatzen dituelako eta besteek erreparatzen ez dioten gauzei erreparatzen dielako. Bidaia honetan, *begirada desberdinekin* ere aberratu gara.

Bidaia honetan garatutako unitate didaktiko bakoitza zeharka lotuta dago pentazitate eredu edukiekin eta gaitasunekin, horregatik, eredu tresnak landu eta jarraitzea azpimarratzen dugu eta horiek ebaluatu eta kalifikatu egiten ditugu.

Laburbilduz, baieztapen hauek egiten ahal ditugu:

- Julio Caro Baroja BHIIn ikasle bakoitzak bere chromebook-a du eta horri esker tresna horrekin modu eraginkorragoan lan egiten ahal dugu bakarka zein taldean.
- Pentazitate programak emozioen ikuspegitik lantzen du hezkuntza eta banakoa bost alorretan garatzea bilatzen du: identitatea, gizartea, burua, gorputza eta emozioa.
- Ikasgelako jarduerak zeharka lotuta daude pentazitate programarekin eta, beraz, mailako gaitasunekin.

Hezkuntza afektibo-sexualeko planarekin jarraituko dugu (DBH)

CPEIP Príncipe de Viana, Erriberri
Rubén Crespo Vergara, ikastetxeko Bigarren
Hezkuntzako irakaslea eta zuzendaria
rcrespov@educacion.navarra.es

Aurreko ikasturtean, proiektu honen lehen zatia egin genuen, DBHko 1. mailarako irakasle-programazio bat sortuz, baita egiteko behar diren material guztiak ere. Ikasturte honetan, bigarren fasea martxan dago: DBHko 2. maila.

Gako-hitzak: Afektuak. Errespetua. Autoezaguera. Asertibitatea. Ardura.

Testuingurua

Irakasleok argi daukagu sexualitatea ez dela behar bezala lantzen klasean. Horregatik, presazkoa iruditu zaigu Bigarren Hezkuntzako ikasgeletan hezkuntza afektibo-sexuala sistematikoki ezartzea. Hezkuntza afektibo-sexualak informazio hutsa baino gehiago izan behar du, eta zenbait jarrera, balio eta jokabideri heldu behar die. Gainera, gure gazteei lagundu egin behar die haien ongizate emozionalerako funtsezkoa den arlo horretan, betiere positiboa, zehatza eta sexualitatearekiko errespetutsua den ikuspegi batetik abiatuta, sexualitatea ezagutza, prestakuntza eta aukera askean oinarrituta dagoen erakuntza pertsonaltzat hartuta.

2017-2018 ikasturtean egin dugun proiektua aurrekoan egindakoaren jarraipena izan da eta berritzailea da hiru arrazoiengatik:

- HASari buruzko benetako plana txertatzea ekarri du; propioa, zehaztua eta aitzindaria.
- Hezkuntza afektibo-sexualaren alderdiak ikuspegi pluraletatik landu dira, parte hartzen duten irakasleak ia espezialitate guztietakoak direlako.
- Ikasleekin egindako lanari esker, komunikaziorako bide berri bat zabaltzea lortu dugu ikasleen eta familien artean, baita familien eta ikastetxearen artean ere, "Guraso eskolaren" bitartez.

Proposatutako helburuak

Helburu hauek lortu nahi izan ditugu proiektu honekin:

- Ikastetxeko Hezkuntza afektibo-sexualeko (HAS) plana garatzea eta txertatzea. Hauek dira planaren ardatzak:
 - Sexualitateari buruzko ikuspegi positiboa, errespetutsua eta aberasgarria eskaintzea, baita hura adierazteko eta bizitzeko modu desberdinei buruzkoa ere.
 - Argi eta garbi adieraztea pertsonok ditugun identitate, orientazio, jarrera, desio, sentimendu eta sentsazio sexualen aniztasunak dakarren dibertsitatea eta aberastasuna.
 - Autonomia bultzatzea eta sexualitateari buruzko balio pertsonal eta koherenteen sistema eskuratzea.
 - Hezkidetzatik lan egitea gizon-emakumeen arteko desberdintasunak gainditzeko eta dibertsitate sexuala errespetatzeko.
 - Sexualitateari lotutako erlatibismo kulturala aintzat hartzea.
- Aurrez prestatutako irakaskuntza programazioa DBHko 1. mailako ikasle berriekin lantzea eta DBHko 2. mailarako den programazioa prestatzea eta ikasgelan lantzea.

Jardueraren deskribapena

Hiru mailatan taldekatzen ahal dira proiektuan inplikaturako irakasle guztien artean prestatutako jarduerak:

- Prestaketa maila: bost eduki blokeak eta horien ildo nagusiak definitu ondoren, helburuak, edukiak xehatuta, ebaluaziorako irizpideak eta estandarrak eta abar idatzi ziren, DBHko 2. mailarako ikaskuntza programazioa osatu arte.
- Esku-hartze maila: aldi berean metodologia bat ezarri zen eduki bloke bakoitza ikasgelara eramateko; horretarako, saio guztiak diseinatu ziren, ikus-entzunezko material lagungarriak hautatu, geure material eta jarduera propioak prestatu eta abar. Gero,

bost saio presentzial egin ziren DBHko 2. mailako bi taldeekin eta aurreko urtekoak errepikatu ziren DBHko 1. mailakoekin.

- Ebaluazio maila: eduki bloke bakoitza amaitzean, saioak prestatu zituzten irakasleek eta ikasgelan saioak gauzatu zituztenek beren iritzi eta ikuspegiak eztabaidatu zituzten, hurrengo saioetarako zer elementu aldatu eta hobetu behar diren erabakitzeko. Hori horrela, prestakuntza saioen ziklo osoa amaitzean, proiektuan inplikaturako ikasle eta irakasleek, bai eta familiek ere, ebaluazio globaleko galdetegi bati erantzun zioten.

Proiektu honetan ikastetxe publiko bereko 11 irakaslek hartu dugu parte. Lantalde gisa, modu honetan koordinatu gara:

- Sarean, Google Driven bidez, lan guztia batzordeetako kide guztien artean partekatu ahal izateko, bai eta proiektuan lan egiten duten irakasle guztien artean ere. Jarduera eta programazio guztien biltegi bat ere sortu da datozen urteetan inplikatzeko diren irakasle guztientzat, bai eta haien ikasgeletan proiektu hau landu nahi duten beste ikastetxeentzat ere.
- Lan-batzordea:
 - A. Programaziorako eta edukietarako batzordea: DBHko 2. mailarako urteko programazioa prestatu du.
 - B. Jarduerak prestatzeko batzordea: hitzaldiak eta jarduerak diseinatu ditu, eta haiearako materiala prestatu du.
 - C. Ikasleei prestakuntza saioak eskaintzeko batzordea: ikasleekin saioak egin ditu, batzordeko kideen artean adostutako egutegi baten arabera.
 - D. Kalitate eta ebaluazio batzordea: lan burokratiko guztiaz arduratu da; hala nola espazioak erreserbatu, eraginpeko irakasleak koordinatu eta proiektuak eskatzen dituen ebaluazio dokumentu guztiak prestatu (ikasle zein irakasleentzat).

Bilera presentzialetan, behar izan den guztietan, plan honen eraikuntza ondo koherenatuta, neurtuta eta primeran orekatuta egon dadin bi ikastetxeetako ikasleen errealitate psikosozialarekin.

Erabilitako baliabideak

Funtsean hauek izan dira:

- Ordenagailu eta proiektagailu eramangarriak jarduerak taldeen ikasgeletan aurkeztu eta egin ahal izateko.
- Interneterako banda zabaleko konexioa, ezinbestekoa sarean lan egiteko eta koordinatzeko.
- Askotariko materiala jarduerak ikasgelan egiteko.
- DBHko irakasle taldeetik kanpoko adituak.

Ebaluazioa

Prestakuntza saioak egin dituzten ikasleek erantzundako ebaluazio galdetegietan jasotakoaren arabera, gaia ikastetxean lantzea babestu duten ikasleak %95 izan dira DBHko 1. mailan eta %100 DBHko 2. mailan. Ikasleen %70-72k dio gauza berriak ikasi dituela.

Galdeketa erantzun duten DBHko 1. mailako ikasleen %66ri aitzakia moduan balio izan dio etxean gaiari buruz hitz egiteko, DBHko 2. mailako ikasleen kasuan, ehuneko hori %53ra jaisten da. Etenik handiena aurkeztutakoaren eta azaldutakoaren artean topatu dugu; DBHko 2. mailako ikasleek (joan den urtean landu zuten proiektua) gai asko %95ean argitu dituztela diote, baina DBHko 1. mailako ikasle berriak zalantzekin geratu dira kasuen %53an. Puntu hau kontuan hartu beharrekoa da datorren ikasturtean. Edukiek bi mailetan piztutako interesean ere ikusi da hori. Oro har, DBHko 1. mailako ikasleek 7 eta 9 artean baloratu dute proiektua kasuen %75ean; 2. mailakoek, aldiz, 7 eta 10 artean baloratu dute kasuen %85,4tan.

Irakasleen %75ak 8 eta 10 artean baloratu du berrikuntza proiektua; horrek egindako lanaren eta hain garrantzi handiko elkarlana egiteko DBHko irakasle taldea egituratzeko moduaren onespena esan nahi du. Lan egiteko modua ere %75ak baloratu du positiboki. Datorren ikasturterako iradokizunei begira, irakasle berriei animatzen zaie plan horretan parte hartzera eta ikasleekin elkarreragina desberdina eta aberatsa izanen dela iradokitzen da. Hobetzeko atalean iradoki dute prestakuntza saio bakoitzeko edukiak gutxitu edo bitan banatu beharko liratekeela eta interesgarria izanen litzatekeela alde aurretik prestakuntza ikastaroak egitea hala behar duten irakasleentzat.

Familiek %100 positiboki baloratu dute beren seme-alaben ikastetxeak gai horri buruzko heziketa eskaintzea, baita gai horiek etxean lantzeko eta beraiei ere prestakuntza emateko aukera eskaintzea ere. Gai horiek azkenean zehaztasunean jorratzea eta beren seme-alabekin beste komunikazio bide bat zabaltzea lortu izana azpimarratzen dute.

Udalari eta Gizarte Zerbitzuei galdetzean, antzeko balorazioak jaso ditugu. Proiektu honekin bete dugun hezkuntza premia azpimarratu dute, eta aurrera jarraitzeko eskatu digute.

Ondorioak

Hamaika irakaslez osatutako taldeak egindako lanari eta ahaleginari esker, DBHko 2. mailarako ikaskuntza programazio bat garatu, artikulatu, prestatu eta gauzatu dugu ikasgelan; lan horrek laudorioak jaso ditu, ez bakarrik familienak, gai horretan adituak diren kanpo-erakundeek ere bai, hala nola familientzako prestakuntza saioa egiten lagundu digun psikologo-sexologoarenak. Era berean, DBHko 1. mailako ikasleei aurreko ikasturtean egindako programazioarekin eta materialekin eskaini zaie prestakuntza.

Ikasle, familia eta parte hartu duten irakasleei egindako ebaluaziotik mezu argia aterada: hasitako bideari heldu behar diogu eta ikasleekin HAS lantzen jarraitu.

Bakarrik ahanzturan

Sagrado Corazón ikastetxea, Altsasu-Alsasua

Mª Evangelina Úriz Urrestarazu, Mª Jesús Pérez, Maddi Elorza, Susana Igoa, Adela Sánchez. Izaskun Lobo (Sagrado Corazón ikastetxeko Bigarren Hezkuntzako irakaslea), José Joaquín Roldán (Josefina Arregui klinika psikogeriatrikoko mediku psikiatra), Beatriz Villota (terapeuta okupazionala Josefina Arregui klinikan) eta Aurora Lozano (AFAN elkarteko presidentea)
euriz@corazonistas.com / urizeva@gmail.com

Proiektua, Alzheimerren gaixotasuna Bigarren Hezkuntzako ikasleei hurbiltzeko eta sentikortzeko, irakasgaiaz eta mailaz sailkatuta, jarduerak sortzean datza. Jarduerak, Josefina Arregui Klinika Psikogeriatrikoko mediku batek eta terapeuta okupazional batek idatzitako testu zientifikoen bitartez lantzen dira teknika berritzailea erabiliz: Ikasketa Laguntzailea, Proiektuetan Onarritutako Ikasketa (POI) edo Adimen Aniztunak.

Gako-hitzak: sentikortzea, Alzheimer, Bigarren Hezkuntza, metodologia berritzailea.

Testuingurua

Altsasuko, eta, beraz, landa eremuko, Josefina Arregui klinika psikogeriatrikotik sortu zen ideia. Klinika hau ez da pertsona nagusiak zaintzeko egoitza bat; osasun alorreko laguntza ematen die demenzia edo bestelako patologia psikiatrikoren bat duten pertsona adinduei, zeharkako ikuspegi batez lan eginez. Diagnostiko ugariena Alzheimerrena izaten da.

Klinikak arreta ulertzeko duen moduak gaixoa bera zein familia hartzen ditu barnean, haren zaintzaile nagusia batez ere. Gaixoen patologia larriak dituztenez, narriadura kognitibo eta funtzional nabarmena dute. Gainera, jokabide desordenatuak eta/edo oldarkorak izaten dituztenez, gatazka larriak eragiten dituzte haien familia ingurunean, eta horrek patologia eragiten ahal dio zaintzaile nagusiari ere.

Horregatik, ospitalizazioaz gainera, honako hauek ere sortu ziren: kanpo kontsultak, eguneko zentroa, psikoestimulaziorako taldeak eta hileroko bilerak senideekin eta zaintzaile nagusiekin, azken horiek AFAN elkartearekin (Alzheimerra duten gaixoen senideen Nafarroako elkarte) lankidetzan.

Ikusi zen, halaber, hirugarren belaunaldi bat ere bazegoela etxeetan, gaixotasunaren ondorioak pairatzen zituzten haurrena, hain zuzen ere: haurrak ezagutzen ez zituzten ai-

tona-amonak ikusten zituzten haiek, gurasoak iraintzen zituztenak, edo haien inguruan egoera zailak eragiten zituztenak. Eta han ez zegoen zer gertatzen zen azalduko zien profesionalik.

Pentsatu zuten hirugarren belaunaldi hori izanen zela zaintzaile etorkizunean, eta, beraz, klinikak 9 eta 10 urteko haurrei zuzendutako hezkuntza programa bat hasi zuen, honako xede hauekin:

- gaixotasunari buruzko informazioa jaso zezatela,
- gaixoekin harreman zuzena izan zezatela,
- gaixoak gizarteratuta senti zitezela.

Helburu horiek lortzeko, 3 saio egin ziren haurrekin, honako profil hauei jarraikiz:

- Klinikako langileak eskolara joan ziren, Alzheimer gaixotasunari buruzko prestakuntza emateko ikasleei; lehenengo zatia nahiko teorikoa izan zen, eta bigarrena, berriz, ludikoagoa.
- Klinikako gaixoak ere joan ziren ikasgelara, eta haurrekin hitz egin zuten haurtzaroko oroitzapenei buruz, eta haien garaiko eta gaur egungo jolasei buruz.
- Ikasleak, era berean, klinikara joan ziren, adinduekin psikoestimulazio jardueretan parte hartzeko.

Jarduera horiek oso emankorrak izan ziren: harreman berriak sortu ziren, eta herrian, elkar topatzen zutenean, elkar agurtu eta solas egiten zuten. Beste alde batetik, gaixotasuna normalizatu zen, eta hari buruzko uste okerrak baztertu, hala nola kutsagarria zela eta ezin zietela aitona-amonak gaixoei musurik eman.

Klinikako kideek iritzi zuten horrelako proposamenak luzatzea komeni zela, eta material espezifikoak sortzea egokia izanen zela erabaki zuten, baina, orainoan, Bigarren

Hezkuntzako ikasleentzat. Ohartu ziren bazutela informazioa, baina ez ikasleei helarazteko modu egokirik. Gainera, interesa zuten irakasle nafar guztiekin partekatu nahi zituzten materialak.

Klinikako langileak harremanetan jarri ziren Altsasuko Sagrado Corazón ikastetxeko Bigarren Hezkuntzako klaustroarekin eta AFAN elkartearekin (Alzheimerra duten gaixoen senideen Nafarroako elkarte), eta, guztien artean, proiektuaren oinarriak finkatu genituen.

Azpimarratzekoa da, azken urteotan, Sagrado Corazón ikastetxeko irakasleok prestakuntza jaso dugula honako arlo hauetan: Lankidetzako Ikaskuntza, Proiektuetan Oinarritutako Ikaskuntza, Askotariko Adimenak, Flipped Classroom edo Hezkuntza portfolioa.

Hori horrela, proiektu honetan, prestakuntza horietan jasotako jakintzak aplikatu ditugu jarduerak diseinatzean.

Zenbait aldiz bildu ginen proiektuari forma eman eta egin beharreko lana banatzeko. Zer lortu nahi genuen? Alzheimer gaixotasunari buruzko sentsibilizazioa sustatzeko eta hari buruzko jakintza zientifikoa helarazteko jarduerak egin nahi genituen. Gainera, jarduera horiek curriculumeko zenbait irakasgaitan egin behar ziren, eta lehen aipatutako antzeko metodologiak erabiliz.

Elkarlanean jardun genuen, produktu-zerbitzu pedagogia gisa: klinikako mediku batek eta terapeuta okupazional batek ikasleekin landu beharreko eduki teorikoak prestatu zituzten, eta Sagrado Corazón ikastetxeko Bigarren Hezkuntzako irakasleek haiekin lotutako jarduerak prestatu zituzten.

Proiektuaren xedea da, faserik aurreratuenean, jarduera horiek euskarri fisikoan eta digitalean argitaratzea. Zabaldu egingen dira, eta Bigarren Hezkuntzako edozein irakaslek erabiltzen ahalko ditu. Jarduera horiek aktiboki sortuko dute Alzheimer gaixotasunari buruzko ikaskuntza, jakintza eta sentsibilizazioa.

Helburuak

- Gaixotasun mentalen bat duten pertsonen beharrei buruzko sentsibilizazioa sortzea.
- Pertsonen osasun mentala eta, oro har, osasunaren zaintza sustatzen duten baloreak zabaltzea.
- AFAN elkartearen eta antzekoen lana ikusaraztea eta ezagutaraztea.
- Gaixo mentalen zaindareen eta senideen papera balioestea.
- Alzheimer gaixotasunaren prozesua ezagutaraztea.
- Gaixotasuna normalizatzea eta haren inguruko estigmatikak desagerrarazten laguntzea.

Baliabideak

Proiektuan esku hartu duten pertsoneri dagokienez, azpimarratzekoak dira Josefina Arregui klinika psikogeriatrikoarekin, inguruko osasun etxeekin eta AFAN elkartearekin eta antzekoekin finkatutako itunak.

Jarduerak gauzatzeko, zenbait baliabide digital erabili dira webguneetara sartzeko, filmak ikusteko, eta abar.

Hona hemen erabiliko diren tresnetako batzuk:

- Google Drive
- Diseinu grafikorako programak
- Open Office edo antzekoren bat
- Argazkiak editatzeko programak
- Bideoak editatzeko programak
- Kontzeptu mapak egiteko programak
- Scratch
- Jolasen app-ak
- Grabazioak egiteko telefonoak
- eta zenbait aplikazio (app-ak).

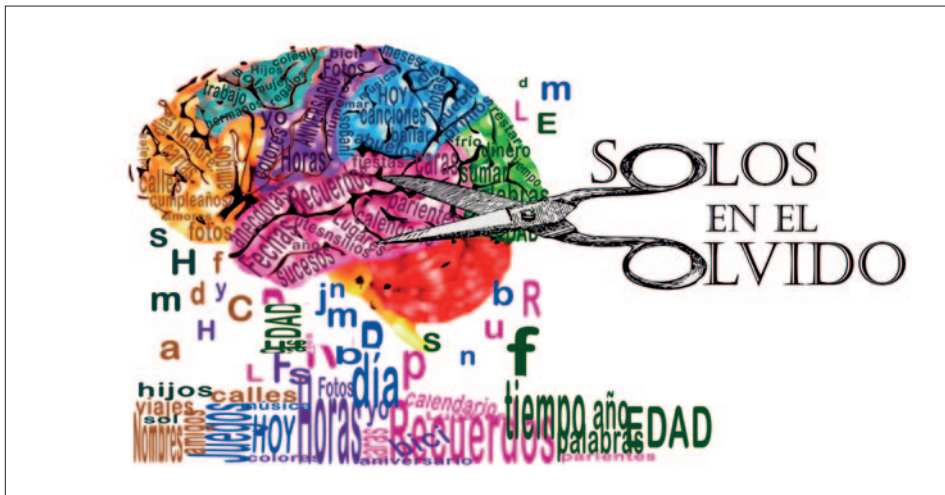
Jardueraren deskribapena

Zenbait jarduera sortzen hasi gara Bigarren Hezkuntzako irakasgai batzuetarako (Naturaren Zientziak, Teknologia, Fisika eta Kimika, Plastika Hezkuntza, Matematika, Euskara, Gaztelania, Gizarte Zientziak, Erljioa, IKT eta Tutoretza), lehen aipatutakoen moduko metodologia aktiboak erabiliz.

Eginez ikasten da hobekien, beraz, problema errealekin lotuta dauden jarduerak diseinatzen ditugu, askotariko adimenak lantzeko bidea ematen dutenak. Ikasleek ikasiko dutena testuinguru errealean sortu eta kokatu behar da, gero eguneroko bizitzan sortuko zaizkien arazoetan edo egoeretan erabili dezaten.

Proiektuak bost fase ditu:

- Hasierakoa: fase honetan, bilerak egin dira Josefina Arregui klinikako medikuekin eta erizainekin, proiektuaren diseinua eta garapena adosteko.
- Garapena: bi etapatan egingen da, bi ikasturtetan banatuta, lana zabala baita. Fase honetan sortuko dira irakasgaietako jarduerak. Jarduera bakoitzeko bi dokumentu egitea proposatzen da:
 - egin beharreko jardueraren azalpen zehatza,
 - taula bat, mihise modukoa, jarduera laburbilduko duena.
- Ebaluazioa: Sagrado Corazón ikastetxean ekainean egingen dela dago aurreikusita, jarduerak ikasleekin egin ostean. Sortutako jarduerari dagokienez, bakoitzak bere ebaluazio proposamena izanen du, eta errubrika bat izanen da gehienetan.
- Argitalpena: proiektua bi formatutan argitaratuko da,
 - karpeta fisiko bat, memoria digitala izanen duena, beste ikastetxe batzuetara banatzeko,

- informazio guztia eta sortutako jarduerak jasoko dituen webgune bat, <http://solosenelolvido.corazonistasaltsasu.com/>
- Aurkezpena eta zabaltzea honela eginen dira:
 - lanaren ebaluazioa eta zuzenketak egin ostean, irakasleei, bereziki, eta gizarteari, oro har, aurkeztea;
 - ikastetxearen, klinikaren eta AFAN elkartearen webguneen bidez zabaltzea;
 - Iradokizunetarako eta hobekuntzetarako espazio bat sortzea.

Alzheimerrarekin lotutako honako gai hauetarako ari gara jarduerak sortzen:

1. Zahartze fisiologikoa
2. Nerbio sistema zentralaren oinarri biologikoak
3. Alzheimer gaixotasuna
4. Gaixotasunaren alerta sintomak
5. Diagnostikoa
6. Gaixotasunaren bilakaera
7. Tratamendu farmakologikoak eta ez-farmakologikoak
8. Familia eta zaintzaileak
9. Gaixotasunerako baliabide erabilgarriak
10. Boluntariotza eta elkarrekin (AFAN)
11. Etxearen egokitzapena eta laguntza teknikoak.

Ebaluazioa

Proiektu osoa Sagrado Corazón ikastetxean gauzatuko da, eta ebaluazio bat eginen da bermatzeko behar bezalakoak direla jarduerak, tenporalizazioa, ikasleen motibazioa, erabiltzen den materiala eta jardura bakoitzaren amaierako emaitza.

Ondorioak

Orain arte egindako lana kontuan hartuta, azken ideia hauek azpimarratzen ahal ditugu:

- Ikasleak gehiago inplikatzeko dira jardueran, haren parte direla sentitzen badute. Eta gure ikasle gehienek dute Alzheimerre duen pertsonaren bat gertu (aitona edo amona, bizilagun bat edo ezagunen bat).
- Alzheimer gaixotasunak nahiko hurbiletik ukitzen gaitu guztiok, eta haren berri izan behar dugu, kudeatu ahal izateko tresna eta jakintza egokiak izateko.
- Ikasleen orientazio akademikoa eta profesionala pertsona gaixoen arretarekin eta zaintzarekin lotutako lanbideetara bideratzen ahal da, etorkizunean.

Lankidetzan komunitatearen zerbitzura

Teoria praktikara eramatea, eta praktika bizitzara

CIP FP Sakana LH IIP. Altsasu-Alsasua
Berta de Pablo Gorri, ikastetxeko irakaslea

IKZ –Ikasketa Zerbitzua– irakasteko modu bat da, zeinek gizarte-konpromisoa eta eza-gueren, trebetasunen, jarreraren eta baloreen ikasketa lotzen baititu; non ikasleek zein irakasleek, besteentzat baliagarriak izanik, trebeak izaten ikasten baitute. Honela, Sakanako bailaran, lankidetzarako eta integrazioarako ooren sare bat eratzen saiatzen gara.

Gako-hitzak: ikasketa-zerbitzua, sarea, Lanbide Heziketa, Sakana.

Honako hauek aktiboki parte hartu dute guk aurkeztutako Ikaskuntza-Zerbitzua proiektuan:

- Lanbide Heziketako 5 espezialitatetako 80 ikasle eta 11 irakasle
- Sakanako Lehen Hezkuntzako 9 eskolako 350 ikasle
- 2 udalek
- 2 elkartek

Modu bateratuan egindako jarduera errealez osatutako erronka handia da, eta parte hartzaileek komunitateari zerbitzu emanez ikasten dute, herritarren bizitza eta ongizatea hobetzeko, eta ikaskuntza formal eta sozial osoagoa jasotzen dute. Era berean, hiri altzariak sortzen dituzte, elektrizitatearekin lotutako mantentze lanak egin, ikastetxeak egokitu edo kohesioarekin eta gizarteratzearekin lotutako jarduerak gauzatu.

Non gauden

Bi mendikatek mugatzen dute Sakana ibarra, eta urrunen dauden bi eskolen arteko distantzia 49 kilometrokoa da. Han, 30 herri daude, eta 15 udal, batxilergoko institutu bat, LHko beste institutu bat, hiru ikastetxe itundu, elkarte ugari eta enpresa sare sendoa.

Sakanako Garapen Agentziak, ehundura osoak eraturako erakundeak, jarduera bateratuko ildoak kudeatzen ditu ingurune horretan.

Nor garen

Altsasuko Lanbide Heziketako ikastetxea gara, haziz doan ikastetxea. Gaur egun, 170 ikasle inguru eta 22 bat irakasle gara, 7 espezialitatetan banatuta: Merkataritza Zerbitzuen Oinarrizko LH bat, adin txikiko ikasleei zuzendutako derrigorrezko hezkuntza dena, metalaren alorreko 2 espezialitate, Industria Mantentzeko beste bat, Erdi Mailako Mendiko eta Eskaladako espezialitate bat, ikasle esperimenduagoak dituen, Helduen Hezkuntzako bi talde eta, aurren, Mendekotasunaren Arretari buruzko espezialitate berri bat. Gure ikasleek bizipen, bizitza egoera eta hizkuntza ezaugarri askotarikoak dituzte.

Gure helburua da ikasleak profesionalki gaitzea, lan munduan errazago txertatu daitezzen eta lanean gehiago iraun dezaten, eta, era berean, ikasleak osoki prestatzen laguntzea, inguruko eskaerei erantzunez. Gure ikastetxeak hezkuntza erreferente izan nahi du, antolaketa dinamikoa eta berritzailearen adibide, komunitate guztiak koordinatzen eta inplikatzeko dituen kudeaketa eredu batekin.

Hori guztia, honako balore hauetan oinarrituta:

- duintasuna errespetatzea eta pertsonen eta ingurunearen arteko elkartasuna;
- ahalegina, hobetzeko bitarteko gisa;
- eztabaida, irizpide komunak, ulergarriak eta egingarriak lortzeko bide gisa;
- parte hartze arduratsua, proiektua gauzatzeko prozesuan, eta jarrera kritikoa positiboak sustatzea,
- eta pertsonen bilakaerara egokitutako prestakuntza.

Zer lortu nahi dugun

Proposamen honen xedea da, bizitzarako ikaskuntza hobe bat egiteaz gainera, guztiok batera lan egiteko sare bat finkatzea gure ibarrean, distantzia fisikoak eta parte hartzaileen adin, sexu eta ezaugarri kulturalen aniztasunak ekartzen ahal dituzten zailtasunei indarra kentze aldera.

Horretarako, behar sozial bati erantzuten dioten lanak eginen ditugu elkarlanean, gure espazioak hobetzeko, bakoitzak dakiena partekatuz, eta, aldi berean, formalki eta sozialki ikasiz.

- Ikaskuntza formala eta giza kalitatea hobetzea, lankidetzan eta Ikaskuntza-Zerbitzuaren (I-Z) bidez lan eginez.
- Ikaskuntza ikuspegi berri hau integratzailea baino askoz ere gehiago da, eta, amaierako produktuaz gainera, gehien harritzen duena da zer aldaketa izaten dituzten ikasleek, irakasleek eta inguruneak, gure errealitatea eta gizarte harremanak nabarmen hobetzen baitira.
- Hazteko aukera eman behar diegu ikasleei eta irakasleei, eta aldaketan parte hartzen dutela sentiarazi.
- Bestalde, gizarte kalitatea hobetzeko behar diren altzariak eta jarduerak eman behar dizkiegu gure ikastetxeari eta gainerako ikastetxeei, erakundeei eta elkartei.

Proiektu honen bidez, zenbait eremutan egin nahi ditugu ekarpenak, adibidez:

- Berdintasunean heztea
- Aniztasuna normalizatzea, ikasgela alternatiboak eta aniztasun funtzionaleko pertsonak barne.
- Gaitasun formal giltzarriak eta gaitasun sozialak batzea
- Talde lana eta elkarlaneko jolasak sustatzea, eta ikasleen autoestimua areagotzea, eta, horrela, ikasteko nahia handitzea
- Irakurtzeko ohitura sustatzea
- Ikastetxeetako eta inguruko hornidurak hobetzea, azpiegiturak eta hezkuntza kalitatea hobetzeko
- Gizartean eragitea ikaskuntza metodologia honen bidez
- Aurreko ikasturteetan eratu dugun elkarlanerako eta lankidetzarako sare hori zaintzea.

Norekin lan egiten dugun

Sakanako hainbat eragilek osatzen dute sarea. Besteak beste, ondoko hauek aipatuko ditugu:

- Komunitate osoak parte hartzen ahal du proiektuan, baina zatirik handiena Lehen Hezkuntzako 5. mailako ikasleekin egiten da; haiek finkatzen dituzten beharrak, eta hurrengo ikasturtean erantzuten diegu, 6. mailan daudenean.
- Gure ikastetxea bera, kohesio eta hezkidetzatza jarduerekin, lehen sorospeneekin, txango integratzaileekin, ikastetxea modu egokian mantenduz eta beste ikastetxe batzuei zuzendutako ekintzekin.

- Herri eskolak: Sakanako Haur eta Lehen Hezkuntzako bederatzi eskolek osatutako elkarte; taldeak koordinatzaile bat du, eta xedeak dira irizpideak bateratzea eta baliabideak ugaritzea. Proiektu honetan, bereziki azpimarratu behar da Lakuntzako eskolarekin egiten dugun lana; proiektuak proposatzen ditu, eta haiek gauzatzen lagundu.
- Altsasuko ikastolarekin batera, aulki egokitu bat egin dugu ikastetxeko mugikortasun urriko ikasle batentzat.
- Altsasuko Udaleko Hezkuntza eta Berdintasun saileko Bizikidetza Arloa; sariak prestatzen ditugu haientzat, eta haiek informazioa zabaltzen laguntzen digute.
- Lakuntzako Udala; haien ingurunea hobetzen dugu, eta haiek laguntza ematen digute.
- Josefina Arregui klinika, gaixotasun mentaletan espezializatua; behar dituzten objektuak eraikitzen eta konpontzen ditugu.
- Altsasuko Batxilergoko institutua; haien sarrerako atea fabrikatu eta jarri dugu, eta entsegu gela uzten diegu.
- I-Z Nafarroa eta estatu mailakoa; Ikaskuntza-Zerbitzua sustatzen dute proiektuak aurkezten ditugunontzat, eta, gainera, informazioa zabaltzen laguntzen digute.

Zergatik metodologia hau

LHko ikastetxe garen heinean, prestakuntza egokia ematen ahal diegu ikasleei, lan merkatuan sartu eta garatu ahal izateko. Hori egiteko modu hobereana jakintzak praktikan jartzea da, kasu errealean bidez, eta harreman ingurune anitza eskaintzea ikasleei.

Horrela, gainera, beren komunitatean egindako aldaketen eta hobekuntzen protagonista direla sentitzen dute. Beste alde batetik, egiaztatuta gelditu da ikasleek hobeki eta bizkorrago ikasten dutela, modu osoagoan, eta askoz ere motibatuago etortzen direla eskolara.

Azken batean, gure helburuak lortzen eta lehen aipatutako baloreak praktikan jartzen laguntzen digu. Ulertzen dugu ez dela ikaskuntza metodologia hutsa; batetik, ikuspegi oso bat da, pertsonaren dimentsio kognitiboa eta etikoa bateratzen dituen, eta, bestetik, hezkuntza kalitatea, gizarteratzea eta komunitate garapena biltzen dituen pedagogia bat da.

Hastapenak

2010ean, hezkidetzaren ikastaro baten aitzakian, bururatu zitzaigun irakasgai bateko edukiak jarduera erreal batera egokitzen ahal genituela, berdintasunaren ikur den egitura batera, eta horrela jaio zen "Hazien Itzala". Proiektua, azkenean, Nafarroako Gobernuak hezkidetzaren alorrean ematen dituen sarien (orain, Skolaeko integrazio lana aitortzen duten sariak) parekoa izan da, dagokion eskalan.

Alde batetik, ohartu ginen ikasleek gehiago eta hobeki ikasi zutela, eta, gainera, protagonista sentitzen zirela. Beste alde batetik, ikusi genuen esperientzia falta zitzaigula, ikasleek beren ikaskuntzaren protagonista bihurtzen direnean sortzen diren emozioak eta goerak kudeatu ahal izateko.

Pixkanaka egin genuen aurrera, eta, bi urte geroago, ikastetxeko irakasle talde batek Proiektuetan Oinarritutako Ikaskuntzari buruzko ikastaro batean parte hartzea erabaki genuen, eta metodologia hori ikasle batzuekin praktikan jartzea berriz, proiektu erakargarri eta funtzional baten bidez. Erabakigarria izan zen une hartan ibarreko Landa Eremuko Eskolen Koordinakundetik jasotako ekarpena; Lierni Galarragak behar bat proposatu zigun Iturmendiko Arrano Beltza eskolatik. Berriki berreraikitako eskola bat zen, eta bizikletentzako aparkaleku bat behar zuten. Lehen Hezkuntzako 5. mailako ikasleek egingo dako zenbait zirriborro ekarri zizkigun.

Proposamen honek, gure ikasleekin landu nahi genuen ikaskuntzara eta Lehen Hezkuntzako ikasleengako gaitasunetara primeran egokitzeaz gainera, osagai berri garrantzitsu bat zekarren: behar erreal bati erantzutea eskatzen zuen.

Zenbait espezialitatek eta irakasgaik bat egin zuten proiektuarekin, bakoitzak bere jakintzan oinarritutako ekarpenak eginez; zinez urte berezia izan zen, harreman ugari sortu ziren, eta jarraitzeko gogoz gelditu ginen.

Horrela, beste espezialitate, ikastetxe, elkarte eta udal batzuk batuz joan ziren, gaur egun gure bereizgarri den lan dinamika bat sistematizatzea lortu arte. Prozesu honetan, akatsak zuzenduz joan gara.

Pertsona gehiago inplikatzeko joan ginen heinean, eta gero eta proposamen gehiago iritsi ahala, antolaketa berregituratzeko beharra sortu zitzaigun. Alde batetik, gure ikastetxeak, bertan espezialitate ugari egonik, komunitatearekin elkarlanean jarduteko bidea ematen zuen, eta, era berean, haiek antolatze eta jarduerak hautatzeko lanari aurre egin behar zitzaion, modu ordenatuan lan egin ahal izateko ekintza komunitetan. Beste alde batetik, ulertarazi behar izan genuen ez garela dohainik lan egiten duen enpresa bat, edozein proposamenerik ez duela balio, gure ikasleentara hobekien egokitzen direnak eta haien osoenak direnak hautatzen ditugula, eta beste alderdiak ere hartu behar duela lankidetzan jarduteko konpromisoa.

Ikuspegi horri esker, proiektu gehiago egiten ahal izan ditugu, kontzienteago bihurtu gara, eta lortu dugu inor gaizki ez sentitzea bere eskaera ez onartzeagatik, jarduerak gure programazioetan txertatu behar ditugula ulertzen baitute.

2017-2018 proiektua

Ikasturte honetan, hainbat jarduera egin ditugu, LHko ikastetxeko ziklo guztiekin eta lehen aipatutako eragileekin. Aurrez egindako lanari esker, gure harremanak hobetu ditugu, eta ibarreko eskola guztiekin lan egitea erabaki genuen. Behar berriak sortu ziren, eta bideragarriak ziren guztiei erantzutea erabaki genuen, ahal genuen neurrian. Behin beharrak jasota, bilera bat egin genuen ikasleekin, irakasleekin, zuzendaritzekin eta tokiko eragileekin. Horren ostean, lanak banatu genituen eduki formalen arabera, eta zeharkakoak guztiontzako komun gisa finkatu genituen.

Lanak:

Egiturak	Sakanako eskolak bateratzeko plakak
	Jolas-birziklatu edukiontzia
	Lorategi bertikala
	Berdintasunerako Sariak
	Bizikleta-aparkalekuak
	Emakumearen lasterketarako saria
	Gurpil-aulkia egokitua
Zentroaren mantenua	Informatika-gela egin eta instalatu
	Lantegi elektrikorako apalategien egitura
	Eskaerak jasotzeko biltegia sortu
	Taberna eskolan
Kohesioa eta integrazioa	Etapa arteko bilerak
	Lehen laguntzak ikastaroak
	Lehen Hezkuntzako 5. mailako ikasleen bisita, zentroko ikasleek gidatua
	Lehen Hezkuntzako 6. Mailako ikasleekiko Gynkana, mendi erdiko ikasleek eginda, OLH eta Soldadura taldeekin elkarlanean
	Batze-eguna
	Higikortasun txikirako mendirako egokitutako gurpil-aulkiaren proba

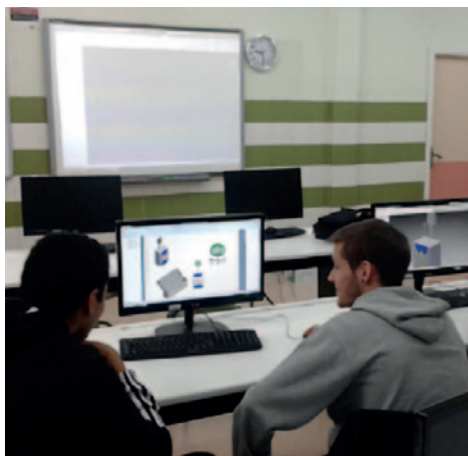
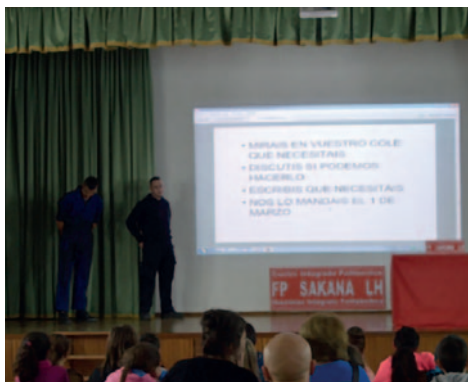
Nola antolatzen garen

Ikasi dugu funtsezkoa dela antolaketa ona izatea. UDItan antolatzen dugu proiektua; barnean zenbait gaitasun edo ikaskuntza emaitza hartzen dituzten lanak dira, zenbait ziklotan, etapatan, irakasgaitan eta abarretan lantzen ahal direnak, honako hauen arabera:

- zer egiten den,
- nork egiten duen,
- norentzat egiten den,
- zer gaitasun eta ikaskuntza emaitza lantzen diren,
- jarduerak, tenporalizazioa eta konpromisoak.

Proiektuaren urratsak

- 1. UDI. Beharrak hautematea
Beharren bilaketa komunitate osora irekita dago, betiere, ondasun publikoak edo komunak badira. Proiektu honetan, eta estatuko I-Z lehiaketan Elkartasun eta Giza Eskubideen saria irabazi izanari esker, gure etorkizuneko bezero guztiak ikastetxera bisitan ekartzea bururatu zitzaigun: Sakanan dauden bederatzik ikastetxe publikoetako Lehen Hezkuntzako 5. mailako ikasle guztiak. Hori horrela, 159 ikasle igaro zuten goiza LH ikastetxean.

Bi jardunalditan, gure ikasleek aurkezpen bat prestatu zuten, gainerako ikasleei azaltzeko zer eskaintzen ahal zuten eta zer behar zuten haiengandik, eta, bukatzeko, instalazioak ikustera eraman zituzten.

- 2. UDI. Proposamenak

Lehen Hezkuntzako ikasleek, bisitaren ostean beren ikastetxeetara itzulita, beren inguruko beharrei buruzko ikerketa bat egiten dute irakasleekin batera; beharrak jaso, guztien artean aztertu, eta egokienak zein diren erabakitzen dute.

Azkenik, eskaria egin eta gure ikastetxera igortzen dute.

- 3. UDI. Antolaketa edo lanak

Behin eskaerak iritsitakoan, bideragarritasun azterketa bat egiten dugu, zer egiten ahal dugun ikusten dugu, zer kostu ekonomiko izanen duen, nori egingen dion mesede, zer gaitasun, ziklo eta amaierako ahalmen landuko diren, zer konpromiso hartzeko prest gauden... Adostu, hautatu eta jakinarazi egiten dugu, eta, bukatzeko, proiektua idatzi eta Hezkuntzara igortzen dugu, onets eta diruz lagundu dezan.

- 4. UDI. Lana burutzea
 - **Informatika gela egokitzea**

Industria Mantentzeko eta Soldadura espezialitateko ikasleek, beren irakasgai batzuetan, informatikako 14 postu oso sortu zituzten OLHko ikasgelan. Kable guztiak instalatu, eta mahaiak eta ordenagailuentzako euskarriak egin zituzten. Oinarrizko LHko ikastaldek adierazitako beharrak aintzat hartuz, eta haiekin koordinatuta, proiektua burutu zuten.
 - **Hiri altzariak**

Soldadurako ikasleek, Merkataritza Zerbitzuetako eta Mekanizazioko Goi Mailako Graduko ikasleen laguntzaz, eta Lehen Hezkuntzako ikasleekin elkarlanean, birziklatu-jolastu edukiontzia, bizikletak aparkatzekoak eta lorategi bertikal baten zati bat egin zituzten, eta Batxilergoko Institutuko atea jarri zuten.
 - **Aulki egokitua.**

Soldadurako eta Mekanizazioko Goi Mailako Graduko ikasleek, Altsasuko ikastolarekin eta bertako fisioterapeutarekin lankidetzan, ikasgelako aulki bat egokitu, eta aulki gurpildun bihurtu zuten.

Ikastolako orientatzailearen eskaera bat jaso genuen. Mugikortasun urriko ikasle baten kasua kontatzen zigun: urte horretan, gurpilak zituen ikasgelako aulki bat erabiltzeari utzi, eta aulki gurpildun bat erabiltzen hastea zegokion, independentzia handiagoa izan ahal izateko.

Aldaketa ahalik eta leunena izan zedin, bururatu zitzairen gurpildun aulki bat fabrikatzen ahal genuela, ikasgelako aulki batetik abiatuta, haren aulkia ikaskideen aulkien ahalik eta antzekoena izan zedin. Fisioterapeutarekin eta ikaslearekin hainbat aldiz bildu ostean, eta egokitzapen ugari eginda, azkenean entregatu genuen aulkia. Egun hura erabat zirrargarria izan zen.
 - **Eskoletako identifikazio plakak**

Mekanizazioko Goi Mailako Graduko ikasleek ibarreko eskola guztietako identifikazio plakak egin zituzten, eta zenbakizko kontrolari eta 3D inprimagailuen erabilpenari buruz ikasi zuten horrela. Sakanako eskolek indarrak batzea erabaki zuten

joan den urtean, eta irizpide bateratuak ezartzea eta bilerak egitea elkarrekin. Batasun horren ikur gisa, logo komun bat finkatu genuen, eskolak ezagutzeko modu bat izanen zela iritzita. Ikasi ahala, plaka bat egin genuen eskola bakoitzerako, eta, hala, gure arteko lotura estutu genuen.

- **Mendi ibiltaritzaren inklusioa**

Erdi Mailako Mendiko espezialitateko ikasleek jardunaldiak antolatu zituzten, eta, ikasitakoa praktikan jarriz, Merkataritza Zerbitzuetako taldeari erakusten diote zer sentitzen den itsuentzako gida makila batekin edo mugikortasun urria duten pertsonentzat egokitutako aulki batekin paseatzean. Aldi berean, aniztasuna lantzen dute, eta taldea kohesionatzen.

- **Lehen sorospenak**

Erdi Mailako Mendiko espezialitateko ikasleek jardunaldiak antolatu, koordinatu eta egin zituzten Soldadurako ikasleentzat, lehen sorospenak ematen irakasteko.

- **Institutuko taberna**

Merkataritza Zerbitzuetako ikasleek, beren bi irakasgaireren baitan, institutuko taberna kudeatzen dute. Gure ikastetxea herriaren mutur batean dagoenez, autoa behar da hamarretakoaren bila hurbilen dagoen tabernara joateko. Hori horrela, ikastetxeko instalazioetako batean taberna irekitzea erabaki zuten, beren ikas-kuntzaren zati gisa. Hortaz, zerbitzu bat ematen dute, eta gure artean harremanetan egon ahal izateko topaleku bat eskaintzen.

- **Biltokia**

Merkataritza Zerbitzuetako ikasleek biltegi bat sortu dute ikastetxeko eskariak biltzeko eta materialak kontrolatzeko. Ikastetxeko gune bat gaitu dute, eta ziklo guztietan erabiltzen ditugun materialak digitalizatu dituzte, stockaren jarraipena egiteko.

- **Kohesio jarduerak**

Ikastetxeko ikasle guztiek prestatzen dituzte jarduerak, eta haietan parte hartzen dute, elkar ezagutzeko eta bizikidetzaren hobetzeko.

• 5. UDI. Ospatzea eta ezagutaraztea

Eta ongi egindako lanekin egiten den eran, ospatu egin behar dugu; gozatzeko jarduerak izateaz gain, berriz elkartzeko eta egindako lanaz ohartzeko balio digu. Horretarako baliatu genuen Erdi Mailako Mendiko espezialitateko ikasleek Sakanako Lehen Hezkuntzako 6. mailako ikasleentzat antolatzen eta zuzentzen duten lankidetzaren jardunaldia.

Merkataritza Zerbitzu eta Soldadurako ikasleok ere joan ginen ospakizunera. Bukatzeko, esan behar da proiektuaren alderdi garrantzitsuetako bat dela hura ezagutaraztea, horrela, modu honetan lan egitera animatuko ditugulako beste batzuk, eta egindako lanaz ohartzeko lagunduko digulako.

Haurtzaroaren aireko ikuspegia

Jolas libreko hezkuntza giroak II

San Francisco HLHIP. Iruña

Joaquín Escaray Lozano, Haur Hezkuntzako irakaslea
Pilar Gonzalves Calatayud, Marisa Aldaz Igoa, Itziar Arriazu Arrondo,
Bárbara Berriáin Sanz, Saioa Lecumberri Galdeano,
Josu Mendioroz Senao, Garazi García López
jescaray@educacion.navarra.es

Proiektu hau, joko-proiektuak laguntzeko, espazio eta ingurune gehiago bilatzeko eta hobetzeko beharrean oinarritzen da.

Ikasleen gelatik kanpoan, baita barnean ere, zer gertatzen den heltzeko, egitura fisikoak sortu nahi genituen. Barneko eta kanpoko ikuspegi eraldatzaile bat. Horregatik, bi eremuak lotzeko, aireko giro bat egitea proposatu genuen.

Hitz-gakoak: Gaitasunak, joko librea, mugikortasun librea, pasabideen erabilera, laguntza, material naturalak.

Testuingurua

Jolas proiektuei bide emanen dieten espazio eta giro gehiago bilatzeko eta horiek hobetzeko beharrari erantzuten dio proiektu honek.

Egitura fisikoak sortu nahi genituen, ikasleek sarbidea izan zezaten beren ikasgelaren kanpoan eta barruan gertatzen den orotara. Barrualdearen eta kanpoaldearen ikuspegi eraldatzaile bat. Hori horrela, bi esparruak lotuko zituen aireko giro bat sortzea erabaki genuen.

Halaber, proposatu genuen eskola jardunaldian uneak eta denborak sistematizatzea, ikasleek auzoko beste espazio hurbil batzuetan jolastu ahal izateko. Familiek une horietarako emanen duten laguntza haiek parte hartzeko beste modu bat zela jo genuen.

Proiektuak lehenengo berrikuntza proiektuan finkatutako ildo nagusiei jarraitzen die: jolas librea, gaitasunen garapena, adinak nahastea, ikasleak ikastetxeko ikasgeletan libreki ibiltzea batetik bestera, galeriak ere hezkuntza giro gisa erabiltzea, heldu baten laguntza (rol aldaketak), egituratu gabeko materialak (naturalak), familien egunerokotasuna (bizipenak eskolan), Gizarte Zerbitzuekiko harremanak, etab.

Helburuak

Proiektu edo eraldaketa bati buruz pentsatzen hasten garenean, xede nagusia da hurrek jolasteko duten eskubidea bermatzea.

Bestalde, berriazko xede hauek finkatu ziren proiektu honetarako:

- Landu nahi dugun proiektuaren ideia zehaztea.
- Giro berriak sortzea ikasgeletan, eta proposamenetan erabiliko diren material berriak sortzea.
- Aireko giro bat diseinatzea eta sortzea, ikasgelaren barrualdea eta kanpoaldea lotuko dituen.
- Espazio horrek dakartzan jolas aukera berriak dokumentuetan jasotzea.
- Zenbait lengoia baliatuz sormena lantzeko aukera emanen duten espazioak sortzea.
- Kanpoko espazioak ezagutzeko esperientziak zabaltzea (hautzaroko ibilbideak).
- Ikasleek beren auzoa nola ezagutzen duten dokumentatzea, irudien eta landa koardenoen bidez.
- "Eskolako bizipenak" esperientzia eskolako beste familia batzuetara zabaltzea.
- Egunerokoa izatea familiek, irakasleek eta gizarte langileek batera egiten dugun lana.

Jardueraren azalpena

2017-2018 ikasturtean, jarduera hauek egin genituen:

Aireko egitura diseinatzea

Giro berri hau diseinatu da, alde batetik, ikasleak kanpoaldearekin komunikatuta egoteko, eta hurbilenean ingurunean gertatzen denaren gaineko ikuspegi global bat izateko. Eta, beste alde batetik, giro horrek argiztapen egokiagoa izaten lagunduko du (gune iluna). Horretarako, planoak egin behar izan dira, kokapena erabaki, aurrekontuak egin eta, azkenik, muntatu.

Eskolako Bizipenak proiektua Nafarroako Eskola Kontseiluaren Udazkeneko Jardunaldietan aurkeztea (Gizarte Zerbitzuak eta Eskola)

Ikasturte honetako esperientzia Nafarroako Gobernuako Adingabeen Zerbitzuko hezitzaile batekin.

Ikasgeletako giroak berraztertzea

Honako giro hauek sistematizatu ziren proiektu honetan:

- Ebakitzea eta papertegia
- Jolas sinbolikoa
- Hariztatzea, jostea, eskumuturrekoak eta beira aleak
- Hazien mahaia
- Jolastokia eta lorategia
- Mekanoa
- Ura
- Mozorroak, makillajea
- Klarion arbela eta ispilu arbela

Haurtzaroko proiektuen ideia

Proiektu ideia ez da bera hura gauzatzen duen pertsonaren edo pertsona taldearen araberak. Gure proiektu ideia honako alderdi hauetan zehaztu da, eta proiektu hauen bidez gauzatuko da:

- Ideia eta plan hauetan, haurrek zerbait ikertzeko eta zer gertatzen ahal den jakiteko xedea dutela jotzen da: Ikasleen jakin nahian eta ikerketan oinarritzen dira –hipotesiak egitea eta egiaztatzea–.
- Zenbait arrazoigatik sortu dira: jakin nahia, jolasteko eta probatzeko gogo, eskolan eta handik kanpo bizi dutena errepikatzea.
- Une bateko iraupena izaten ahal dute, edo goiz edo arratsalde batekoa naiz egun oso batekoa. Alde batera uzten ahal dira denbora batez, eta gero berreskuratu.
- Batzuek hasten ahal dute, eta gero beste batzuek ere parte hartu.
- Ikasgelan dauden haurrak bezainbeste proiektu egoten ahal dira. Proiektuak banakakoak edo taldekakoak dira, aukera mordera daude.
- Norberaren izaeratik eta muintetik sortzen dira. Jakintza eraiki egiten dute, hipotesiak sortuz eta egiaztatuz, akatsak errepikatuz, akatsak eginez eta hunkituz.

- Guztiek egiten dute ekarpenen bat beren muinetik, proiektua jolasteko eta ikertzeko beharraz elikatzen delako. Garbi dago, ikuspegi honetatik, guztiek dituztela bizitzarekin, jolasarekin, partekatzearekin eta abarrekin lotutako esperientziak.
- Haur bakoitzak bere izaeratik egiten ditu ekarpenak, eguneroko giro afektiboetan.
- Materialak, proposamenak eta tokiak era askotakoak direnez, esperientziazio eta jolas aukerak gero eta konplexuagoak dira.
- Helduak ez du bortxatzen proiektuaren garapena. Erreparatu egiten dio, dokumentatu egiten du, eta, batzuetan, erronkak, atzeraelikatzeak eta abar sustatzen ahal ditu.

Hautzaroko ibilbideak. Auzoan zehar binakako pasealdiak antolatzea.

Proiektu honen bidez, ikertu nahi da nola ezagutzen duten haurrek hurbileko ingurune jakin bat, kasu honetan, beren auzoa. Horretarako, eta noraez ludikoaren kontzeptua aintzat hartuta, auzoan zehar helmuga jakinik gabeko pasealdiak egitea proposatzen dugu. Ikasleak joanen dira aurretik, eta haiek erabakiko dute, uneoro, nora joan nahi duten. Helduak azalduko die esperientzia ikasleei, finkatutako mugak gogoraraziko dizkie, eta dokumentalista gisa jardunen du pasealdi bakoitzean. Horretarako, argazki kamera eta landa egunerokoa erabiliko ditu. Pasealdi bakoitzaren ostean, bizi izan dutenari

buruzko marrazki bat egitera eta hura pasealdian egon ez den pertsonaren bati kontatzera animatuko ditugu ikasleak.

Ondorengo fase bat izanen da datuak auzoko mapa batean jasotzea, irakasleek finkatutako legendak erabiliz. Halaber, uste dugu pasealdi bakoitza ere dokumentatzen ahal dela, mapa, identifikazio legenda, ikasleen marrazkiak eta hautatutako argazkiak erabiliz.

Pasealdien eta parkeen proiektua aurkeztea

Martxoan, Haur Hezkuntzako zikloak Nafarroako Eskola Kontseiluaren Udaberriko Jardunaldietan parte hartu zuen. "Hezkuntza eta espazioa" gaia zuten ardatz.

Ikasgeletako giroak dokumentatzea

Ikasgeletan, dokumentatzea hezitzailearen ardura politikoa da, eta eskolak ere arduratu behar du haurtzaroaren kultura ikusgarri egiteaz. Materialeak eta espazioek, bere horretan, ez dute ezer adierazten, haur bat ikertzen, erreparatzen, arakutzen eta elkarreragiten hasten den unean erakusten baita jokoaren mamia.

Egunero ikusten dugu jolasaren eta haurtzaroaren nukleo hori, eguneroko bizitzan, baina, askotan, ez diogu erreparatzen. Horiez jabetzeko, ikasgelan gertatzen ari denari erreparatzeko tresnak erabili behar dira.

Dokumentatzea ez da erraza, eta hezitzaile taldeko kideok jakin badakigu asko dugula oraindik egiteko eta ikasteko. Dokumentazioaren alorrean hazten joateko lan hori gauzatzeko, ezinbestekoak dira prestakuntza, jardutea eta analisi dialogikoa. Proiektu honetan, zenbait dokumentazio egin ditugu sortzen ari garen giroei eta proiektuei buruz.

Ildo horretatik, abenduko oporretan, prestakuntza batean parte hartu genuen García Galdeano HLHIPko, Sarriguren HLHIPko eta San Frantzisko HLHIPko irakasleok.

Jardunaldia bi saiotan banatu zen. Alde batetik, dokumentazioen azterketa eta bisita San Frantzisko HLHIPra. Eta, beste alde batetik, bisita García Galdeano HLHIPra, eta Lehen Hezkuntzako 1. mailako eraldaketari buruzko azterketa eta gogoeta. Alfredo Hoyuelosek eman zuen ikastaroa.

AG Haur Hezkuntzako proiektua klaustroari aurkeztea

Urtarrilean aurkeztu zen. Horretarako, aurkezpen bat prestatu zen, gure ikastetxearen webgunera igota dagoena:

Nafarroako Eskola Kontseiluak aurkeztutako Udaberriko Jardunaldiei dagokienez, kontseiluak bisitak antolatu zituen irakasle interesdunentzat, jardunaldietan gure lanak aurkeztu genituen ikastetxeetara. Aurkezpen hori bera baliatu zen gurera bisitan etorri ziren irakasleei gure ikuspegiaren ildo nagusiak azaltzeko.

Prestakuntzako beste jarduera batzuk

Bisita El Martinet eskolara. Haur Hezkuntzako irakasle bat Ripollet herriko eskola horretara joan zen berriz. Behin baino gehiagotan bisitatu dugun eskola horretan ikusitako berritasun pedagogikoak jaso ziren.

Ebaluazioa eta ondorioak

Balorazio orokorra

Ikasturte honetako proiektua, aireko egitura bat sortzekoa, izugarria izan da. Zailtasun nagusiak ekonomikoak dira, egiturak kostu handia duelako. Alabaina, uste dugu horrela ikasgelen barneko espazioa hobetu dugula, eta jolas aukerak eta ikasleen arteko elkarrenergina areagotu ditugula.

Proiektu honetan, garrantzi handia eman diogu dokumentazioari. Hurren prozesuei buruzko panelak egitea oso erabilgarria izan da ikasleei behatzeko, ikuspegiak eta bizi-penak zabaltzeko eta haur bakoitzarentzat egoki irizten dugun laguntza finkatzeko.

Proiektuaren zati batzuk hasi dira, baina oraindik gehiago sakondu nahi dugu horietan, eta gure irakaskuntza jarduna hobetu. Hori gertatzen da, esaterako, "Bizipenak eskolan" eta "Haurtzaroko ibilbideak" ekimenekin.

Proiektuaren eragina

Berrikuntza proiektuaren berezko lana oso lagungarria izan da zikloko irakasleak inplikatzeko, gure hezkuntza errealitatearen oinarritzko zenbait alderdiri buruz eztabaidatzeko eta egiten dugun lana ezagutarazteko eta hezkuntza komunitateari eta gizarteari aurkezteko.

Gaur egun, Nafarroan badaude jolasa berreskuratzean oinarritutako hezkuntza esperientziak, eta ez Haur Hezkuntzan bakarrik, Lehen Hezkuntzan ere badaude-eta. Esperientzia horiek ezagutu izanak eta haietan parte hartu izanak hezitzaile gisa gure ikasleekiko eta familiekiko dugun konpromisoa berritzen lagundu digu.

Gure proiektua ere ezagutzera eman da Nafarroako Eskola Kontseiluak Iruñean eta Tuteran egindako bi jardunaldietan; alde batetik, 2016-2017 Berrikuntza Proiektuan egindako lana azaldu dugu, eta, beste batetik, barneko zein kanpoko espazioak nola bizi ditugun adierazi dugu.

Etorkizunerako ildoak

Hemendik aurrerako ikasturteetan, azken urteotan egindako lana berraztertu beharko dugu, hura hobetze eta osatze aldera. Proiektuaren oinarriak ongi finkatzea nahi dugu, eta zikloko proiektuetan sakonduz joan. Oro har, barneko espazioak eraldatu dira jada, materialei, altzariei eta ematen dituzten jolas aukerei dagokienez. Datozen ikasturteotan landu beharko dugu eskolako kanpoko espazioen gaia (jolastokia eta jolas orduetan erabiltzen den Ezpeleta Jauregiko lorategia), jolas aukera gehiago eman ditzaten.

KIDEAK gara /somos CÓMPLICES

Mutiloako San Pedro ikastetxe publikoko D ereduko
Lehen Hezkuntzako 1. eta 2. mailetakoko taldea
Idoia Carricas García de la Vega
Tutorea eta ikasketaburua; Iruñeko IGAko aholkularia
icarrica@educacion.navarra.es

Gizartea ezberdina da. Norberak, izateko eta ikasteko modu desberdinak ditu; taldeari eta komunitateari erakusteko gaitasun eta trebetasun desberdinak baditu ere. Hezkuntzaren konzeptu honek, 2013-2014 ikasturtean, D ereduko Mutiloako San Pedro IPko Haur Hezkuntzan, KIDEAK gara proiektua martxan jartzera bultzatu gintuen.

Gako-hitzak: Barneratasuna, aniztasuna, bizikidetzatza, baterako hezkuntza.

Zergatik berrikuntza proiektu bat?

Proiektua aurrera eramateko eraldatu egin dugu espazioen, denboraren eta taldeen antolaketa; sortutako giro horietan ikasleak norbanako moduan eta komunitateko (familiak, ikasleak eta irakasleak) partaide moduan bere burua garatu, parte hartu eta ikasi egiten du. Komunitatea kide izanen da inklusioan, partaidetzan eta ikaskuntzetan, gure gizartearen aniztasuna aitortuz eta onetsiz.

Irakasle taldearen izenean aurrerapausoa eman nahi genuen eta Haur Hezkuntzako proiektuari jarraipena eman Lehen Hezkuntzan. Azterketa ugari berresten duten moduan, gure esperientziak irakatsi digu giroetan lan egitea inklusiboa dela, pertsonen arteko harreman positibo ugari sortzen ditu eta eragile guztien partaidetzatza ahalbidetzen du; horrek, era berean, bizikidetzarako hezkuntza eraikitzeak aukera ematen du. Gainera, banakotasuna errespetatu eta autonomia bultzatzen du, ikasleak baitira beren ikaskuntzako protagonistak. Apaltasun osoz, Delors-ek XXI. menderako hezkuntzarako proposatutako lau oinarriak sustatu nahi ditugu: besteekin elkar bizitzen ikastea, ezagutzen ikastea, egiten ikastea eta izaten ikastea.

Zertarako berrikuntza proiektu bat?

Hiru printzipioak bultzatu gintuzten ikasgela aldatzera.

Komunitate inklusiboa

Komunitateaz dihardugu eta ez soilik ikasgelaz edo ikastetxeaz; izan ere, komunitatea ikastetxeko hormetatik haratago doa eta inklusioak ikasgelatik haratago joan behar du.

Balio inklusiboak dituen komunitatea sortu nahi dugu, gaitasun eta trebetasun bakoitza desberdin eta apartekotzat onetsiko duena eta ikaskuntza erritmo bakoitza jasoko duena; komunitate parte-hartzailea, sozializazio eta bizikidetzaren gune desberdinen artean hezkuntzaren jarraitasuna eta koherentzia bermatu ahal izateko.

Xede horretarako oso garrantzitsua izan da proiektuan parte hartu duten hiru eragileen inplikazioa: ikasleak, familiak eta irakasleak. Ikasleak dira aldaketaren arrazoi nagusia. Arraza, erlijio eta gaitasun anitzeko eskola ezagutu dute eta aniztasun hori naturaltasunez bizitzen ikasi dute. Familiek konfiantza izan dute proiektuan eta bertan parte hartu dute. Irakasleek proiektuko protagonista guztien inklusioa landu eta horren alde egin dute eta lan egiteko modua aldatu dute.

Honela dio Salamancako adierazpenak eta guk ere horrela pentsatzen dugu: *"hezkuntza sistemak diseinatzerakoan eta programak aplikatzerakoan kontuan izan behar dira ezaugarri eta premia desberdin guztiak"*.

Bizikidetzaren

Haur Hezkuntzako giroetan izandako lau urteko esperientziak erakutsi digu zenbait kasutan erreferentziazko taldean sortutako dinamika negatiboak gainditzeko ahal direla; edo adin desberdinetako ikasleek testuinguru desberdinetan elkar eraginez elkar ezagutzera eta bizikidetzaren bultzatzen dutela. Gainera, ikaskuntza kooperatiboari denbora gehiago eskaini diogu, banakako egituraren kaltetan; izan ere, talde-lanak sozializazioa eta ikaskuntza bultzatzen duten estrategia sozialen ikaskuntza bultzatzen du.

Autonomia

Autonomia bultzatzeak berekin dakar ikasle bakoitza bere ikaskuntza prozesuko protagonista izatea eta horrek ezagutzak eskuratzea errazten duen berezko emozioa eta motibazioa sortzen du. *KIDEAK gara* proiektuan garatutako metodoen bitartez ikasteko erritmo eta gaitasun ezberdinak eta ikasgelan denak partaide izatea errespetatu ahal izan da.

Nola aldatu eskola?

Eskola berrantolatzen ez badugu, inertziak berdin jarraitzera eramanen gaitu. Espazioa eta denbora aldatzeak eta malgutasunak taldeen antolaketa, gure hezkuntza jarduna aldatzen lagunduko digu.

Espazioa

Puntu hau azpimarratu nahi dugu. Oinarrizko gaitasunaren definizioa: *banako edo talde bakoitzak testuinguru jakin batean egoera bakoitzeko eskaera jakinei aurre egiteko baliatzen dituen ezagutza, gaitasun, jarrera, balio, emozio eta motibazioen multzo konplexua da* (DeSeCo, 2003). Definizio hori erreferentziatzen hartuta, oso garrantzitsua deritzogu ikasleak beste testuinguru eta/edo egoera batzuetan jartzea ikasitakoa benetan gaitasunetan oinarritzen dela frogatzeko. Hori dela eta, beharrezkoak direla uste dugu, ikasgelaz gain, beste espazio/testuinguru batzuk; kalea, igerilekua edo kanpamendua, kasu.

Azterketa ugari erakutsi dute espazioetako inguruneke ezaugarriek eta horien antolaketa ere zuzenean eragiten dutela garunak estimuluak prozesatzen dituen moduan eta ikaskuntzaren neurketan, baita ekintzetan eta portaeretan ere.

Hori dela eta, gure ikastetxeko ezaugarrietan oinarrituta, ikasgela osasuntsuak sortu nahi ditugu, bai ingurumen mailan, bai espazio mailan. Erosotasun baldintza ezin hobekin, atseginak, ikusizko gehiegizko estimulurik gabe. Haur guztiek gauza bera eta aldi berean ez egiteko ikasgelak; toki guztia mahaiek eta aulkiek hartzen ez dutela. Azken batean, ikasleen aniztasuna ahalbidetzen duten ikasgelak, elkarrizketa eta bizikidetz

ahalbidetzen dutenak, ikaskuntza bultzatzen dutenak eta autonomia eta ekimena sustatzen dutenak.

Denbora

Hezkuntza prozesu globala dela uste dugu; eta ez alorretan banatutako zerbait. Denbora alorretan zatitzeak ez dituela ikaskuntza erritmoak errespetatzen pentsatzen dugu eta ez diela denei berdin laguntzen ikasterako garaian. Egungo saioak baino zabalagoa izanen den ordutegia proposatzen dugu, alorrekin zerikusirik ez duena; hau da, hezkuntza jarduerak izanen dira hezkuntza denbora mugatuko dutenak.

Taldekatzeak

Ikaskuntza metodo desberdinak erabilia taldekatze desberdinak eragiten ditugu eta horiek era berean elkarren arteko ezagutza eta bizikidetzeta bultzatzen dute, adiskideekin lan egitea eta haien gaitasun eta trebetasunetara egokitzea.

Nola gauzatu?

Ikasgeletako antolaketa berregituratuta soilik ezin izanen dira bete gure hiru printzipioak. Ikasleekin lan egiteko modua ere aldatu beharra dago. Elkar erlazionatuta dauden askotariko metodoak landuta ikasleei modu desberdinetara laguntzen ahal diegu, aniztasunera egokituta.

Proiektuetan oinarritutako ikaskuntza

Proiektuak bultzatu ditugu eta erreferentziako talde bakoitza akordioetara iritsi da proiektu horiek aurrera eramateko. Ikasurtean zehar diziplinarteko eta globalizatutako lau proiektu egin ditugu. Astean sei saio egiten dira proiektuak aurrera eramateko. Proiektu bakoitzean egin beharreko zereginak elkarlana egiten ikastea/ikasten elkarlana egitea (AC/CA) metodoarekin garatzen dira eta orduan egiten dute irakasleek partekatutako irakaskuntza. Zeregin irekiak; ez dute erantzun bakarra eta denek parte hartzen ahal dute. Proiektu berri batekin hasitako aldi bakoitzean taldeak aldatzen dira, elkar ezagutzea eta bizikidetzeta bultzatuz.

Proiektu horietan eskola ikusgarri egin da herriko bizitzan eta ingurunea eskolan sartu da gure jakintzak beste testuinguru batzuetan erlazionatuz eta ikasleak bizitzako egoera errealean aurrean jarriz.

Familiak ere parte hartu dute proiektuetan modu ezberdinetara: errezetak bidalita, jolasetan parte hartuta edo festak ospatuta.

Giroetan ere proiektu txikiak ematen dira, banaka edo bikoteka egiten ahal dira, eduki batzuk eskuratzeko interes pertsonalean edo ikerketa txikiak egiteko interesean oinarrituta.

Azkenik, urtean zehar zeharkako proiektuak ere egin ditugu, irakasleek proposatuta; hala nola taldeko egunkaria edo partekatutako hamaiketakoa. Azken horrek oso harrera ona izan du.

Ikaskuntza kooperatiboa (AC/CA)

Elkarlana egiten ikastea / ikasten elkarlana egitea (AC/CA) motako dinamikekin jarduerak egiten ditugu taldeak laguntza jasotzen duenean, irakasleek ere elkarlanean lan eginez. Horrela, irakaskuntza pertsonalizatu ahal izan dugu, irakasleek aukera gehiago baitituzte premia gehien dutenak artatzeko. Irakaskuntza-ikaskuntza prozesuaren egitura kooperatiboan sakonduta ikasleen autonomia indartzen da eta, hala, "arazo" asko helduen esku-hartzerik gabe konpondu dituzte.

Metodo hori astean hiru saiotan garatu dugu, proiektuka lan egitean eta matematikan, erabilitako liburuak AC/CA dinamikak proposatzen ditu eta.

Giroak

Lehen Hezkuntzan giroka lan egitea izan da gauzarik berriena. Metodo horrek ekarri ditu aldaketa gehien antolaketa mailan.

Ikasgela bakoitza ikaskuntzarako testuinguru bat da; lau testuinguru beren izenekin zeinetan alorrak elkar lotuta lantzen diren: Mahai Jolasak, Arkitektoak, Ikerlariak eta Kazetariak. Testuinguru bakoitza mikroespazioetan antolatzen da eta horietan materialaren ordenak garrantzi handia du. Materialak ikasleen aniztasunera egokitzen dira eta konbinatu

egiten dira berritzaileak (robotika) ezagunagoak diren beste batzuekin (antzerkia). Horrez gain, materialak ez dira mailaka bikoizten, hortaz, baliabideak optimizatzen dira.

Egunero girokako bi saio jarraian lantzen dira. Horrela, ikasleen ikaskuntzarako erritmoak hobeto errespetatzen dituzten denbora luzeagoak sortu ditugu, jarduera irekiak eta mailakako zailtasuna dutenak eskainita. Ikasle bakoitzak bere erritmoan egiten du aurrera eta, horrela, gaitasun ezberdinak eta aniztasuna errespetatzen dira.

Giroetako taldekatzeak maila artekoak dira. Astero aldatzen da lantaldea, horrela beste pertsona batzuk ezagutzen dituzte eta egokitzen ikasten dute. Giro bakoitzean lantzen da banaka, bikoteka eta talde txikian lan egitea.

Lehen Hezkuntzan, giroka lan egiteak aukera hauek eman dizkigu:

- Ikasleei aukera ematea ikaskuntza nola egin antolatzeko eta norekin egin aukeratzeko (tenporalizazioa, baliabideen aukeraketa, autoebaluazioa).
- Taldeko aniztasunari erreparatzea; batzuk modu autonomoan lan egiten duten bitartean, premia dutenek jasotzen dute irakasleen arreta.
- Manipulazio, saio eta interes premiei irtenbidea ematea, giro bakoitzak jarduera eta ikerketa desberdinak eskaintzen baititu.
- Parekoen arteko ikaskuntza bultzatzea, norberaren ikaskuntza estrategiak aurkitzea eta partekatzea eta lan kooperatiboa indartzea.
- Metakognizioa, planifikazioa eta idatzizko komunikazioa modu funtzionalean lantzea *Kuadernotxoak* baliatuta. Ikasle bakoitzak astean zehar egindako jarduerak eta izandako sentimenduak laburbiltzen ditu ostiralero. "Kuadernotxoak" autokontrolerako balio du, irakasleari ikaskuntzen eta aurrerapenen berri ematen dio eta familiaren eta eskolaren arteko komunikazioa errazten du.
- Hezkidetza lantzea, giroek ez baitute estereotipatzen, ezta generoa lanarekin sozialki mugatzen ere. Arkitektoak, ikertzaileak eta abar neskak zein mutilak izaten ahal dira.

Ebaluazioa eta ondorioak

Bi ebaluazio mota egiten ditugu: kanpoko eta barrukoa. Kanpoko NUPeko Giza Zientzien eta Hezkuntzaren Departamentuko Alicia Peñalva Vélezen aholkuarekin eta laguntzarekin egin da. Proiektuko emaitzak parte hartu duten irakasle, ikasle eta familien artean jasotako ebidentzietan oinarrituta aztertu dira. Ondorengo eskalak erabili dira eta tresna horiek aukera eman digute ebaluazio diagnostiko bat eta ebaluazio batutzaile bat egiteko.

Ebaluazio honetatik hiru pertzepzio jaso ditugu ondorio modura:

- Ikasleek onera egiten dute metodologia aktiboak lantzen dituztenean parekoen arteko eta beraianagako helduen laguntza harremanetan.
- Familietan ikasgelako partaidetzari eta hartutako erabakiei buruzko pertzepzioak hobetu egiten dira.
- Irakasleek aniztasuna modu inklusiboan nola jorratzen den baloratzen dute.

	Zer ebaluatzen den	Nola ebaluatzen den(ebaluatzeko tresnak)
Ikasleakeka. 17 kop. = 43mai. 18 kop. = 50	Ikastetxeari eta bertan egiten duen bizitzari buruzko pertzepzioak. Bizikidetzari buruzko pertzepzioak. Emaiza akademikoak.	Index Basque-ren galdeketak (Booth & Ainscow, 2015, 127. or.).Pérez-Carbonell, Ramos eta López-González (2009).EDUCA itemak
Irakasleakeka. 17 kop. = 3mai. 18 kop. = 9	Ikastetxeko antolaketari, ikasgelako praktikei eta bizikidetzari buruzko pertzepzioak.	Index Basque (Booth & Ainscow, 2015, 62-64. or.).
Familiakeka. 17 kop. = 33mai. 18 kop. = 37	Ikastetxeari eta bertan duen partaidetzari buruzko pertzepzioak.Ikastetxeko bizikidetzari buruzko pertzepzioak.	Index Basque-ren galdeketak (Booth & Ainscow, 2015, 125. or.).Ortega eta del Rey (2016).

UNESCOren hitzak berriro hartuz, proiektu hau garatzeak hau egiaztatzerara ekarri gaitu: *"Hezkuntza inklusiboaren xedea irakasleak eta ikasleak aniztasunaren aurrean eroso sentiaraztea da eta arazotzat ez hartzea, erronka gisa eta irakasteko eta ikasteko moduak aberasteko aukera gisa baizik"*.

HARMONIAZ

Gau magikoa, abentura musikala

CPEIP Vázquez de Mella-Bayonne, Iruña
Pilar Asurmendi Azcona. Musika Irakaskuntza Integratuen Zentroa
cpvazque@educacion.navarra.es

Musika, ardatz egituratzaile gisa hartuz, proiektu bat egin genuen ikastetxean, zein musika-ikuskizun bat sortzean baitatza. Bertan, Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 6. mailara arteko ikasle guztiak parte hartzen dute, ikastetxeko antzerkiaren, koruen eta orkestaren bitartez eta hezkuntz-komunitatea aktiboki nahastuz.

Gako-hitzak: barneratzea, lankidetzeta, ahalegina, taldea eta diziplina.

Testuingurua

Ikastetxea Haur eta Lehen Hezkuntzako ikastetxe publikoa da, eta Iruñeko II. Zabalgunean dago. 3 urtetik 12ra bitarteko 300 bat ikasle ditu.

Hona hemen zentroko hezkuntza ereduaren zenbait ezaugarri:

- Frantsesez Ikasteko Programa (FIP). Frantsesa eta gaztelania ikasteko komunikazio hizkuntza gisa erabiltzen dira, eta ingelesa irakasgai gisa ematen da Haur Hezkuntzako 1. mailatik aurrera.

Etapa	Vázquez de Mella-Bayonne	Beste zentroak
Haur Hezkuntza	Bi saio astean	Ezer
Lehen Hezkuntza 1. eta 2.	Hiru saio astean Musika-hizkuntza + Musika tresna	Saio bat astean
Lehen Hezkuntza 3. eta 4.	Lau saio astean Musika-hizkuntza + Musika tresna + Lantegi instrumentala	Saio bat astean
Lehen Hezkuntza 5. eta 6.	Bost saio astean Musika-hizkuntza + Musika tresna + Orkestra	Saio bat astean

- Musika Irakaskuntza Integratuen Programa ikasle guztientzat. Lehen Hezkuntzako curriculumean, Oinarrizko Mailako Musika Irakaskuntzen curriculumara sartzen da, honela:

Proposamena

Bertako musika ikuskizun bat da, eta ahalegin berezia egiten dugu hezkuntza komunitate osoak parte har dezan. Honela banatu dira lanak:

- Ikastetxeko aita batek idatzi ditu abesti libretoa eta letrak. Ikastetxeko musika irakasleek sortu dituzte musika, koreografia eta eszenografia.
- Bestalde, guraso elkarteak eskolaz kanpoko jarduera gisa antolatutako antzerki tailerreko ikasleek antzezten dituzte pertsonaiak.
- Ikasle baten ama eta ikastetxeko Haur Hezkuntzako irakasle bat dira narratzaileak.
- Lehen Hezkuntzako 3. eta 4. mailetako ikasle guztiek koroak egiten dituzte.
- Ikastetxeko 5. eta 6. mailetako ikasle guztiek orkestra osatzen dute.
- MII (Musika Irakaskuntza Integratuak) Orkestra laguntzailea gurasoek, ikasle ohiek eta ikastetxeko irakasleek osatzen dute.

Urte anitzeko proiektua da. Hori horrela, azken urteotan honela gauzatu da:

- 2016-2017 ikasturtea: Istorioa eta konposizio musikal batzuk sortu ziren.
- 2017-2018 ikasturtea: Testua eta eszenografia prestatu ziren, "casting" bat egin zen aktoreak hautatzeko eta gainerako konposizio musikalak egin ziren. Emanaldi nagusia Barañaingo Auditorioan egin zen maiatzaren 24an eta 25ean.

- 2018-2019 ikasturtea: Gogoeta pedagogikoa eta Gidaliburu didaktikoa egitea. Aplikazio didaktikoa landu zen. Beste ikastetxe batzuekin partekatuko da ikuskizuna; aurrez, gidaliburu didaktikoa emanen zaie.

Helburuak eta ebaluazioa

Honako hauek dira helburuak:

Bizipen aberasgarriak izatea ikaskideekin batera

Proiektuak lan handia eskatzen du, bai eta ahalegin eta inplikazio handiak ere, baina, halaber, ilusioa, asebetetzea eta sormena pizten ditu, autoestimua hobetzen du eta emozioak modu egokian partekatzen eta kudeatzen laguntzen du. Ikasle batzuek harritu egiten gaituzte, ordura arte ezagutzen ez genizkien trebetasunak eta jarrerak erakutsiz. Prozesu honen ostean, kritikoagoak dira entzule eta ikusle gisa, gehiago erreparatzen diete xehetasunei eta adierazpen artistikoek ahalegin handia eskatzen dutela ulertzen dute. Helburu komun bat lortzeko taldean lan egiten ikasten dute, norberaren erantzukizuna eta erantzukizun kolektiboa onartuz.

Prestaketa prozesuan, lidergo partekatua eta erantzukizunen banaketa landu behar izan ditugu. Azken batean, proiektua burutzeko, ezinbestekoak izan dira norbanakoen ahalegina, lankidetzeta, diziplina, ikaskuntza arduratsua eta inplikazioa.

Jendaurrean behar bezala moldatzeko eta esperientzia horretaz gozatzeko gai izateko baliabideak ematea

Orkestraren eta koruen bidez landu dugu helburu hori. Abesti bakoitzean, erreferentziatzeko puntu batzuk eman dizkiegu ikasleei, eta erantzuteko ahalmena landu dugu, zuzeneko emanaldian sortzen ahal diren ezusteko egoeretara egokitu ahal izateko.

Aktoreei dagokienez, ahaleginak egin ditugu istorioa ongi barneratuta izan zezaten; horrela, uneren batean testua ahaztuz gero, beraiek sortutako mezu inprobisatuak erabiltzen ahal dizute, istorioaren ibilbidea aldatu gabe.

Hezkuntza komunitatea proiektu komun batean inplikatzeari

Familien eta klaustrako irakasleen erabateko inplikazioa lortu dugu. Familia batzuek materiala sortzen lagundu dute (atreztoa, jantziak...), beren seme-alabei adi egon dira, eta beste haur batzuei lagundu diete.

Nabarmentzeko aukerak ematea ikasle guztiei, adimentsu izateko modu asko daukelako.

Ikastetxera berandu iritsitako haurrengan taldeko kide izatearen sentipena areagotzea

Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 6.era bitarteko ikasle guztiek parte hartu dute proiektuan, eskolara noiz iritsi ziren kontuan hartu gabe, eta lana haien beharretara egokituz.

Ikasleen autoestimua hobetzea

Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 6.era bitarteko ikasle guztiak parte hartu dutenez, erantzukizun mailaren bat hartu dute denek. Pertsona bakoitzak egiten duena ez da garrantzitsua soilik, behar-beharrezkoa baizik.

Haurrek (eta ez heldu profesionalek) egindako ikuskizun batez gozatzeko aukera ematea txikienei

Haurrek ematen dituzten kontzertuak, era berean haurrei zuzenduta daudenak, bizipen apartak dira, parte hartzen dutenentzat zein ikusleentzat. Gurearen moduko esperientziak garbi erakutsi digute hori.

Erabilitako baliabideak

- Hezkuntza eredia: Ikastetxe hau, Lehen Hezkuntza eta Musika Irakaskuntzaren Oinarritzako Maila espazio bakar batean bateratzen direnez, ordutegi berean, zuzendaritza talde bakarrarekin eta hezkuntza komunitate berean, oso testuinguru egokia da proiektu honetarako.
- Ikastetxeko koruek eta orkestrak eskola orduetan lan egin dute Musika Integratuaren Programaren barruan, ikasturte osoan zehar.
- Antzerki tailerra Guraso Elkarteak antolatzen du, eskolaz kanpoko orduetan.
- MII orkestrak astean behin entseatzen du, eta musikalaren errepertorioa sartu zuen ikasturteko programazioan, han parte hartzeko xedez.
- Beste eragile batzuek ere parte hartu dute, hala nola familiek eta klaustroak jantziak eta atrezzoak prestatzeko, Hezkuntza Departamentuko Teknologia Berrien Atalak, Burlata LHIIK (Estetika eta makillajeko erdi mailako prestakuntza zikloa), Barañaingo

Auditorioak, Nafarroako Goi Mailako Musika Kontserbatorioko praktikaldiko ikasleek eta Paris 365 Batukada taldeak.

Ondorioak

Honako hauek nabarmenduko ditugu:

- Hezkuntza helburuak lortzeko beste bide bat izan da. Ikasi nahi dugunean, hobeki ikasten dugu. Egiatzatuta gelditu da motibazioa funtsezkoa dela ikaskuntza prozesuetan.
- Ikastetxe osoak parte hartu du. Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 6.era bitarteko ikasleek, obran parte hartuz. Lehen Hezkuntzako 1. eta 2. mailako ikasleek, ikusle gisa.
- Guztien ekarpenak izan dira beharrezkoak amaierako helburua lortzeko: garrantzitsuak eta beharrezkoak izan gara. Aniztasuna aberastu da banakotasunen ekarpenei esker.
- Oinarrizko hezkuntza balioak landu eta praktikan jarri ditugu: ahalegina, diziplina, errespetua, lankidetzeta, eguneroko lana eta talde lana.
- Ikasitakoa egoera erreal batean aplikatu dugu, eta, horrela, ikaskuntza zikloa itxi dugu: ikasgelatik, musika agertoki handi batean bizitzera.
- Lankidetzazko lan hau eginez ikasteko modu bat da.
- Problemen ebazpena erabiltzen dugu ikaskuntza esanguratsua lortzeko ezinbesteko estrategia gisa.
- Ikastetxe publikoa izanik, gure lanaren bidez, gizarteari itzultzen diogu haren ahalegina, ikuskizun gisa.

2018ko maiatzaren 25eko emanaldia, Barañaingo Auditorioan.